Casus 1: Rondom Kraantje Lek

		Aanlegfase tot circa 1900	***1900-1914***	***1960***	***Nu***
1	open/gesloten	Nog vóór de plaatsing van de drinkfontein is er een open situatie naar het water toe. Op de oudste foto van deze plek, van Pieter Oosterhuis (afbeelding 7) zien we het houten paviljoen en daarvoor het schiereiland, met een graszone en bloemperken aan de voorzijde. Deze foto is gemaakt tussen 1866 en 1873. In de linkerhoek van de foto is de aanzet van het u-vormige wandelpad te zien. Ook de laanbomen aan de kant van de hoofdrijweg zullen in deze fase al zijn ingeplant. De eerste foto van de drinkfontein is eveneens van Pieter Oosterhuis, en dateert van circa 1878-1879 (afbeelding 24). Op de plattegrond van 1896 is te zien hoe de laanbomen geplaatst zijn. Op diverse foto's is steeds sprake van een open situatie naar het water, Vondelbeeld en paviljoen, met enkele bomen op de achtergrond . Onder de bomen door is de hoofdrijweg zichtbaar (afb. 25, 26, 27).	Stabiele situatie van openheid naar de waterkant, met enkele bomen in de richting van de hoofdrijweg en met laanbomen langs de hoofdrijweg. Op de diverse plattegronden van 1901 en 1916 (afbeelding 157, 158) is dezelfde situatie weergegeven. Ook op de vele foto's is steeds sprake van een open situatie naar het water, het Vondelbeeld en het Paviljoen. Achter Kraantje Lek zorgen bomen voor een donkere achtergrond. Onder de bomen door is de hoofdrijweg zichtbaar (bijvoorbeeld afbeelding 31, 32).	Het wandelpad is verdwenen. Het schiereiland bestaat grotendeels uit een open grasvlakte, met een aantal losse bomen, een boomgroep aan het water. De situatie van 1900 is als het ware omgekeerd: op de plek van Kraantje Lek een aantal bomen, d.w.z. een groep Taxodium met daaromheen gras. Aan de zuidzijde is een plantvak met Corylus, Acers en Betula (afbeelding 38, 39).	Open.
2	beplanting hoog/laag	Laag, met achter de drinkfontein borders met een bomendek. Redelijk vrij doorzicht tussen de stammen door naar de hoofdrijweg. Zowel ten noorden als ten zuiden van de drinkfontein staan in de graszones enkele bomen. Op foto's uit 1893 staat aan de zuidkant bij de aansluiting aan de hoofdrijweg, bij de dam met de boomstambalies, een groep bomen, waaronder berken (zie afbeelding 28, 29).	Laag, met achter de drinkfontein borders met een bomendek. Zowel ten noorden als ten zuiden van de drinkfontein staan in de graszones enkele bomen.	Hoge bomen in het gras aan het water en een enkel beplantingsvak met heesters langs het pad in het gras. Een aantal bomen in de berm bij de hoofdrijweg.	Gras en een groep rechtopgaande, hoge bomen. In de zuidoostelijke hoek een flinke heestergroep. De laanbomen langs de hoofdrijweg hebben een wisselende leeftijd en hoogte. De Taxodiums zorgen voor een sterk verticaal element in de verder horizontale belijning (afbeelding 40). Het talud is verdwenen.
3	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Vanwege de combinatie van bloemperken, gras, een achtergrond van bomen, de spiegeling en de ligging: monumentaal, versierend.	Vanwege bloemperken en gras: bescheiden monumentaal, versierend.	De Taxodiums, aangeplant na 1952, zijn redelijk van formaat. Er staat een grote Acer platanoides ten noorden van het vak en een Sophora ten zuiden daarvan.	Redelijk monumentaal met eenvoudig/eenvormig materiaal.
4	bloemrijkdom	Kleurrijk door gebruik van bloemperken. De bloemperken worden tweemaal per jaar ingeplant door de firma Zocher, met voorjaarsbloemen en zomerbloemen. De eerste twee jaar worden de kosten voor de drie bloemperken voor de drinkfontein (f 58,60) gedragen door Van Eeghen als particulier. Vanaf 1875 betaalt de Vereniging de bloemen zelf. Aan de waterkant bevinden zich twee halvemaanvormige bloemperken, met middenin één rond perk. Op de foto's hebben de halvemaan-perken een dubbele rand van een laag groen plantje en iets hoger grijsbladig plantje. Op afbeelding 27 heeft het middelste perk een zeer gevarieerde en bloemrijke beplanting van zomergewassen. De bloemen en kleuren weerspiegelen in het water.	Kleurrijk door gebruik van bloemperken. De bloemperken worden tweemaal per jaar ingeplant met door de firma Zocher uitgekozen en geleverde planten. Aan de waterkant bevindt zich middenin één rond perk met aan weerszijden twee halvemaanvormige bloemperken. De ingekleurde ansichtkaart van kort na de eeuwwisseling geeft een aardig beeld van het kleuraccent (afbeelding 32). Er bestaat een overzicht van de aanplant van de bloemvakken in 1914, waarin o.a. wordt vermeld: "Voor fontein: diverse planten 225 stuks, Achter fontein (*aan de waterkant, red*): rond Salpiglossis variabilis (gemengd) superbissima - 175 stuks, met een rand Chrysanthemum inodorum Bruidskleed plenissimum - 50 stuks, Zijvakjes Dresdener zomerviolieren doorbl. lichtblauw - 200 stuks."	Vrijwel niet, er zijn geen bloemen aangeplant.	Geen.
5	variatie plantlagen en soorten	Redelijk: gras, bloemperken, bomen.	Redelijk door gras, bloemperken, bomen. Op een gegeven moment worden de eenjarigen vervangen door vaste planten (afbeelding 33).	Weinig variatie, alleen in het beplantingsvak enkele groenblijvende en bladverliezende heesters, opvallend zijn de vier Betula verucosa in de berm langs de weg tegenover de Roemer Visscherstraat en de Taxodiums langs het water.	Variatie in plantlagen beperkt, variatie in soorten minimaal. Er is een groep Taxodium, waarvan enkele in slechte toestand. Verder een groep van Betula, een groep Corylus en Myrica aan de oever. Waterplanten in de vorm van Typha en Iris pseudacorus.
6	gebruik	Kraantje Lek kent een intensief gebruik met hoge attractiewaarde. Het is een verzamelplek, men mag er staand iets drinken, maar er staan geen zitbanken. Die zijn wél te vinden aan het eind van het wandelpad, aan de zuidelijke verbinding met de hoofdrijweg (afbeelding 28, 29). Op deze foto's is tussen de boompjes door een parkwachtershuisje te zien (zie ook afbeelding 36).	Zie: Aanlegfase tot circa 1900.	Geen: er is geen kraantje meer en het pad ernaartoe is verdwenen.	Geen gebruikersplek maar wel van belang voor de binnenkomst van het park. Het parkdeel ligt op een belangrijk en drukbezocht (kruis-)punt.

		Aanlegfase tot circa 1900	***1900-1914***	***1960***	***Nu***
7	relatie met omgeving	Zeer intensieve relatie met de omgeving. De drinkfontein met bloembedden en groene achterwand van geboomte ligt in zeer belangrijke zichtassen. De combinatie van fontein en kleurrijke beplanting is bedoeld om te weerspiegelen in het water. Zowel vanaf de kant van de Stadhouderskade als vanaf de kant van het Paviljoen/Vondelstraat is de drinkfontein met omringende beplanting goed zichtbaar. Bij de entree van het V-vormige wandelpad wordt men zowel vanuit de noordelijke als zuidelijke kant begeleid door enkele bomen/boomgroepen. Vanuit de Roemer Visscherstraat botst men op de laanbeplanting achter de drinkfontein en ziet men aan weerszijden het water van de vijver. Van hieruit kan met rechtsom of linksom het wandelpad zien dat naar de drinkfontein leidt (afbeelding 156).	Dezelfde situatie als in de ontwikkelingsfase van het park: zeer intensieve relatie met de omgeving. -de drinkfontein met bloembedden en groene achterwand van geboomte ligt in zeer belangrijke zichtassen. De combinatie van fontein en kleurrijke beplanting is bedoeld om te weerspiegelen in het water. Zowel vanaf de kant van de Stadhouderskade als vanaf de kant van het Paviljoen/Vondelstraat is de drinkfontein met omringende beplanting goed zichtbaar. Bij de entree van het v-vormige wandelpad wordt men zowel vanuit de noordelijke als zuidelijke kant begeleid door enkele bomen/boomgroepen. Vanuit de Roemer Visscherstraat botst men op de laanbeplanting achter de drinkfontein en ziet men aan weerszijden het water van de vijver. Van hieruit kan met rechtsom of linksom het wandelpad zien dat naar de drinkfontein leidt.	Door het wegvallen van de drinkplaats is dit parkdeel gewoon een stukje park aan de vijver. De bomen doen dienst als coulisse voor het Paviljoen. De zichtlijnen van rond 1900 zijn grotendeels nog intact, maar door de afwezigheid van het gebruik van het kraantje trekt het schiereiland geen aandacht meer. Je blik glijdt erlangs.	Het is het eerste groene stukje park bij binnenkomst vanuit de Roemer Visscherstraat en vanaf de Slurf en daardoor een eerste kennismaking met de kronkels van het park en de vijver. De groep Taxodium vormt vanaf verschillende plekken in het park een markant punt.
8	effect van de beplanting	Sterk versierend, spiegelend. Het talud versterkt dit effect.	Versierend, spiegelend. Het talud versterkt dit effect.	Anoniem, weinig spectaculair voor een plek die toch behoorlijk in het zicht ligt. Er is niets bijzonders te zien, zelfs het zicht van de weg op de vijver is bijna weg!	Typisch parkachtig, verticaal element op een plat stuk grond, naast een open vijverpartij. Geen bijzonderheden, rustig en anoniem (afbeelding 40).

Casus 2: Rondom Vondel

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Op de foto uit 1867 is duidelijk de jonge aanplant te zien (afbeelding 41). Er zijn wandelpaden, gras en lage heestergroepen, met hier en daar een boom. Het geheel maakt een open indruk. In de daaropvolgende jaren verandert dit beeld aanzienlijk. Op de plattegronden van 1881 en 1996 (afbeelding 151, 156) is te zien hoe de plattegrond van het parkdeel er dan uitziet. Het geheel maakt een redelijk open indruk. Midden in het schiereiland staat het Vondelbeeld op een cirkelvormige plattegrond. Rond de cirkel loopt een wandelpad en daaromheen zijn plantvakken. Deze tweede ring wordt in zuidelijke, noordelijke en oostelijke richting doorsneden. De westelijke kant (achter Vondel) wordt dicht gehouden als rugdekking/coulisse voor het beeld. Het plantvak op de punt bij het Paviljoen is dicht. Aan de oevers bevinden zich graszones met hier en daar heestergroepen of bomen (afbeelding 42-45).	Op de plattegrond van Heimans en Thijsse (afbeelding 157) geeft het parkdeel nog steeds een vrij open indruk. Aan de opzet is niet veel veranderd. De Hedera aan de voet van het Vondelbeeld is verwijderd en de cirkelvormige plattegrond is weer duidelijk zichtbaar door de voethekjes. De cirkel wordt op diverse plekken doorsneden door korte paden die tot de plint van het beeld reiken. Vondel komt hierdoor dichterbij (bijvoorbeeld afbeelding 54). De rug van Vondel is nog steeds dichtgezet door middel van een boomgroep (afbeelding 54, 55)). Rond de cirkel loopt een wandelpad en daaromheen zijn plantvakken die op hun beurt in zuidelijke, noordelijke en oostelijke richting doorsneden worden door een wandelpad. Het plantvak op de punt bij het Paviljoen is dicht. Aan de oevers bevinden zich graszones met hier en daar heestergroepen of bomen, met op de punt een sierperk.	Open met aan de noordwestelijke kant een redelijk dicht bomendek (zie afbeelding 58, 59, 60). De grasoevers zijn hier en daar beplant met bomen, langs de oevers loopt een wandelpad. Rond het Vondelbeeld is een cirkel van eenjarigen. In de tweede ring rondom Vondel zijn bomen en heesters geplant. Aan de zuidkant enkele boom- en heestergroepen.	Open, met aan de noordwestelijke kant een redelijk dicht bomendek en aan de zuidkant hier en daar boomgroepen. Het pad langs de oevers is nog aanwezig, maar de paden rond en naar Vondel zijn geheel verdwenen. Rondom het Vondelbeeld is een groot gazon (afbeelding 61).
2	beplanting hoog/laag	De aanplant rondom het beeld blijft vrij laag, maar achter het beeld gaan de bomen de hoogte in om het beeld een rugdekking te geven (afbeelding 45). Ook in het plantvak tegenover het Paviljoen groeien de bomen hoog uit (afbeelding 46). Omdat de grond onder het beeld in gemeentelijk eigendom is, is de gemeente verantwoordelijk voor aanplant direct om het beeld. In 1877 wordt van gemeentewege meegedeeld dat het “voetstuk van het Vondelbeeld door ons is belegd met klimopplanten, om daardoor altijd een groen bekleedsel te hebben, terwijl daarin, in stede van bloemen, welke geregeld worden ontvreemd of op andere wijze aan hare bestemming worden onttrokken, vakken zijn gelegd van Juniperus tamaracifolia”.) De Hedera en de coniferen zijn onder andere te zien op afbeelding 47. De coniferen staan slechts op de hoeken van de plantvakken. De rest van de plantvakken is ingevuld met bladverliezende heesters (afbeelding 48). Het plantvak op de punt bij het Paviljoen is prominent aanwezig. De beplanting daar is dicht en hoog. Er zijn ondermeer een paar exemplaren van Populus nigra ‘Italica’ aangeplant. (afbeelding 44, 46, 50) Op de kruispunten van de wandelpaden zijn twee solitaire bomen in het pad geplant. Op afbeelding 49 is een van deze bomen te zien. Langs de oevers zijn open graszones met hier en daar aanplant. Het meest westelijke deel bestaat uit open graszones met hier en daar een boom. Op afbeelding 50 zijn hier ondermeer berken te zien. De beplanting langs de zuidelijke hoofdrijweg sluit redelijk af (afbeelding 51).	De Hedera is zo’n rigoureuze groeier dat hij wordt verwijderd (afbeelding 52). De aanplant bij het beeld blijft laag. Rondom het beeld wordt gras ingezaaid (afbeelding 53, 54). De tweede ring bestaat uit bladverliezende heesters van bescheiden hoogte (afbeelding 55). Ook in het plantvak tegenover het paviljoen groeien de bomen hoog uit (afbeelding 56). Op diverse afbeeldingen is de oostkant van deze bomengroep te zien, met de Aesculus. Op de kruispunten van de wandelpaden staan nog steeds solitairen in het wandelpad. Volgens de lijst van Heimans en Thijsse staan hier vuurmeidoorns. Langs de oevers zijn nog steeds open graszones met hier en daar aanplant. Heimans en Thijsse noemen bij de oosthoek van de zuidelijke hoofdrijweg een zwarte populier en een els, en bij de westzijde een rode pavia . Het korte laantje wordt het berkenlaantje genoemd. Verder bestaat dit westelijke deel uit open graszones. Het is waarschijnlijk dat ook in deze fase de beplanting langs de zuidelijke hoofdrijweg redelijk afsluitend is geweest.	Laag gazon met grote, hoge bomen. Vanaf de noordwestkant van het beeld een gevarieerde, hoge, bladverliezende groep met Acer platanoides, Quercus, Platanus, Aesculus, Fagus, Ginkgo, Fraxinus en Populus. Hier en daar heestergroepen variërend van laag tot middelhoog (Sambucus, Symphoricarpos, Weigelia, Azalea). Op de punt van de vijver tegenover het Paviljoen een gevarieerde groep bomen, met daaromheen aan de oever o.a hoge Aesculus en Salix alba ‘Tristis’. In het plantvak op deze punt staat een gevarieerde bomenaanplant. Aan de rijweg ligt een groepje Tilia-soorten, vervolgens een groep Taxodium en in het gras als solitair Ulmus, Tilia, Fagus, Pterocarya en Quercus. Helemaal in de westelijke hoek een plantvak met bloemheesters en een flinke Fagus. Vooral in de buitenste ring rondom het beeld bevinden zich de lagere heesters, ook aan de noordwestkant aan de oever zijn enkele heesters aangeplant tussen de bomen. De heesters zijn, anders dan in de parkwand, in groepen geplaatst, waardoor de karakteristieken van elke heester sterk naar voren komen.	Het parkdeel bestaat uit een groot gazon met een paar belangrijke boomgroepen, Onder andere zeer hoge exemplaren Populus, maar ook jonge aanplant. Diverse soorten aan het water (o.a. Quercus, Aesculus, Salix alba ‘Tristis’ (omgevallen), Fraxinus en Pterocarya. Aan de noordoostkant, op de landtong tegenover het Paviljoen, is nog steeds een ovaal met diverse bladverliezende boomsoorten. Hier is Pieris als nieuwe onderbeplanting aangeplant (afbeelding 62). De Salix was hoog, maar is omgevallen.
3	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Monumentaal. In dienst van Vondel en wandelaars.	Nu de beplanting enig formaat krijgt door de combinatie met talud, water en beeld is het effect monumentaal.	Prachtige boomgroepen op het gras en solitairen langs de waterkant. Zowel in- als uitheemse soorten.	Monumentale bomen langs het water en in het gazon. Het beeld van Vondel staat op een heuveltje met zijn gezicht richting Stadhouderskade. De plaats van het beeld is asymmetrisch ten opzichte van het gazon maar staat aan de kop van de landtong die recht voor het Paviljoen in de vijver ligt.
4	bloemrijkdom	Bloei van bomen, onder andere van de veel gefotografeerde Aesculus (zie onder andere afbeelding 52). Er zijn bedden met eenjarigen die aan de voet van het beeld tussen de Hedera werden geplant (afbeelding 45). Ook is er een sierperk met eenjarigen aan de voet van de punt tegenover het Paviljoen.	Op de kaart van Heimans en Thijsse (afbeelding 157) worden geen bloemperken aangegeven. Rondom het beeld zijn de perken met gras ingezaaid. Bloemrijkdom van bloeiende bomen (Aesculus, Pavia, etc.) en bloeiende heesters in de tweede ring. Het sierperk op de punt bij het Paviljoen verdubbelt bij spiegeling in het water, bijvoorbeeld op een fraai ingekleurde ansichtkaart (afbeelding 57).	Gevarieerde bloemen van een gevarieerd bomenassortiment. Als bloemen direct rondom het beeld binnen het hek in de binnenste ring vinden we Antirrhinum majus 'Welcome', en groepen Cytisus, Mahonia en Rosa ‘New Dawn’. In de tweede rand staan onder anderen bloeiende heesters als Viburnum burkwoodii, Lonicera tatarica, Forsythia, Philadelphus, Cotonaester en Acer jap. ‘Aconitifolium’. De bloemrijkdom wordt verstekt door de groepsgewijze manier van aanplanten.	Zeer beperkt: rondom het Vondelbeeld bloeien in het voorjaar bollen en in de zomer eenjarigen. Verder staan er rozenstruiken bij de pijlers van de plint.

		Aanlegfase tot circa 1900	***1900-1914***	***1960***	***Nu***
5	variatie plantlagen en soorten	Afbeelding 52 geeft een prachtig beeld van de gevarieerdheid van de beplanting rondom het beeld, vanuit de belangrijkste zichtlijn bezien. De variatie bestaat uit gras, heesterzone (ongetwijfeld sierheesters, deels wintergroen), wintergroen talud met eenjarigen-perken, bomen als groep en bomen als solitair in het gras geplant.	Ook op afbeelding 2.16 is een grote gevarieerdheid in lagen en soorten te zien, te weten gras, heesterzone (ongetwijfeld sierheesters), wintergroen talud met eenjarigen-perken, bomen als groep en bomen als solitair in het gras geplant. De keus van bomen is gevarieerd, zowel inheems als uitheems.	Veel variatie in boomsoorten, zowel inheems als uitheems. Vanaf de noordwestelijke kant van het beeld een gevarieerde, hoge, bladverliezende groep met Acer platanoides, Quercus, Platanus, Aesculus, Fagus s.,Ginkgo, Fraxinus en Populus met enkele bloeiende heesters. Op de punt van de vijver tegenover het Paviljoen een gevarieerde groep, met daaromheen aan de oever o.a hoge Aesculus hippocastaneum en Salix alba ‘Tristis’. In het plantvak op deze punt staan een nog grote Aesculus, Acer, twee Betula, Crataegus en een Salix alba ‘Tristes’. Ten oosten van het beeld aan de vijver een bijzonder zware Populus nigra. Aan de Vondelweg ligt dan een groepje van drie Tilia in twee soorten, vervolgens een groep Taxodium. In het gras als solitair Ulmus, Tilia, Fagus, Pterocarya en Quercus. Helemaal in de westelijke hoek een plantvak met een heestergroep van o.a. witte Syringa, Cornus-soorten, kleine bomen (o.a. Crataegus crus-galli) en een flinke Fagus. Daarnaast een grote aanplant van diverse soorten heesters (o.a. Hamamelis-soorten en Parrotia). De heestersoorten zijn groepsgewijs aangeplant. Vooral in de buitenste ring rondom het beeld veel lagere heesters, ook aan de noordwest kant aan de oever zijn enkele heesters aangeplant tussen de bomen. Bloeiende heesters vooral rondom het beeld.	Veel variatie in inheemse en uitheemse boomsoorten, weinig andere beplanting.
6	gebruik	Dit parkdeel is vanaf het begin bedoeld geweest als bezoek- en ontmoetingsplek. Het beeld fungeert als het belangrijkste herkenningspunt van het park. Hier liet men zich zien, hier liet men zich fotograferen. Het is de meest afgebeelde plek van het Vondelpark.	Zie: Aanlegfase tot circa 1900.	Het beeld is een heel belangrijk punt in het park en is natuurlijk een attractie voor veel bezoekers. Wandelaars kunnen er op verschillende manieren omheen lopen. De buitenste ring rondom het beeld is in twee halve cirkels gesplitst door een wandelpad dat van oost naar west loopt. Het gazon rondom Vondel is met zijn bomen uitnodigend om over uit te kijken. Het geheel is typisch parkachtig en wordt ook als zodanig gebruikt.	Zeer intensief. Het gazon is een grote tuin waar veel activiteiten op het gras plaatsvinden. Er staan veel bankjes rondom het beeld en bankjes rondom het ovale vak. Het is een verblijfplaats.
7	relatie met omgeving	Vondel is niet van alle kanten even goed te zien. Toch is de zichtrelatie met name in de richting van de stad (over het water) essentieel. Vondel blikt en waakt over het park. Vanaf verschillende punten op de noordelijke hoofdrijweg (bijvoorbeeld even voorbij het Paviljoen) en vanaf de zuidelijke hoofdrijweg (afbeelding 51) zijn doorkijkjes (via de wandelpaden) naar het beeld. Vondel is het best te aanschouwen vanaf Kraantje Lek.	Vondel is niet van alle kanten even goed te zien. Toch is de zichtrelatie met name in de richting van de stad (over het water) essentieel. Vondel lijkt zijn dichtregels en wijsheden met behulp van de muzen over het park uit te strooien. Maar waarschijnlijk is de omgekeerde richting van groter belang: de bezoeker verheft zich door de aanblik van de dichter des Vaderlands. Vanaf verschillende punten op de noordelijke hoofdrijweg (bijv. even voorbij het Paviljoen, zie afbeelding 56) en de zuidelijke hoofdrijweg is hij ook goed te zien. Vondel is het best te aanschouwen vanaf het punt waar Kraantje Lek zich bevindt. Vanaf het paviljoen spiegelt het sierperk op de punt zich in het water.	Groots en majestueus staat Vondel op een heuvel in het gras en torent hoog boven alles uit. De hoge bomen rondom zijn in verhouding met het beeld en zorgen ervoor dat de plek in harmonie is. De bloem- en heesterrand benadrukt de toch enigszins bijzondere positie nog eens extra. Het redelijk dichte bomendek aan de noordwestelijke zijde dekt Vondel af in de rug en is vanaf die zijde dan ook niet zichtbaar vanaf de wandelpaden aan de overzijde van de vijver. De bomengroep in het plantvak op de punt staan in de zichtlijn van en naar het Paviljoen.	De landtong is van belang voor het Paviljoen en het terras van Vertigo. Het zicht op Vondel van daaruit is slecht. De in het water liggende Salix zet de zichtlijn over het water dicht (afbeelding 62). De belangrijkste zichtas van vroeger (Kraantje Lek) is geheel verdwenen. Door het talud is Vondel en het omliggende bloemperk op veel punten van veraf zichtbaar. De paden rond het Vondelbeeld lopen niet meer in zichtlijnen. Het zicht op Vondel is wezenlijk anders.
8	effect van de beplanting	Een combinatie van parkachtige aanleg en ondersteuning van het beeld. Er is plek voor bloemen en bomen. Bijzonder. Geen hakhoutbosjes.	Zie: Aanlegfase tot circa 1900.	De openheid van dit stukje park met zijn hoge bomen geven Vondel veel aanzien. De sierbeplanting direct rondom het beeld vergroot de sierwaarde van het beeld en maakt de aantrekkingskracht tot het beeld alleen maar groter.	Parkachtig.

Casus 3: Rondom de Muziektent

3.1 Eiland met Muziektent en bruggetje

		Aanlegfase tot circa 1900	***1900-1914***	***1960***	***Nu***
1	open/gesloten	De situering van de Muziektent op een rond eiland in een grote vijverpartij impliceert zichtbaarheid van alle kanten. De beplanting op het eiland is volstrekt open. Het water wordt omzoomd door grasoevers met daarin bomen. De bomen werken als een afsluiting. Zo ontstaat het idee van een open ruimte in een bos. De weerspiegeling van de lucht in het water geeft licht.	Zie: Aanlegfase tot circa 1900 (afbeelding 70 en 157).	De Muziektent ligt op een eiland en is rondom omsloten door water. Het water is voor tweederde omsloten door open oevers met hier en daar bomen en boomgroepen (afbeelding 77, 78).	Open (afbeelding 79 en 159).
2	beplanting hoog/laag	Boven de beschoeiing van gevlochten wilgentenen loopt een talud naar de basis van de Muziektent. Het talud is ingezaaid met gras. In het gras zijn mozaïekbedden uitgespaard. Op afbeelding 63 is te zien dat de mozaïekbedden het ritme van de Muziektent aanhouden: op elke hoek ligt een groot halvemaan-vormig bed, met een beplanting die opgebouwd is met een lage, brede rand, en middenin een wat hogere grootbladige soort (wellicht een rabarber of tabak). Aan de waterkant liggen kleinere ronde bedden met een grijsbladige rand. Op de foto zijn de rozetten te zien op de zijden van het fundament. Deze zijn later met klimop begroeid. Op afbeelding 67, 68 is te zien dat er niet alleen vóór, maar ook tussen de halve maantjes kleine ronde bedden zijn, met hogere, planten met grote bloemen. Hoewel de beplanting in zijn geheel laag te noemen is, heeft de beplanting bij goed onderhoud een zeer sprekende dieptewerking (afbeelding 67). Er worden altijd eenjarigen gebruikt, wel varieert de beplanting af en toe in soortenrijkdom (bezuinigingen dan wel extra uitgaven). De opzet en de vorm van de mozaïekbedden lijkt tot 1914 vrij stabiel. Vanaf het moment van aanleg van Muziektent is de beplanting op het eiland laag. In de vazen op de brug staan eenjarigen.	De beplanting is nog steeds laag. Hedera bedekt nu het fundament van de tent. Er is nog steeds een afwisseling van gras en bloemperken. De beplanting is laag (eenjarigen), maar kleine verschillen in hoogtes (mozaïekperken/gras) hebben een sprekend effect. (zie afbeelding 71).	Lage, kruipende, heestersoort aan de waterkant, gras, met een rigoureuze klimmer langs de Muziektent.	Beplanting is vrij laag, het hele vak is ingeplant met roze bloeiende struikroosjes van ca. 70 cm hoog.
3	eenvoudig vs. monumentaal karakter	De beplanting van het eiland en de brug is versierend, kleurrijk, en ondersteunt het monumentale, sierlijke en feestelijke karakter van de (functie van de) Muziektent.	Zie: Aanlegfase tot circa 1900.	Zeer eenvoudig. De beplanting draagt weinig bij aan de sierlijkheid van de tent.	De beplanting is zeer eenvoudig en eendimensionaal, als zodanig niet aansluitend bij de uitbundige architectuur van de Muziektent. De vazen op de balies van de brug zijn nu niet meer aanwezig. De brug is op zeker moment vervangen met een balie zonder vazen, in de stijl van de Amsterdamse School.
4	bloemrijkdom	In voorjaar en zomer groot, in de winter beperkt tot gras (afbeelding 69).	Groot. Bij het begin van de brug staan pollen hoge lis-achtigen. (zie afbeelding 72, 73). In de vazen op de brug zijn eenjarigen geplant.	Nauwelijks. Haak beschrijft in 1960 de klimheester Polygonum aubertii ‘Henry’ en een paar Salix repens ‘Rosmarinifolius’ aan het water; beide onderscheiden zich niet vanwege hun fraaie bloemen. Op afbeelding 76 uit 1956 zijn minimaal twee verschillende soorten vaste planten of heesters te zien.	Kleinbloemige roze struikroosjes. Het is in de zomer een slecht onderhouden perk met veel onkruid dat deels de roosjes overwoekert. Het bloemrijk effect wordt hierdoor verder verzwakt.
5	variatie plantlagen en soorten	Beperkt, maar gedetailleerd. Eenjarigen en gras. Op afbeelding 67 is de fraaie, gedetailleerde opzet van de mozaïekbedden te zien, met halve maantjes en kleine ronde en ovale vakjes van verschillende hoogte. Links is een tuinman bezig. Deze beplanting is zo fraai dat aan te nemen is dat deze foto uit 1883 stamt, het jaar van de Wereldtentoonstelling, toen ook het Vondelpark zijn best deed om er extra mooi uit te zien. Ook gezien de hoogte van de bomen (vergelijk afbeelding 63) zou dit goed kunnen.	Beperkt maar gedetailleerd. Eenjarigen en gras.	Zeer beperkt.	Zeer beperkt en eendimensionaal (afbeelding 79).
6	gebruik	Zeer intensief gebruikt als concertlocatie. Sommigen mensen protesteerden toen de plannen voor de Muziektent bekend werden. Maar het Bestuur vond de “edele muziek” een prachtige bijdrage aan de verheffing van het park en de inwoners van Amsterdam.	Zeer intensief gebruikt als concertlocatie (zie afbeelding 72, 73).	Voor openluchtconcerten.	Beperkt, alleen bij gelegenheid. Sieraad van het park, minder gebruikersfunctie.

		Aanlegfase tot circa 1900	***1900-1914***	***1960***	***Nu***
7	relatie met omgeving	Zeer in het oog lopende zichtrelatie met de omgeving, in alle windrichtingen. Spiegeling in het water van groot belang. De open-dicht structuur van de andere kant van het water bepaalt mede deze relatie (afbeelding 152, 156). De Muziektent is zichtbaar vanaf: • Verschillende punten vanaf de zuidelijke rijweg over het plein. • Vanaf de Iepenbrug (afbeelding 68) • Vanaf verschillende punten vanaf het Muziekplein • Vanaf diverse punten van de noordelijke hoofdrijweg tussen melkhuis en Cornuslaantje.	Zie: Aanlegfase tot circa 1900. De Muziektent is zichtbaar vanaf: • Verschillende punten vanaf de zuidelijke rijweg over het plein. (afbeelding 75) • Vanaf de Iepenbrug • Vanaf diverse punten van de noordelijke hoofdrijweg tussen melkhuis en Cornuslaantje. O.a. precies ten noorden van de Muziektent is het eerdere plantvak in tweeën gedeeld, waartussen precies tegenover de Muziektent een beuk is geplaatst (zie afbeelding 157).	De tent staat voor tweederde in open relatie met het park. Vanaf het noordelijk gelegen speelpleintje heeft men beperkt zicht op de tent en andersom heeft men van het eilandje nauwelijks zicht op de spelende kinderen. De toeschouwers kunnen zodoende hun aandacht bij de muziek houden. De rechte toegangsbrug loopt zuid-noord en is toegankelijk vanaf de rijweg die langs het Blauwe Theehuis en het openluchttheater loopt. Via de Blauwe Brug, die midden op het voormalige plein uitkomt, ontstaat er tevens een rechtstreekse (zicht-)verbinding met de zuidelijke hoofdrijweg.	De relatie met de omgeving is sterk. Mooi punt om naar te kijken. De Muziektent ligt temidden van een druk bezocht en belangrijk punt in het park, bij het Blauwe Theehuis en Openluchttheater en tussen twee bruggen, de Blauwe Brug en de Iepenbrug, die de noord en zuidzijde van het park verbinden voor wandelaars. De rijweg die oost/west loopt slingert langs alle op dit punt aanwezige attracties (afbeelding 159).
8	effect van de beplanting	Versierend, aandachttrekkend. Het talud met de beplanting geeft de Muziektent een extra basis van bloemen, alsof de Muziektent wordt opgetild vanuit een bloemenbed. De weerspiegeling van dit bloemenfundament in het water is van belang.	Zie: Aanlegfase tot circa 1900.	De beplanting zorgt ervoor dat de tent van veel kanten aan de overkant van het water zichtbaar en aangekleed is. De aankleding is sober.	Rondom staat de beplanting in dienst van de Muziektent. De aanplant van rozenstruikjes maakt een saaie, eendimensionale indruk en past daardoor niet bij de rijkversierde tent.

3.2 Aan de overkant van het water

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Op het lage niveau veelal open door graszone langs de oever. Op het hoge niveau veelal gesloten door de aaneengesloten kruinen van de bomen (zie de ontwikkeling op achtereenvolgens afbeelding 63, 67, 69). De meeste oevers hebben een open graszone. Op de diverse kaarten is sprake van een aantal perken met bomen en heesters (afbeelding 153, 156). Op de diverse foto's is daar weinig van te zien (afbeelding 67, 69). Met name aan de westkant is slechts een graszone aan de oever. Aan de zuidkant worden de laanbomen aangevuld met de bomen op het Muziekplein. Voor wat betreft de noordzijde is er op de kaart van Niftrik (afbeelding 147) sprake van een wandelpad langs het water, met daarachter heesters en daarachter de noordelijke hoofdrijweg. In 1881 (afbeelding 152, 153) lijkt de noordelijke hoofdrijweg vlak langs de oever te lopen, met laanbomen vlak langs de met gras begroeide waterkant. Op de kaart uit 1896 (afbeelding 156) loopt de hoofdrijweg weer wat verder van het water. De bomen- en heestergroep is nu ter hoogte van de muziekkapel opengebroken. Deze opening geeft een direct zicht vanaf de hoofdrijweg op de muziekkapel. Op afbeelding 69(1900) is de beplanting langs de noordelijke en westelijke oever te zien.	Op de plattegrond van Heimans en Thijsse (afbeelding 157) worden de grasoevers afgewisseld met "perken met bomen en heesters". Op afbeelding uit 1905 (afbeelding 71) is de noordoever redelijk goed te zien. De grasoever is parkachtig aangevuld met verschillende boomgroepen en solitairen. Hier en daar is de noordelijke hoofdrijweg onder het geboomte zichtbaar. Op het hoge niveau is sprake van aaneengesloten kruinen van de bomen. Op afbeelding 69 (1900) is het winterbeeld van de beplanting langs de noordelijke en westelijke oever te zien. De meeste oevers behouden hun open graszone (afbeelding 70). Op de diverse foto's zijn nog steeds weinig heesters te zien.	De Muziektent is voor tweederde omsloten door open oevers met hier en daar bomen en boomgroepen. De achterzijde aan de noordkant is vrij gesloten door bomen en heesters en daardoor is de kapel vrijwel afgesloten van de noordelijke kant van het park (afbeelding 77, 78).	Gesloten.
2	beplanting hoog/laag	Lage graszones, met rondom steeds hoger wordende bomen. Op de foto's zijn geen of weinig heestergroepen te zien. De bomen zorgen voor een fraaie groene coulisse voor het parksieraad Muziektent.	Lage graszones, met rondom volwassen bomen (afbeelding 70, 72, 74). Op de foto's zijn geen of weinig heestergroepen te zien. De bomen zorgen voor een fraaie groene coulisse voor het parksieraad Muziektent.	Aan de noordzijde is een gemengde, bladverliezende hoge en dichte bomengroep, met o.a. Acer, Alnus en Fraxinus en middelzware bomen als Acer campestre, Prunus cerasifera Atropurpurea', Tilia euchlora en Ulmus carpinifolia. Het heestermateriaal varieert van bladverliezende struiken als o.a. Cornus sanguinea, Fagus sylvatica (als haag) en ander bosplantsoen als groenblijvende Ligustrum als haag rondom het speelveld. In de oevers aan de resp. zuidwest-, zuid- en zuidoostzijde van de Muziektent treffen we voornamelijk solitairen, met hier en daar hoge boomgroepen als een mooie groep Fagus sylvatica 'Atropunicea', een groepje Betula verrucosa en een grote groep Fraxinus excelsior. Er zijn geen heesters in deze oevers. Ten oosten van de tent loopt een wandelpad langs de oever met, komende vanaf de Iepenbrug aan het water eerst een dicht beplant plantvak met heesters als Alnus glutinosa, Crataegus monogyna, Ligustrum, Rhamnus frangula, Ulmus glabra en Salix caprea en een grote Fraxinus en daarna Aesculus, Acer Populus en een Tilia cordata in het gras aan de oever. Ten oosten van dit wandelpad ligt een groot beplantingsvak dat zeer dicht beplant is met heesters en bomen in verschillende soorten en maten. Veel Crataegus soorten, Populus, Cornus soorten, Vibernum opulus, Taxus, Fraxinus excelsior 'Aurea', Fagus sylvatica 'Atropunicea' e.a. (zie ook casus 4 Muziekplein).	De laanbomen (Platanus) zijn van monumentaal formaat (afbeelding 79). Aan de kant van het Muziekplein ontbreken er bomen in de laanbeplanting (afbeelding 80). De beplanting aan de noordzijde is hoog en rondom het hek van de speelplaats staan groenblijvende heesters (Ligustrum). Ten oosten en westen van de speelplaats is gemengd bosplantsoen (Fraxinus, Cornus, Ilex, Prunus, Sambucus en Alnus. Aan de oeverrand bij het bruggetje verbreekt hoog opgeschoten onkruid het directe contact met water en muziektent.
3	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Door de ligging, de hoge bomen met hun stammen in de grasoever: monumentaal.	Door de ligging, de hoge bomen met hun stammen in de grasoever: monumentaal.	Redelijk eenvoudig boom- en heestermateriaal aan de noordzijde. De andere oevers ogen meer monumentaal door de verschillende boomgroepen aan de oevers in het gras.	Redelijk monumentale omzoming door het hoge geboomte. Slecht onderhoud geeft een rommelige indruk.
4	bloemrijkdom	Beperkt. Bloei van bomen, waarschijnlijk Tilia.	Beperkt. Bloei van bomen, waarschijnlijk Tilia.	Bloemen van bloeiende bomen.	Bloemen van bloeiende bomen. Langs de vijver is nauwelijks een bloem waarneembaar, op een enkele narcis na. Geen waterplanten.
5	variatie plantlagen en soorten	Beperkt. Gras en hoge bomen.	Beperkt. Gras en hoge bomen.	De oevers zijn hoog, dicht en vrijwel afgesloten aan de noordzijde. Laag gazon en verschillende bomen aan de andere zijden. Veel variatie in bomen en gewoon heesterplantsoen met enkele groenblijvende heesters.	Gras en laanbomen, ten noorden dicht en hoog met groenblijvend materiaal.
6	gebruik	Zichtrelatie met Muziektent. Langs de lanen, wandelpaden en het plein zijn banken zonder rugleuning geplaatst (afbeelding 69, 74). Deze zone wordt bij concerten waarschijnlijk zeer intensief gebruikt, met name de zuidzijde. Men staat op het pad en plein. Slechts voor enkele bezoekers worden stoelen geplaatst. Graszones zijn verboden voor mensen en stoelen.	Zie: Aanlegfase tot circa 1900. De zuidelijke oever begeleidt een drukke verkeersroute (afbeelding 75).	De oevers fungeren zowel als de kijk- en luisterplekken voor de concerten in de Muziektent als voor de groene omzoming van het water en de rijweg. Onder de hoge bomen in de gras aan de open oevers kan men goed naar de muziek luisteren en plaats nemen op banken die hier staan. De boomgroepen geven schaduw en beschutting. De rijweg die langs de tent loopt (door Haak *Muzenweg* genoemd), verbindt de diverse attracties (het Blauwe Theehuis en het Muzenveld (= openluchttheater) in dit stuk park. Komende vanuit het zuidelijke gedeelte van het park loopt men vrijwel direct tegen de tent aan. Vanuit het noordelijke gedeelte is de verrassing groter en ziet men de kapel pas als de beplanting minder dicht wordt.	Beperkt, alleen bij gelegenheid. Dient als begeleiding van wegen en waterloop.

		Aanlegfase tot circa 1900	***1900-1914***	***1960***	***Nu***
7	relatie met omgeving	De relatie met de omgeving is complex: • De paden/wegen langs de oevers dienen als kijkplek tijdens concerten. • De oevers met beplanting dienen als coulisse voor de Muziektent • De oevers begeleiden de wandelpaden en lanen. • De oevers fungeren als doorkijkje naar de Muziektent vanaf verschillende punten van de diverse drukbezette, grotere, doorgaande rijwegen.	De relatie met de omgeving is complex: • De oevers begeleiden de wandelpaden en lanen. • De paden en rijwegen langs de oevers dienen als kijkplek tijdens concerten (afbeelding 72). • De oevers met beplanting dienen als coulisse voor de Muziektent. • De beplanting van de zuidelijke oevers is opgenomen in de beplanting van het Muziekplein. De beplanting van de noordelijke oevers vormen een eigen, gevarieerde, parkachtige groep. • De oevers fungeren als doorkijkje naar de Muziektent vanaf verschillende punten van de diverse drukbezette, grotere, doorgaande lanen. In de korte zichtlijn vanaf de noordelijke hoofdrijweg wordt na 1900 een bruine beuk geplaatst.	Vanaf het noordelijk gelegen speelpleintje heeft men beperkt zicht op de Muziektent en andersom heeft men van het eilandje nauwelijks zicht op de spelende kinderen. De toeschouwers kunnen zodoende hun aandacht bij de muziek houden. De rechte toegangsbrug loopt zuid-noord en is toegankelijk vanaf de rijweg die langs het Blauwe Theehuis en het openluchttheater loopt.	De begroeide oevers zorgen voor een omzoming van het water. Vanaf het noordelijk gelegen speelpleintje heeft men beperkt zicht op de Muziektent en andersom heeft men van het eilandje nauwelijks zicht op de spelende kinderen. Aan de zuidkant zorgt de fragmentatie van het Muziekplein (zie casus 4) voor een onduidelijke aansluiting (afbeelding 80). Aan de westkant is de oeverbeplanting een laanbeplanting. Aan de oostkant duikt de waterloop als het ware de donkerte in, met vrij dichte oeverbeplanting, met bomen en nieuwe heesters, met daarachter een donker, met (wintergroene) heesters en bomen beplant vak.
8	effect van de beplanting	De oevers fungeren zowel als grens voor de kijk- en luisterplekken bij de concerten in de Muziektent als voor de groene omzoming van het water (en de rijweg). De groene omzoming van de waterloop is de meest oorspronkelijke functie van de beplanting hier (zie afbeelding 146, 147). Een waterloop in een bos dat zich even verbreed. Coulissevormend, schaduwgevend. Ontbreken van grote groepen heesterbeplantingen geeft doorkijk op laag niveau. Aan de zuidzijde meer uniforme bomen. Aan de noordzijde meer variatie in boomsoorten, parkachtig.	De oevers fungeren zowel als grens voor de kijk- en luisterplekken bij de concerten in de Muziektent als voor de groene omzoming van het water en de rijweg. Een waterloop in een bos dat zich even verbreedt. Coulissevormend, schaduwgevend. Ontbreken van grote groepen heesterbeplantingen geeft doorkijk op laag niveau.	De beplanting zorgt ervoor dat het publiek vanuit de juiste hoeken kan luisteren naar de muziek. En hoewel de Muziektent aan alle kanten open is, is het duidelijk niet de bedoeling dat het publiek zich ‘achter’ het orkest opstelt. De beplanting doet hier goed zijn werk en schermt niet alleen de ruggen van de musici af, maar scheidt ook het speelplein van de muziek af. Het publiek wordt gedwongen om voor of naast de Muziektent ‘plaats te nemen’. Direct rond de tent geven de heesters sierwaarde.	De oevers zijn verschillend van aard. De speelplaats ten noorden van de Muziektent is omringd door een ijzeren hekwerk met groenblijvende heesters en veel bomen. Zeker ´s zomers is slechts hier en daar zicht op de tent. Vanaf de Iepenbrug is het zicht door beplanting beperkt zijn. De zuidzijde is open met grasstroken tussen het water en de laan. Vanuit het noordoosten komt vanaf het Iepenbrug (Cornuslaantje) een donker stuk met bosplantsoen en drie banken met zicht op de tent. Dit zicht zal binnenkort bemoeilijkt worden door de nieuwe aanplant van Fraxinus, Taxus en Corylopsis (afbeelding 81). De oevers zijn strak. Ten noordwesten loopt de vijver in een bocht achter de Muziektent weg. Deze relatief bredere grasoever (met aantal Fraxinus) heeft vrij zicht op de tent. Hier staan geen banken.

Casus 4: Muziekplein

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Zodra de bomen enig formaat krijgen, maakt het plein van buitenaf door het hoge geboomte waarschijnlijk een vrij gesloten indruk. De randen van het plein worden overal gevormd door een open grasoever, met hier en daar plantvakken, waarin aan alle zijden ook bomen geplaatst zijn (afbeelding 151). Het plein zelf heeft in ieder geval voor een deel een vrij gesloten bomendak, met op een laag niveau een open zicht door de stammen heen . De entree vanaf de Iepenbrug is een gesloten entree, men botst tegen een dicht plantvak op (afbeelding 64). Op een foto van Jacob Olie uit 1892 is dit vak aan de rechterkant te zien (afbeelding 98). De rijweg geeft enige openheid. Dit is bijvoorbeeld te zien op de afbeelding 68, uit 1892. Rechts achter het bruggetje naar de Muziektent loopt de weg: het is een vrij lichte plek.	Van buitenaf maakt het geheel een gesloten indruk, ondanks de vrij open grasoever. Op afbeelding 82is bijvoorbeeld de zuidoostelijke punt van het plein te zien Het plein heeft een gesloten bladerdak, op een laag niveau is er een open zicht door de stammen heen. Beide entrees over de rijweg worden begeleid door perken met bomen en heesters (afbeelding 157, 158, afbeelding 85). De rijweg geeft enige openheid. Aan de westkant noemen Heimans en Thijsse een vrouwelijke taxus.	Het Muziekplein is opgedeeld in het Blauwe Theehuis (oost) en het openluchttheater (Muzenveld-west), met daartussen in een open, centraal verbindingsstuk met paden in diverse richtingen en gazons met hier en daar solitaire bomen. Het Blauwe Theehuis en het openluchttheater zijn open plekken geworden met rondom vooral bomen. Op enkele strategische plaatsen is vooral het openluchttheater door meer gesloten beplanting omgeven. Naar het water toe zijn beide locaties open (zie afbeelding 101). Aan de noordoostelijke kant ligt het oude, dichte plantvak bij de Iepenbrug.	Het Blauwe Theehuis is open bij de entree (afbeelding 105) en gesloten rondom aan de waterkanten. Het centrale deel is aan de oostkant open en aan de westkant meest dicht door een plantvak (afbeelding 106) . Het openluchttheater (afbeelding 102) is open aan de waterkant en vrij gesloten aan de overige zijden (afbeelding 159). De hoek in de richting van de Iepenbrug is dicht beplant met bomen en heesters, waarvan een deel wintergroen (vijf oude exemplaren Taxus).
2	beplanting hoog/laag	Aan de randen bevinden zich lage grasoevers, afgewisseld met hogere groepen heesters en bomen. Op afbeelding 74 is te zien hoe hoog de bomen rond de kleine kiosk in 1891 zijn. Op het plein groeien de bomen. Aan de noordkant zijn hier en daar heesters in de plantvakken gebruikt.	De rand van het plein wordt aan alle kanten gevormd door een open grasoever, met hier en daar perken met hoge bomen en heestergroepen en een drietal bloemperken. Heimans enThijsse beschrijven op de zuidoostelijke punt een groep moerascypressen en een groep goudessen, met daartussen een perk dahlia's. Op afbeelding 99 is deze situatie precies te herkennen. Achter deze aanplant staan een bomengroep met iepen, een vleugelnoot en een haagbeuk. Aan de westkant, bij de duiker, staat ook een groep moerascypressen, met een bloemperk ernaast. Aan de noordkant wordt een groepje Betulas beschreven, plus een bruine beuk die precies in de zichtas naar de noordelijke hoofdrijweg staat. Aan de noordoostelijke oever staat vlak bij de duiker een grote beuk. Ten westen van de Iepenbrug is een plantvak met iepen, goudessen en een enkele tamme kastanje. Op het plein zijn de bomen in vijf groepen aangeplant, waarvan er drie in het centrum, een bij de kleine kiosk en een in de zuidoostelijke punt. (afb. plattegrond). De centrale boomgroepen bestaan volgens Heimans en Thijsse uit linden. Ze hebben hoge stammen en hoge, smalle, bosachtige kruinen. Op afbeelding 84 uit 1914 is te zien hoe de kiosk onder een bomengroep staat. Bij de decemberstorm in 1914 zijn erg veel bomen omgevallen. De boomgroep rond de kleine kiosk is goed te zien op afbeelding 69, een foto van Jacob Olie uit 1900. Aan de noordkant liggen enkele plantvakken (een groep goudessen en een groep haagbeuken), afgewisseld met open graszones, met daarachter een wandelpad en de oever beplanting. Van de boomgroepen is de meest westelijke als eerste verdwenen. Hier ontstaat in de jaren '20 de open speelplaats.	Het Blauwe Theehuis is omringd door een lage haag (ca. 90 cm) met daarachter grasoevers en aan de voorzijde een grasveld. Aan de waterkant staan gevarieerde, bladverliezende boomsoorten in wisselende hoogtes. Voor het theehuis zijn op het terras vijf Acer platanoides 'Globosum' geplaatst. De entree aan de westzijde wordt geflankeerd door Malus pumila en Aesculus hippocastanum. Aan de laankant diverse soorten laanbomen. Bij het openluchttheater wordt de berm breder. Op dit punt zijn Gleditsia's tussen de laanbomen geplant. Daarachter loopt nog een extra beplantingsvak met tussen de bomen veel halfhoge heesters. Aan de zuidzijde langs het water vanaf de entree aan de westzijde staat o.a. een zeer zichtbare, hoge boomgroep van Taxodium distichum (afbeelding 100). Links hiervan een aantal plantvakken met bomen en heesters, waarvan sommige aan de oever. Bij de Iepenburg een hoge beplanting van bomen in de oever; heesters en bomen in het plantvak.	Vooral aan de zijkanten en aan de waterzijden heeft het Blauwe Theehuis hoge bomen met opslag. Vlak voor de entree staat een Salix a. 'Tristis' (slecht gesnoeid) met als lage wintergroene heestergroep een groep Camellia (karmijn, gevuldbloemig). Het gehele terras is omringd door een haag van Crataegus (ca. 90 cm), naar achter toe steeds slechter en dunner. Op twee plaatsen doorbroken voor de toegangen tot het terras van het theehuis. Op het terras vier Acer platanoides 'Globosum' . Aan de ingang-westzijde een Salix kronkel met klimop. Langs het water staat een vrij hoge, gevarieerde en dichte groep bladverliezende bomen. In het plein staat verder nog een monumentale Platanus, die aansluit bij de gelijksoortige laanbeplanting. De beplanting aan de oostzijde is zo dicht dat doorkijk vanaf terras en vice versa vanuit zuidzijde gesloten is terwijl dit op een enkel punt geopend moet zijn voor een zichtlijn van en naar het Theehuis (vanaf balkon). Het centrale deel kent aan de oostzijde voornamelijk gras, aan de westzijde is het gras kapot en loopt over in een middelhoog plantvak dat de grens vormt met het openluchttheater. Het openluchttheater heeft omliggende, deels hoge beplanting aan de laanzijde: hoge bomen en dicht tussenliggend bosplantsoen (afbeelding 103). Aan de waterzijde staan een Quercus en een groep Taxodium (vijf stuks, waarvan er minimaal twee in slechte toestand verkeren). De beplanting aan de kant van de Iepenbrug is hoog, met een onderbegroeiing van heesterplantsoen. Zowel aan de westzijde als aan de oostzijde zijn hier nieuwe heesters in groepen aangeplant. Op oostelijke punt bij de brug staat een groep lage, vaste planten.
3	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Monumentaal.	Monumentaal.	Naar buiten toe, vooral aan de oevers staan monumentale bomen, maar ook binnenin ontbreken monumentale bomen zeker niet. Het Blauwe Theehuis is een bijzonder gebouw en ligt op een pracht locatie midden in het park. Het openluchttheater (Muzeveld) heeft een geheel ander karakter en de beplanting past zich daaraan aan. Bij de Iepenbrug is sprake van een eenvoudig, bosachtig karakter met bomen en heesters.	Het geheel geeft een onbestemd karakter. Aan de kant van de rijweg, Muziektent en vijverloop bevinden zich monumentale bomen. Rondom het Blauwe Theehuis is de bomenaanplant te dicht geworden. Rond het openluchttheater is het beeld onrustig, met deels bosplantsoen (o.a. Amelanchier), maar ook met coniferen (Thuja). De Taxodiums geven een fraai, maar gemankeerd (enkele exemplaren lijken in slechte staat) beeld vanaf de zuidelijke hoofdrijweg.

		Aanlegfase tot circa 1900	***1900-1914***	***1960***	***Nu***
4	bloemrijkdom	Zeer beperkt. Bloei van bloeiende bomen en de schaarse heesterbeplantingen, voornamelijk in de buurt van de Iepenbrug.	Bloemen van bloeiende bomen en enkele heestergroepen. Heimans en Thijsse schrijven over een pluk dahlia'op de zuidoostelijke punt op de kop van het plein. Op afbeelding 99 is de hele punt goed te zien.	Er zijn geen bloemen aangeplant, wel veel bloeiende heesters in de plantvakken.	Voor het hele plein geldt: bloemen van bloeiende heesters en bomen. Bij Blauwe Theehuis wellicht in plantenbakken in de zomer. Camellias (gevuldbloemig, karmijn) zorgen voor enige kleur in het vroege voorjaar. De nieuwe aanplant in de hoek bij Iepenbrug is groepsgewijs geplaatst, wat het bloemrijke effect vergroot. De aanplant van Omphalodes verna aan de rechterkant van de Iepenbrug is een goede poging om hier en daar een bloemrijk accent op een markante plek terug te brengen.
5	variatie plantlagen en soorten	Beperkt.	Op het Muziekplein is geen hakhout te vinden. De bomen in het centrum zijn hoog en van gelijke soort. Aan de randen is een meer parkachtige variatie toegepast, zowel qua soorten als qua hoogte. In de rand worden door Heimans en Thijsse onder andere beuk, berk, haagbeuk, goudes en tamme kastanje genoemd. Heesters zijn beperkt toegepast.	Voornamelijk bomen, heesters en gras. Er is zeer gevarieerd aangeplant, zowel in heester- als in boomsoorten. Vanaf de entree aan de noordzijde een groep Fraxinus en Salix alba 'Tristis' en een grotere groep Populus tremula. Helemaal op de punt een Taxodium en twee Fraxinus aan de zuidzijde een Pterocarya en een Aesculus carnea net achter de haag. Voor het Blauwe Theehuis vijf Acer platanoides 'Globosum'. Bij de entree aan de westzijde staan Malus pumila en Aesculus hippocastanum. Vanaf het Blauwe Theehuis naar het openluchttheater wisselen de laanbomen elkaar in soorten af: er staan Platanus, Tilia en Quercus. Bij het openluchttheater is de berm verbreed. Daar staan dan ook nog Gleditias tussen de Tilia als laanbomen. Achterlangs loopt nog een extra beplantingsvak waar tussen de bomen veel heesters als Cornus, Rhamnus, Crataegus en Fagus als heg staan om een groene wand te vormen tussen de laan aan de noordzijde en het plein. Aan de zuidzijde langs het water vanaf de entree aan de westzijde staat een boomgroep van Taxodium distichum, een Acer negunda, tien Quercus robur en een Aesculus in het gras langs de oever. De grasrand langs de oever wordt na het plein onderbroken door een beplantingsvak met een kleinere Taxodium, twee Salix en een Fraxinus met heestergroep van o.a. Crataegus, Alnus en een Rosa-soort. Aan de overzijde van het pad is een soortgelijk beplantingsvak met o.a. Laburnum, Robinia, Betula en Fraxinus, veel sierheesters en een heg van Fagus sylvatica met vermoedelijk de Catalpa aan kop en staart. Daarna tot aan de Iepenbrug weer gras met een enorme Populus canadensis en een Acer pseudoplatanus met aan de overzijde van het wandelpad een open grasveldje waar een Aesculus-groep beeldbepalend is.	Zeer wisselend per plek. Rondom het openluchttheater boomgroepen en heester- en bomenplantsoen (deel wintergroen) met enkele niet passende Thuja's. Deels fraaie monumentale laanbomen (afbeelding 104). Kruidachtigen bedekken hier en daar de bodem (bijv. brandnetel, fluitenkruid, dagkoekoeksbloem, smeerwortel). Zie ook als hierboven genoemd, de Omphalodes. In het centrale deel gras, deels stukgelopen, met enkele fraaie solitairen. Rond het Theehuis aan de waterrand een bomenplantsoen (afbeelding 105). De grasstroken aan de waterkant zijn in matige toestand. Typha in het water. Het hele plein beziend is er genoeg variatie in soorten en hoogtes aanwezig, er zit echter geen enkele samenhang in.
6	gebruik	Zeer intensief gebruik. De Muziektent werd 's zomers minimaal tweemaal per week gebruikt. Met de komst van de kiosk met terras en de kleine snoepkiosk wordt het plein een verblijfplaats. Het gebruik lijkt bepalend voor de inrichting van het geheel. Schaduw was een zeer belangrijke voorwaarde voor verblijf van bezoekers. De grote kiosk met terras stond onder een bomengroep. Ook de kleine kiosk was omgeven door bomen.	Zeer intensief gebruik. Het gebruik is bepalend voor de inrichting van het geheel. Schaduw is nog steeds een zeer belangrijke voorwaarde voor verblijf van bezoekers. De grote kiosk met terras staat onder een bomengroep. Ook de kleine kiosk is omgeven door bomen. De komst van de speelplaats rond 1920 heeft waarschijnlijk geleid tot de kap van de meest westelijke bomengroep (zie ook de gedetailleerde plattegrond uit 1923 (afbeelding 85).	Zowel het Blauwe Theehuis als het openluchttheater hebben een typische gebruikersfunctie en zijn redelijk functioneel ingedeeld, zonder dat het opvalt. En alhoewel ze vlak naast elkaar liggen, is het ene parkdeel niet vanaf het andere parkdeel te zien. De laan voert langs beide pleinen en verbindt deze als zodanig. Het centrale deel heeft een intensieve (voetgangers-) verkeersfunctie. Het zogenoemde *Van Eeghenbrugpad* is de scheiding tussen beide pleinen.	Zeer wisselend per plek. Het Theehuis wordt dagelijks intensief als terras en uitspanning gebruikt. De rijweg is een brede, drukke verkeersroute. De hoek van de Iepenbrug wordt vooral door voetgangers en fietsers gebruikt; ook staan hier enkele banken. Het openluchttheater lijkt een slecht onderhouden opslagplaats voor banken. Zeker in de zomer zal het gebruik van het theater voor concerten zeer frequent zijn. Er staat een aantal keten die met graffiti versierd zijn. Het geheel oogt niet fris. Er zijn twee toegangen waarvan een met een groep Thuja en Amelanchier. De andere toegang heeft aan de zuidzijde een meidoornbosje waarachter een wandelpad dat langs de vijver naar het Theehuis loopt. Het centrale deel is een kruispunt (afbeelding 106). De hoek bij de Iepenbrug is een veelgebruikte wandel- en fietsdoorsteek.
7	relatie met omgeving	Door de hoge bomen en de hier en daar beplante rand is het Muziekplein vanaf de zuidelijke hoofdrijweg te zien als een bos. Vanaf het plein zelf is het doorzicht naar het zuiden beter. Aan de andere zijden grenst het plein aan de oudste aanleg van het park. Hier is de waterloop heel smal, heel kronkelig en donker door de begroeiing. De relatie met de Muziektent is bepalend voor de inrichting van het geheel. Behalve die naar de Muziektent zijn er weinig uitgesproken zichtrelaties. Ook de entree via de Iepenbrug geeft geen rechtstreekse doorkijk naar beide zijden.	Zie: Aanlegfase tot circa 1900. Er zijn weinig uitgesproken zichtrelaties. Ook de entree via de Iepenbrug geeft geen rechtstreekse doorkijk naar beide zijden. Beide entrees over de rijweg worden begeleid door perken met bomen en heesters. Aan de westkant is sprake van een vrouwelijke taxus.	Zowel het Blauwe Theehuis als het openluchttheater zijn goed met de omgeving verweven. Voor het Blauwe Theehuis geldt dat de haag het theehuis met terras afbakent van de rest van het park. Men kan zich hier achter de haag settelen met een kopje thee en genieten van de rust. Bovendien heeft men vrij uitzicht naar alle kanten van het park. Het openluchttheater is aan de noordzijde als het ware achter de beplanting weggestopt, maar aan de zuidzijde, aan de waterkant, staat het plein in een redelijk open verbinding met het park. Via de donkere, dichtbeplante doorgang over de Iepenbrug, aan de noordoostelijke kant van het plein, is de noordelijke hoofdrijweg en het Paviljoen binnen handbereik.	Zeer wisselend. Het Blauwe theehuis is erg belangrijk zowel vanuit sociaal oogpunt als voor het park. De oostkant is dichtgegroeid terwijl hier een open zicht van en naar het Theehuis hoort te zijn. Het ligt op een markant punt van het plein. De haag vormt een duidelijke afscheiding. Het centrale deel vormt een kruispunt naar alle kanten, het zorgt voor toegankelijkheid voor wandelaars (en fietsers) komend van de zuidelijke hoofdrijweg en Amsterdam Oud-Zuid in de richting van naar Theehuis, Theater, Muziektent, en even verderop het Groot Melkhuis. Het is een zeer druk belopen stuk, wat te zien is aan de toestand van het gras. De rest van de beplanting doet niet mee in het idee van het kruispunt. Qua beplanting is dit stuk een "restruimte". Het openluchttheater heeft een centrale geasfalteerde ruimte, met toegangswegen aan westelijke en oostelijke richting. Aan de zuidzijde een open zichtrelatie naar de zuidelijke hoofdrijweg, met op de hoek de Taxodiums als markant punt. De rest van de theaterrand is hier en daar vrij willekeurig met plantsoen (bomen en heesters) dichtgezet. Het plantsoen aan de noordkant sluit goed af naar rijweg en waterloop. De hoek bij de Iepenbrug is, hoewel een doorgaande wandelroute, donker en besloten. Hier is de relatie met het water en de ervaring van het bosachtige karakter van groot belang. Deze situatie sluit goed aan bij de dichtbegroeide, slingerende waterloop, die bij de Muziektent verbreedt.

		Aanlegfase tot circa 1900	***1900-1914***	***1960***	***Nu***
8	effect van de beplanting	Schaduwrijk bos.	Sterk parkachtig, grootsteeds, schaduwrijk.	De beplanting schermt af waar nodig en zorgt voor een scheiding tussen de twee pleinen. Bij het Theehuis zorgt het gazon voor een meer open en parkachtig karakter. De beplanting in het openluchttheater heeft een hogere en dichte beplanting aan de noordkant en zorgt daarmee voor beschutting en een besloten karakter. Het centrale deel is open van karakter.	Zeer wisselend. Op het eerste gezicht ligt het Blauwe Theehuis fraai in het groen. De monumentale platanen zijn bijzonder fraai; de haag rondom is essentieel voor de beslotenheid van het terras en past goed bij de vorm van het gebouw. Het achterterrein is echter verwaarloosd en vormloos geworden. Het vertoont slecht onderhoud. De vijver is nauwelijks meer zichtbaar vanuit het Theehuis en dat is bijzonder jammer. De beplanting in het centrale deel mist, op de gemankeerde Salix bij de brug na, enig effect. Het openluchttheater lijkt te zijn dichtgezet met rommelige plantsoenen van wisselende samenstelling, waarbij de Thuja's bovendien een vreemd element vormen. Alleen de bomengroep aan de noordzijde straalt enig evenwicht uit. De laanbeplanting is wisselend van ouderdom (af en toe prachtige exemplaren). Hier en daar zit een gat in de laan. De hoek bij de Iepenbrug geeft een passend effect, hoewel de nieuwe aanplant van Fraxinus aan de westoever binnenkort elk zicht vanaf de banken zal wegnemen. De nieuwe heesters en bomen aan de oostkant moeten verder uitgroeien.

Casus 5: Rosarium

		Ontwikkeling parkdeel voor 1937	***1937***	***1960***	***Nu***
1	open/gesloten	Op de allereerste plattegrond (afbeelding 150) is het parkdeel is redelijk open. Er zijn grote open graszones. De plantvakken met heesters en bomen zijn nooit geïsoleerd geplaatst. Ze vormen plantgroepen (*clumps*) met andere plantvakken. Vanaf de hoofdrijweg en andere parkdelen zijn diverse doorkijkjes mogelijk. Vanaf verschillende kanten is er een open zicht naar de overkant van het water. Het parkdeel wordt doorsneden door een pad. De wandeling over dit pad gaat van donker naar licht met water en weide, naar donker naar licht met water en weide naar donker. Op de plattegrond van 1896 is een aantal bomen in de open graszone getekend. Deze situatie blijft vrijwel onveranderd bestaan tot 1936 (zie onder andere afbeelding 156, 158).	Het Rosarium ligt in het midden van het parkdeel. Dit middendeel is open, en wordt omringd door graszones, bomen en heesters, die zonder strakke grens doorlopen in de rest van het park. In het begin is er sprake van een vrij open aanleg. In de jaren 50 zijn de bomen en heesters rondom het Rosarium zodanig uitgegroeid dat het Rosarium en vrij gesloten indruk maakt. In de buurt van de Hulstbrug is steeds sprake van een plantvak met bomen en heesters (zie ook casus 6).	Het Rosarium is als open plek in het park bijna volledig door een boom- en heesterrand omsloten, alleen ten noordwesten is de tuin open naar het water toe.	Het Rosarium oogt als een open terrein (afbeelding 124), maar is aan alle kanten omsloten door (deels hoge) bomen en sierheesters. Aan de zuidzijde zijn de heesters grotendeels wintergroen(afbeelding 125). Alleen aan de noordwestzijde kent het Rosarium via een brede grasoever een open verbinding met het park, hoewel het oorspronkelijk vrije zicht op de vijver door een omgevallen Salix alba ‘Tristis’ wordt geblokkeerd (afbeelding 126). Ook aan de overkant van het water is nu een dichtbeplante oever waar vroeger een deels open situatie was. In de graszone aan de noordwestkant staat een enkele Fraxinus.
2	beplanting hoog/laag	Er is sprake van gevarieerde beplanting met graszones, groepen bomen en heesters en solitairen. Heimans en Thijsse (afbeelding 157) beschrijven een plantvak in de zuidoostelijke hoek (Vederesdoorn, rozen en Japanse kwee), een korte doorsteek met Spaanse aken als laanbeplanting, een els met ingesneden blad in dezelfde hoek en tot slot een groep beuken in de graszone.	In het Rosarium is de beplanting meest laag (zie afbeelding 112, 117) Aan de voet van de lichtmasten zijn in 1936 klimrozen geplaatst (afbeelding 112, 116). Ook is een aantal rozen op stam in het gras in de segmenten geplant (afbeelding 114). Niet alle rozen zijn in de geometrische vakken en segmenten geplaatst, onder andere de botanische rozen Rosa Davidii elongata en Rosa tomentosa, Gallica-, mos- en rugosa-rozen	Het centrale deel van het Rosarium is het laagst. Hier zijn de meeste graszones, deels ook in de honingraatvakken. De rozen en hagen vormen een lage beplanting. Aan de randen zijn variërende parkbomen met veel heesters. De meeste vakken hebben een combinatie van hoge bladverliezende bomen en bomen uit de rosaceae-familie. De heesters zijn ook vaak roos-achtigen. We zien ondermeer Prunus, Malus, Crataegus, Amelanchier, Sorbus, Cotoneaster, Rosa, Spiraea, stephanandra en de verwante Rhamnus. Alleen in de noordwestelijke hoek staat een groep met grote bomen, met o.a. Acer- soorten en een grote groep Aesculus, met relatief weinig bloesem. (afbeeldingen 120, 121 en bijlage 1).	Ten noordoosten is er sprake van hoge beplanting met o.a. Acer-soorten en Aesculus. Aan de noordkant zijn zeer veel sierheesters, zoals diverse Magnolia-soorten, Prunus, Malus en Amelanchier (afbeelding 124). In de buurt van de halfronde bank zijn ook groenblijvende soorten als Taxus-soorten te vinden. Aan de kant van de rijweg wordt de reeks afgesloten met Lonicera nitida. Aan de oostzijde, tussen de twee toegangen bevindt zich een heester- en bomenvak met een paar oude Betula’s. Aan de zuidzijde staan meest groenblijvende heesters, zoals Prunus laurocerasus, Rododendron-soorten, Ilex en fraaie Mahonia’s, met daartussen en daarachter bloeiende heesters en bomen als Sorbus, Crataegus en Prunus. Er zijn bijzonder veel soorten uit de rozenfamilie te zien.
3	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Landelijk, gevarieerd, zeer parkachtig, passend bij een landschappelijk aangelegd park met een sterke afwisseling van beelden.	Complex, strak, geometrisch, bloemrijk.	Het Rosarium is ruim en licht (zon!) opgezet en kent een typische jaren ’60 aanleg. Het honingraatmodel bestaat uit 80 zeshoekige vakken en is bijzonder origineel. De perken hebben een ongekende sierwaarde. De plattegrond is asymmetrisch, maar de vakken zijn allemaal van dezelfde afmeting. Plantvakken, grasvlakken en bestrate paden lopen in elkaar over. Hierdoor is de tuin in evenwicht en fraai verweven in de omgeving (122, 123).	Bijzonder en gaaf karakter door het krachtige en eenvoudige ontwerp van het Rosarium. De zeshoekige perken door paden en hagen omringd en met rozen, gras of heesters gevuld. Perken, haagjes, paden, gras, en flankerende heester- en boomgroepen volgen eenzelfde patroon. Het geheel heeft een besloten karakter. Het relatief goede en constante onderhoud zorgt voor rust en laat de helderheid van het ontwerp tot zijn recht komen.
4	bloemrijkdom	Meest bloemen van bloeiende heesters en bomen. Op de kaart van Heimans en Thijsse (afbeelding 157) staan drie bloemperken getekend. In het kader van de aanplant van verwilderingsbollen in 1909 volgens het plan van A.J. van Laren (afbeelding 19, 20 en bijlage 3) worden aan de oever van de vijver, in de twee zichtassen, groepen irissen, Camassia’s, Uvularia’s en Funkia’s (Hosta’s) geplant.	Groot, maar beperkt. Er zijn 144 variëteiten en soorten geplant. In de catalogus is sprake van theerozen, thee-hybriden, pernet-rozen, Remontant-rozen, doorbloeiende klim- en parkrozen, eenmaal bloeiende klimrozen, Polyanthe rozen, Gallica-rozen, Japanse bottelrozen (rugosa), Centifolia-rozen, mosrozen, Bourbon-rozen en botanische rozen. In bijlage 5 is de plantlijst volledig vermeld.	Veel bloem. Niet alleen in de rozenperken maar ook de omliggende bomen en heesters zijn veelal bloemdragend. Er is duidelijk gekozen voor het thema verwantschap (een vaak toegepast thema in de tuinarchitectuur van de jaren ’60), waarbij de keuze voor de familie van de Rosaceae bloemrijkdom garandeert. In de bijlage 5 staat een complete lijst van alle rozen en heesters in de Rosariumperken. Net als in de perken zijn de sierheesters aan de randen in groepen geplaatst. Dit vergroot en versterkt de bloemrijkdom. Tussen de parkbomen Aesculus, veel fraaie Betula-soorten, Quercus robur, Ulmus, Acer en anderen staan fraai bloeiende bomen en heesters als Magnolia tripetala, Malus-soorten, Prunus serrulata, Cornus, Rhamnus-soorten, Sambucus-soorten, Viburnum-soorten, Prunus padus, Pyracantha coccinea, Sorbus aria en Sorbus aucuparia, Amelanchier en Rosa rugosa-soorten. Aan de westkant staat een Tilia euchlora en een belangrijke groep van dertien Fagus sylvatica, in een cirkel geplant, met drie exemplaren in het midden. De enige wintergroene soort is Ilex.	Groot. Veel kleur door rozen en bloeiende heesters, niet alleen in de vakken, maar ook in de rand. Grootste bloemrijkdom van het hele park. De hele rozenfamilie lijkt vertegenwoordigd, wat met name in het voorjaar een overdaad aan bloesems garandeert. Een enkele recentere niet-rosaceae aanplant (Hydrangea, Rhododendron, Mahonia) oogt wat vreemd; hoewel de rododendron geplaatst zou kunnen zijn vanwege de toepasselijkheid van zijn naam (rodon = ροδον (gr) = roos). De heesters en bomen rondom bloeien grotendeels in het voorjaar. In de zomer staan de rozen in bloei.
5	variatie plantlagen en soorten	Voornamelijk beperkt tot heesters, bomen en gras, met een enkel bloemperk en oeverbeplanting.	Beperkt. In het assortiment zitten enkele klim- en stamrozen. Rondom het Rosarium zijn hogere bomen aanwezig. Het plantvak bij de hulstbrug blijft als voorheen gelijk van vorm en vrij dicht van karakter.	Zeer groot. Rozenfamilie. Aan de randen is veel variatie in hoogte en assortiment. Bomen en heesters zijn er in verschillende maten en soorten, een zeer ruim assortiment rozen, dat hier en daar wordt afgewisseld met heesters en gras. De perken worden door hagen en paden omringd.	Veel variatie in plantlagen door omlijsting van bomen en heesters en de lagere vakken met ligusterhaagje en rozen, heesters en gras.

		Ontwikkeling parkdeel voor 1937	***1937***	***1960***	***Nu***
6	gebruik	Beperkt tot wandeling.	Intensief bezocht. De tentoonstelling trekt maar liefst 80.000 bezoekers in de zomer van 1936 gedurende drie maanden tijd. In het Rosarium zijn beelden opgesteld (afbeelding 115). Bovendien zorgen lichtmasten ervoor dat de tentoonstelling ook ‘s avonds bezocht kan worden (afbeelding 113). Na afloop van Kleurenpracht II blijft het Rosarium een geliefde wandelplek.	Het Rosarium wordt door de liefhebber intensief gebruikt. Een dergelijke rozentuin vraagt om veel onderhoud. Op de foto’s (afbeelding 122, 123) zie het er goed uit.	Als rozentuin, om te genieten van rust en beslotenheid, geur en kleur. Het betreft een bijna gesloten, maar toch open ruimte. Je kunt zeer privé zitten, terwijl het toch een openbare en open plek is. Prima zitplekken (zowel in de zon als in de schaduw) om te zonnen, te lezen, te slapen, te kletsen, te mopperen en al die andere zaken waar Amsterdammers dol op zijn.
7	relatie met omgeving	Allerlei zichtrelaties in allerlei richtingen. Het parkdeel is alleen bereikbaar via wandelpaden, maar het is op verschillende punten vanaf de noordelijke hoofdrijweg te zien.	In de eerste jaren na de aanleg is er een open zicht naar met name het zuidoosten (afbeelding 113, 115). De zuidwestelijke kant is meer dicht, hier bevindt zich onder andere de dichte begroeiing rondom de hulstbrug. Meer naar het westen is een open zicht naar het water, met daarachter hoge bomen (bijvoorbeeld afbeelding 112, 114).	De tuin is prachtig verstopt tussen de bomen en heesters. Alleen naar het water aan de noordwestkant is de tuin open met vrij uitzicht over het water. Vooral vanuit de lucht is zeer goed te zien dat de rechte lijnen en hoeken in contrast zijn met de ronde, natuurlijke vormen van de paden, vijvers en andere parkdelen. Omdat hekwerken ontbreken is het Rosarium, hoe afwijkend de vorm ook is, wel goed geïntegreerd in het park en het doet geen afbreuk aan de stijl van het park. De boom- en heesterrand verzacht de overgang van recht naar rond en zijn in lijn met de boom- en heesterbeplanting elders in het park.	Het Rosarium wordt betreden via een aantal doorsteken vanaf verschillende kanten. Een deel daarvan is opgenomen in de honingraatplattegrond. Aan de westelijke zijde loopt een wandelpad langs de grasoever. Dit pad met de deels open aanleg stamt uit het begin van de aanleg. De meeste zijden zijn dichtgeplant. Het is moeilijk om van buitenaf een beeld op te vangen van het Rosarium. Alleen de noordwestzijde heeft een open zichtverbinding met het park en vice versa. De omgevallen Salix blokkeert het zicht op het water. Ook de strook aan de overzijde is dichtgezet. De graszone aan de noordkant van de waterloop geeft diepte (afbeelding 124, 126).
8	effect van de beplanting	Parkachtig gevarieerd.	Prachtig botanisch pronkstuk, bedoeld om publiek te trekken. Open gelegen in de royale landschappelijke aanleg van het westelijke park.	De hoge sierwaarde van de beplanting is een lust voor het oog én neus, absoluut een trekker voor het publiek.	De hoge sierwaarde van de beplanting is een lust voor het oog én neus, absoluut een trekker voor het publiek. Het goede onderhoud geeft rust.

Casus 6: Rondom de Hulstbrug

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Redelijk gesloten. Aan de oostkant van de brug splitst het pad zich in twee richtingen. De drie plantvakken rond de brug lopen tientallen meters door en zorgen voor een beperkt zicht wanneer men op de brug staat. De donkere heesters vlak bij de brug zorgen voor dichtheid op een laag niveau. Voor de rest zijn er voornamelijk bomen aangeplant. (afb 150). Aan de westkant is de plattegrond wat complexer. Van de brug afkomend is in eerste instantie sprake van een driesprong, met middenin een dicht plantvak (afb 150, 152). Van hieruit is deels een open zicht naar de grote speelweide, met hier en daar bosschages in het weiland. Rond 1896 wordt een nieuw pad aangelegd door het grote weiland; hierdoor verandert de driesprong in een viersprong. Wel blijven er bomen zichtbaar op de sprong (afb 135).	Op de plattegronden van rond de eeuwwisseling lijkt de situatie rond de brug meer open dan daarvoor (afbeelding 157). Er zijn kleine plantvakken aan weerszijden van de brug (wintergroen). De oostelijke tweesprong en de westelijke viersprong zijn ruim van opzet. Ook aan de andere zijden van deze sprongen bevinden zich plantvakken. Toch zijn ook hier veel bomen aangeplant in de grasoevers. Het perk in het midden van de viersprong wordt nu niet meer aangegeven als een dicht plantvak, maar meer als een groep losse bomen. Deze bomengroep is deels te zien op afbeelding 135. Aan de westzijde staat een flinke groep rododendrons. Een dergelijke groep geeft donkerte en belemmert het doorzicht.	Zeer gesloten vanaf alle kanten. Het pad naar de brandbrug is verdwenen. Aan de westkant van de Hulstbrug zijn grote, dichte plantvakken. Het uitzicht is hier dichtgezet. Het plantvak dat aan de noordwestelijke oever van de vijver loopt is helemaal doorgetrokken tot achter de bocht. Aan de oostzijde is de tweesprong versmald en aan alle kanten dichtgezet met plantvakken met heesters en bomen. Achter het middelste plantvak bevindt zich het nieuwe Rosarium. Rond de brug zijn geen grasoevers (afbeelding 137, 138).	Gesloten. Aan de westzijde is de viersprong weer terug. Aan alle zijden staat een combinatie van hoge bomen en heesters. De grote Taxus en Ilex pakken de brug in en belemmeren deels het zicht over het water (afbeelding 142).
2	beplanting hoog/laag	Gevarieerde beplanting van heesters en bomen (afbeelding 127-132). Bij de brughoofden is een dichte groep wintergroene heesters aangeplant. Op afbeelding 6.4 en 6.8 zijn deze goed te zien. De heesters lijken zicht grotendeels tot deze groepen te beperken. De bomen staan ofwel in de verharding ofwel in het gras. Aan alle kanten zijn grasoevers. Dat betekent dat de doorzichten op de lagere plantniveaus vrij open zijn, en dat met name in de winter een vrij open beeld ontstaat.	Hoog. Aan alle kanten (afbeelding 132). De heesterbeplanting rond de brug is aangevuld met een groep rododendrons aan de westkant.	De beplanting bestaat overal uit een combinatie van hoge bomen en (deels wintergroene) heesters. Aan de oostzijde van de brug zijn drie grote plantvakken. Hier staan aan het water een grote Quercus rubra, een klein groepje Salix soorten, Tilia euchlora en heesters als Sambucus, Taxus baccata, Viburnum opulus en Rhamnus. Het meest oostelijke vak is verbonden met het Rosarium en daarin staan hoge bladverliezende soorten als Acer, Alnus, Carpinus, het cirkeltje Fagus, Fraxinus, Quercus, Tilia, Ulmus, met een deels wintergroene heesteraanplant van Amelanchier, Cornus-soorten, Crataegus, Ligustrum, Ilex, Rosa rugosa, Prunus padus, Rhamnus, Sambucus-soorten, en Sorbus. Het zuidoostelijke beplantingsvak aan het water bestaat uit Alnus, Ilex soorten, Taxus baccata en een Tilia platyphyllos; de heesters hier zijn bladverliezend, met een haag van Cornus en Crataegus. Aan de westzijde van de brug staan aan de noordkant langs het water hoge gevarieerde soorten als diverse Acer-soorten, Aesculus hip, Alnus-soorten, Fraxinus, Quercus robur, Tilia europea, Ulmus glabra ‘Pendula’, met heesters als Salix caprea, Cornus en Crataegus. Aan de overzijde van dit pad ligt het beplantingsvak ‘de Slak’ met eenzelfde beeld: Acer-soorten, een groep Aesculus-soorten, Fagus, Quercus en een Tilia groep van drie verschillende soorten. Ook hier zijn heesters tussen geplaatst zoals Crataegus, Euonymus europea, Prunus padus, Rhamnus, Sambucus, Sorbus. Aan de zuidwestzijde aan het water drie Acer cappadocicum, een Aesculus hip., een Ulmus glabra ‘Pendula’ en een groepje Ulmus carpinifolia. Struiken zijn Alnus, Prunus, Cornus, Salix en Sambucus. Het kleine vak aan de zuidkant ligt aan de overzijde van het wandelpad. Het is het topje van de kleine speelweide. Dit is een vrij laag vak; er staan alleen heester: Crataegus, Rhamnus en Ulmus. De Pterocarya is in ’62 omgewaaid. Aan de overkant van de brug is een groot, hoog en dichtgeplant plantvak met hoge bomen en heesters, ondermeer een groep Aesculus, diverse Tilia-soorten, Acers, Rode Fagus en dezelfde bladverliezende heestersoorten als in de andere vakken. In de padverharding staat een Acer pseudoplatanus.	Hoge beplanting, meest in de vorm van bosplantsoen. Er zijn veel hoge bomen en middelhoge tot hoge heesters. Aan beide zijde van de brug staan aan weerszijden hoge wintergroene heesters, meest Ilex, maar ook Taxus (afbeelding 139-141). Aan de westzijde van het bruggetje staan aan weerszijden grote Ilex, met ook aan ieder kant een Tilia (afbeelding 140), verder gewoon bosplantsoen met Acer-soorten, Aesculus, Populus, Ulmus en Quercus. In de plantvakken die grenzen aan de weide ook veel heesterplantsoen, zoals Phyladelphus, Crataegus, Prunus-soorten, voor een deel net aangeplant (afbeelding 145). Op de kop is een grote groep Rododendron aangeplant. Aan de oostzijde van de brug aan weerszijden aan het water Taxus baccata, groenbladige Aucuba, Ilex en divers bladverliezend heesterplansoen met hoge bomen als een oude Quercus robur in het gras aan de zuidoostzijde en een Tilia aan het water aan de zuidzijde. In het vak aan de kop als grens met het Rosarium staat in het voorste gedeelte veel heesterplantsoen met Ilex, Prunus, Cotoneaster en een oude Quercus aan de zuidelijke pad. Achterin dit vak aan de Rosariumzijde een stuk of twintig Fagus, van wisselende hoogte en ouderdom, aangeplant in meerdere cirkels en verder lager heestermateriaal met hogere bomen (zie ook casus Rosarium).
3	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Beplanting omgeeft de brug en leidt aan alle kanten de blik naar meer openheid. Monumentaal door combinatie van hoge brug, water en hoge bomen en zichtbare stammen in het gras.	Beplanting omgeeft de monumentale brug en leidt aan alle kanten de blik naar meer openheid. Monumentaal door combinatie van hoge bomen, hoge brug, en sierlijke paden die naar het licht en de openheid leiden. Aan de buitenkant van de aanplant rond de brug kunnen de bomen volle kruinen krijgen, waardoor het een parkachtige uitstraling krijgt.	De dichte, donkere en enigszins sobere beplanting geeft de prachtige, monumentale brug aanzien en verfraaien dit gedeelte. De hulst is overigens alleen aan de oostzijde van de brug te zien, samen met de Taxus baccata (zie boven).	Fraaie Aesculus en Tilia exemplaren en op de kruising van de paden aan de westzijde in de halfverharding twee bomen. Aan de waterkant veel groenblijvend en aan de weidekant meer bladverliezend met uitzondering van de Rododendron. Aan de oostzijde vormen de exemplaren Quercus een mooie groep aan de zuidzijde en aan de noordzijde staat een fraaie, bijzondere Fraxinus direct bij de brug. Aan het water staat een Salix. Monumentaal.

		Aanlegfase tot circa 1900	***1900-1914***	***1960***	***Nu***
4	bloemrijkdom	Beperkt.	Beperkt. Bloemen van bloeiende heesters en bomen. Aan de westzijde staat op de punt een groep rododendrons. Heimans en Thijsse geven daarnaast ook twee bloemperken aan op de noordoostelijke punt. Van Laren geeft voor de oevers van de zuidoostelijke waterloop een beplanting van enkele gele narcissen en irissen aan (zuid) en enkele gele narcissen en zomerklokjes (noordoever) aan (zie ook bijlage 3 en afbeelding 19, 20). Ongetwijfeld stonden deze bolgewassen in het gras aan de rand.	Bloei van bomen en heesters in dichte plantvakken. De heesters zijn gemengd geplant en vormen samen met de bomen een bosplantsoen. Dit betekent weinig opvallende bloei. Aan de randen van de beplanting zullen soorten als Aesculus en rode Fagus een fraai gezicht zijn.	Bloeiende heesters: opvallend is de Rododendron-groep op de kop van het middelste plantvak tegenover de brug aan de westzijde. Ook veel nieuwe aanplant Crataegus, Prunus ed. Aan de oostzijde slechts bloei van meest inheemse heesters en hoge bomen. Dit bosplantsoen laat weinig bloei zien.
5	variatie plantlagen en soorten	Beperkte heesteraanplant, veel bomen. De bomen variëren in soorten. Op afbeelding 129. is links een Pterocarya te onderscheiden. Andere foto's (afbeelding 128, 129 en 136) laten variatie in boomvormen en textuur zien. De stammen zijn zichtbaar door het ontbreken van heesters. De bomen vertonen een parkachtige variatie. Aan de grasoevers kunnen ze uitgroeien tot volle wasdom. Er zijn grasoevers.	Beperkt: bomen op grasoevers, wintergroene heesters. De wintergroene heesters bevinden zich niet alleen bij de brug. Op de kaart van Heimans en Thijsse zijn de bomen als solitairen in het gras aangegeven; aan de zuidzijde van de brug beschrijven ze er een paar, zoals de vleugelnoot, een moerascypres en een wilgpeer.	Behoorlijk gevarieerde keus aan boomsoorten. Parkachtige soorten. Er is redelijk wat variatie in de beplanting, de soorten keren telkens in ieder vak weer terug waardoor er eenheid heerst en de overgang van het ene parkdeel naar het andere vloeiend verloopt.	Er is een behoorlijke variatie in groenblijvend en bladverliezend, veel hulst, maar ook bloeiende heesters. Hoge bomen, veel verschillende soorten. Aan de oostzijde meer wintergroen dan aan de westzijde. Er zijn geen graszones langs de oevers vlak bij de brug. De bomen zijn meest onderdeel van het bosplantsoen.
6	gebruik	Wandelaars.	Voor wandelaars.	Het bruggetje is een belangrijke verbinding tussen het middenpark en het laatste deel van het Vondelpark. De brug tussen het gedeelte van het park waar van alles gebeurt en waar verschillende 'tuinen met ieder zijn activiteit' zijn aangelegd, en het gedeelte van het park dat veel weidser is opgezet waar de aanleg plaats heeft gemaakt voor de natuur.	De westzijde van de brug heeft een extra pad gekregen waardoor en nu vier paden naar de brug of weide leiden en er vijf plantvakken zijn ontstaan. Twee daarvan aan het water en de andere drie aan de weide kant. Verkeersroute voor fietsers en wandelaars. De oostzijde kent nog steeds de tweesprong.
7	relatie met omgeving	De wisselende relatie met de omgeving is zeer belangrijk in het concept van de Zochers. De Hulstbrug ligt midden in de landschappelijke aanleg van de laatste fase en is aan alle kanten eerst omgeven door bomen en daarna door open weides met hier en daar bosschages.	De kaart van Heimans en Thijsse geeft een beperkt beeld van de relatie met de omgeving. Het lijkt een open situatie, maar de foto's geven toch een ander beeld (bijvoorbeeld afbeelding 132). Het is een wandelknooppunt in een grotendeels open, gevarieerde aanleg, met aan de westkant het nieuwe "Lindelaantje", open graszones en bosschages en boomgroepen. De noordelijke hoofdrijweg is vrij gemakkelijk te bereiken en te zien. In het gras tussen de Lindelaan en de noordelijke hoofdrijweg staat een groep hemelbomen. De paden lopen alle kanten op. De oevers zijn af wisselend gesloten en open. Eenmaal buiten de dichte beplanting zijn er veel zichtlijnen en wandelmogelijkheden.	Het is een groene vlek die ten het westen de weide afsluit of juist opent en voor het oosten geldt hetzelfde: het is de entree of juist de achterdeur van het Rosarium.	Een splitsing van wegen, een knooppunt. Aan een zijde dichtbij een fraai parkdeel dat veel bezoekers trek (Rosarium), aan de andere zijde openend naar landschappelijke parkdelen. De uitkijk over het water is, ondanks de te veel overhangende beplanting, zeer parkachtig. Nog steeds een spin in het web.
8	effect van de beplanting	Schaduwrijk en vrij donker maar niet opgesloten. Landschappelijke aanleg. Vanaf de buitenkant lijkt het een dicht bos. De bomen weerspiegelen in het water. Een rijk natuurbeeld (afbeelding 136).	Zie: Aanlegfase tot circa 1900.	De beplanting maakt de locatie donker, maar zeer verrassend: je weet niet wat er komen gaat. De heesters zetten op een laag niveau alles dicht. Komende uit het park loop je van licht en kleurrijk naar donker en groen. Eenmaal over de brug nodigt de drie- of tweesprong uit voor een keuze naar een nieuw en licht stuk park.	Veel groenblijvend materiaal maakt de plek vrij donker. De hoeveelheid paden en het water zorgt ervoor dat het geen opgesloten hoek wordt. Zichtlijnen zijn beperkt tot zeer beperkt aan de oostzijde door de dichtheid en hoogte van de beplanting. Zichtlijnen op het bruggetje worden naar alle kanten deels geblokkeerd door overhangende beplanting dicht bij de brug. Ook hier is sprake van een omgevallen Salix die het zicht belemmert (afbeelding 144). Er zijn geen grasoevers. Alle oevers zijn dichtgezet met heesters en bomen.

Casus 1: Zone Slurf geheel, tot aan verbreding bij Paviljoen

1.1. Kop met toegang Stadhouderskade

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Bij het hek geopend, rest beplant.	Deels open bij toegangspartij, aan weerszijden gesloten (afbeelding 26).	Open toegang.	Deels geopend.
2	doorgang/geen doorgang	Monumentale doorgang. In 1883 wordt het door Zocher ontworpen hek (afbeelding 24) vervangen door een monumentale toegangspartij naar een ontwerp van V. Linnemann (afbeelding 26). Hiervoor wordt de aanplant langs de Stadhouderskade verwijderd. De toegangspartij van Linnemann (met gescheiden toegangshekken voor inkomende en uitgaande rijtuigen en wandelaars en in het midden het beeld van de stedenmaagd) is het meest monumentale hek van het Vondelpark. Het lijkt erop dat de beplanting niet of nauwelijks meedoet in de entree (afbeelding 24, 25) (vgl. toegang van Eeghenstraat, casus 9). Links van de hoofdtoegang ligt de opzichterswoning, ontwerp Zocher (afbeelding 24, 25).	Verschillende naast elkaar gelegen doorgangen voor ingaand en uitgaand rij- en wandelverkeer.	Hoofdtoegang vanaf de stad, genaamd Bloemenweg, met aan weerszijden twee wandelpaden (afbeelding 35, 36).	Monumentale hoofdentree van het park.
3	beplanting hoog/laag	In eerste instantie veel heesters en nog lage bomen, met een enkele conifeer (bij opzichterswoning) (afbeelding 24). Later met name bomen (afbeelding 25, 26). Bomen nog niet al te hoog. Voorbij de opzichterswoning verschijnt op gegeven moment een rond mozaïekbed (afbeelding 6), ter versiering van de entree.	Aanplant van bomen en heesters.	Beplanting bij de toegang bestaat voornamelijk uit grote bomen en heesters tegen de parkwand aan. Rechts voor de parkwand een grasstrook en links verharding voor het opzichtershuis met tuin. De middenberm is voorzien van heesters, gras en bomen (afbeelding 35, 36).	Aan de noordkant vrij hoge bomen zonder heesterlaag. Aan de zuidkant hoge bomen met heesterlaag, deels wintergroen.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Monumentaal, met name door de toegangspartij, minder door de beplanting.	Aanplant redelijk monumentaal, de bomen zijn hoog geworden (afbeelding 26).	In het gras van de middenberm drie Acer japonica, in het heestervak: Aesculus en Ilex. Voorts heesters als Amelanchier, Acer, Berberis, Cytisus en Viburnum burkwoodii. Links van de entree twee grote Catalpa's, twee kastanjes, een Fraxinus een Ulmus en veel groenblijvende heesters. Rond het huis Ulmus, Sambucus, hagen van Ligustrum. Rechts in het gras drie Prunus amygdalus en een Aesculus. Een steeds breder wordende parkwand verkleint de grasstrook langs de parkwand en het wandelpad. In de parkwand hoge bomen als Ulmus, Platanus en Tilia soorten en veel groenblijvende en bloeiende heesters als Lonicera, Ilex, Abies en Magnolia (afbeelding 35, 36). Monumentaal en complex.	Beplanting matig monumentaal.
5	bloemrijkdom	Bloeiende bomen, waarschijnlijk ook heesters. Bij de opzichterswoning bloemen in potten. Achter het huis een rond bloembed met perkgoed (afbeelding 24, 25).	Bloemrijkdom van bomen/heesters beperkt, maar wordt vergroot door een drietal iets verderop liggende bloemperken.	Bloem van bloeiende heesters en bomen, geen bloemen aangeplant.	Beperkt.
6	variatie plantlagen en soorten	Redelijk.	Vlak bij het hek beperkt. Neemt snel toe wanneer men binnen is, door aanwezigheid van bloemperken, heestergroepen, gras en waarschijnlijk ook het begin van de laanbeplanting.	Hoge bomen bij de entree en langzaam wegvloeiende grasstroken langs de paden, waarlangs heester- en bloemborders elkaar afwisselen. In de middenbermen bloeiende heesters en bomen (afbeelding 35, 36).	Beperkte variatie.
7	effect van de beplanting	Cultuur, met een redelijk doorzicht op het park via de grote weg. Beplanting heeft geen speciale relatie met de monumentale toegangspartij.	Door het groen een vrij dichte overgang van stad naar park. Cultuur.	Bomen geven de entree aanzien en het gras en de steeds bredere en hogere parkwanden openen het park. De middenberm en heesters in de parkvakken voorzien in kleur en groen, waardoor de entree het hele jaar aantrekkelijk is.	Onevenwichtig door open beplanting aan de noordkant en afsluitende beplanting aan de zuidkant.

1.2. Slurf

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	In de eerste fase is sprake van een dichtgeplante noord- en zuidwand met daartussen een waterloop, een slingerende hoofdweg en een slingerend wandelpad. De hoofdweg en het wandelpad kruisen elkaar met regelmaat waardoor er in de middenstrook parkvakken ontstaan met gras en bomen of heesters (zie afbeelding 93). De wanden zijn waarschijnlijk grotendeels dichtgeplant, op een enkele kleine (privé?) doorgang (afbeelding 92, 95) in de noordelijke wand na. De foto in de richting van het Instituut tot Onderwijs van Blinden (gebouwd 1883) (afbeelding 27) geeft een beeld van de mate van geslotenheid vlak na de bouw. Het Instituut doet een verzoek om de beplanting wat open te laten, maar dit verzoek wordt door het Bestuur afgewezen. Het zijn bladverliezende heesters en bomen die in de rand zijn geplant, waardoor de Vossiusstraat nog steeds goed te zien is in de winter. Aan de voorzijde van deze wand een grasrand, waardoor er sprake is van enige opbouw van de zijwand; dit zal een wat ruimtelijker beeld hebben gegeven.	Ondanks smalle strook maakt het geheel geen gesloten indruk. De wanden zijn beplant met bomen en heesters. Op verschillende plaatsen zijn de wanden open, ofwel als doorgang (pad), ofwel als doorzicht (gras). De middenstrook laat een afwisseling van plantvakken, wandelpaden en grote rijweg zien. Op afbeelding 28 zien we gevarieerde beplanting afgewisseld met graszones. De aanwezigheid van grotere graszones en de resterende waterloop bij de Roemer Visscherstraat geeft geen gesloten idee (afbeelding 29, 100, 101).	Gesloten parkwanden.	Over het algemeen hoge, gesloten parkwanden met een redelijk open middengedeelte. Op een paar plekken is de wand (zowel in hoogte als in variëteit) aangetast, zoals bij het Byzantium en bij de Vondelbrug (afbeelding 33).
2	doorgang/geen doorgang	De lange wanden zijn dichtgeplant, met een enkele kleine doorgang in de noordelijke rand (afbeelding 92, 95). Aan de oostkant ligt de toegang Stadhouderskade, aan de westkant opent het bredere park zich na 400 meter.	Enkele kleine doorgangen (van Baerlestraat) (Zandpad) (afbeelding 100, 101).	Kleinere doorgangen naar Vondelbrug, Vossiusstraat, Roemer Visscherstraat en Zandpad (afbeelding 36, 37).	Een aantal doorgangen bij de Vondelbrug/Van Baerlestraat. Dit parkdeel vormt als het ware een lange doorgang vanuit het stadscentrum naar de kern van het park. Op de plek waar het park zich richting het beeld van Vondel zou moeten openen staan ondermeer een paar kleine sierboompjes, die het zicht ontnemen.
3	beplanting hoog/laag	Zeer divers. Aan de wanden plantsoen, dat in eerste instantie nog niet al te hoog is uitgegroeid. Op de foto van de nieuwe entree aan de Stadhouderskade (afbeelding 26) zien we al een dichtere en hogere wand bij de Vossiusstraat ontstaan. Langs de paden en in de paden meer bijzondere bomen. Op afbeelding 5 en 6 (Pieter Oosterhuis 1867), enkele van de oudste afbeeldingen van de eerste aanleg, is de Slurf ter hoogte van de latere Roemer Visscherstraat te zien. Er is sprake van hoge bomen aan beide zijden, graszones langs het water, parkvakken met gras en heestergroepen en tot slot laanbomen. In de jaren daarop worden op enkele punten mozaïekbedden aangelegd.	Zeer divers. Twee hoger wordende wanden met heesters en bomen, heester/bomenbosjes, laanbeplanting met kastanjes (Thijsse), bomen in paden, grasvelden, twaalf bloemperken. Op een ongedateerde schets van rond de eeuwwisseling van een klein stukje wand bij het Zandpad wordt de wandbeplanting met de term “bosch” aangegeven (afbeelding 34). Op de tekening staat een nu eigenaardig aandoende combinatie van eerst gras, dan dahlia´s, vervolgens Rosa rugosa en dan het “bosch”. Door Thijsse en Quené worden in de noordelijke wand een hazelaar en een papenmuts (Euonymus) genoemd. Als solitaire bomen in één van de gazons noemen ze een “haagbeuk met tweeërlei blad” en een paardekastanje. Verder nog op twee plaatsen kastanjes langs het pad en in de zuidwesthoek speenkruid in de wand. Bij de splitsing van de hoofdweg in een noordelijke en een zuidelijke rijweg ligt een plantvak met platanen, eiken en crocussen.	In de parkwanden duidelijke opbouw van bomen en heesters bedoeld om het park van de stad af te sluiten, dan vaste planten en éénjarigen en gras. De heester-, bloem- en grasstroken zetten zich voort aan de overkant van het pad of heestervak. In het midden van de Bloemenweg bovendien twee middenbermen met gras en bomen en heestervakken en bomen, dus afwisselend een laag stuk en dan weer een hoger stuk. Ook zijn er in deze strook veel bloemen te vinden. Na de Vondelbrug rechte bermen met rechts de midgetgolfbaan. Links loopt de berm richting Van Eeghenstraat langer door. De parkwand wordt daar weer breder en het gras ervoor is relatief smal (afbeelding 30, 32, 36, 37).	Hoge bomen, hoge en lage heesters, variërend van 1 meter tot 6 meter, en bomen van kleiner dan 6 meter tot groter dan 12 meter in de parkwand. Solitairen vooral in de lagere grasstroken in het middengedeelte, maar ook fraaie exemplaren in de parkwand. In de vakken in het middengedeelte staan bomen en heesters; de heesters zijn vaak zeer hoog doorgeschoten. Grasstroken.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	De combinatie van water, dammen, paden, gazons, solitaire bomen, laanbomen en groene wanden zorgen voor een gevarieerd parkbeeld. Er zijn geen water- of moerasplanten te zien. Complex.	Complex.	Zeer gevarieerde beplanting. Bomen als Abies, Acer soorten, Aesculus, Alnus, Betula verrucosa cv Tristis, Carpinus betula, Catalpa, Crataegus ox ‘Rubra’, Davidia, Liquidambar, Chamacyparis, Fagus, Corylus, Ilex, Malus baccata, Platanus, Populus canadensis, Quercus cerris en palustris, Prunus soorten, Pyrus, Robinia, Salix, Sorbus soorten, Tilia soorten en Ulmus. Heesters als Amelanchier, Aronia, Berberis, Buddleya, Colutea, Acanthopanax, Cornus, Corylopsis, Corylus, Crataegus, Euonymus, Forsythia, Hamamelis, Laburnum, Ligustrum, Lonicera, Magnolia, Philadelphus, Physocarpus, Picea, Taxus, Thuja, Prunus, Rododendron, Spirea, Syringa, Weigelia, Verbena, Rosa en Symphoricarpos. Vaste planten als Achillea, Ageratum, Anthirrhinum, Delphinium, Eupatorium, Lavendula, Nepeta, Phlox, Salvia, Tagetes, Verbena, Gypsophila etc.(afbeelding 30, 31, 32, 36, 37). Complex.	Monumentaal van opzet, maar verarmd. Er zitten gaten in de hoge wand. Sommige middenvakken zijn te hoog doorgeschoten. Hierdoor ontbreken de juiste ruimtelijke proporties. Met name aan de zuidwand is er sprake van enige opbouw van de wand, met gesnoeide sierheesters en vaste planten op de voorgrond. Eenvoudig heestermateriaal en fraaie bomen in de wand.

		Aanlegfase tot circa 1900	***1900-1914***	***1960***	***Nu***
5	bloemrijkdom	Waarschijnlijk vrij groot. Dit zal één van de plekken geweest zijn waar de grote jaarlijkse aanvoer (van 1865 tot 1918) van “bloembollen, plantsoen en zomerbloemen” uit de kwekerij van Zocher zal hebben gezorgd voor een grote variatie in kleuren en vormen (zie grootboeken 1869-1915 van de Vereniging).	Zeer groot. Dit zal één van de plekken geweest zijn waar de grote jaarlijkse aanvoer (van 1865 tot 1918) van “bloembollen, plantsoen en zomerbloemen” uit de kwekerij van Zocher zal hebben gezorgd voor een grote variatie in kleuren en vormen.	Veel bloemen, kleur en geur (afbeelding 30, 32).	Matig. De enkele sierheesters als Spirea, Euonymus, Corylopsis, Hydrangea, Hedera geven eigen kleuraccenten. De enkele soorten vaste planten zijn zeer beperkt bloeiend: o.a. varens, Lamastrium, Helleborus, Symphytum en Primula. Veel Galanthus. De grote variatie in boomsoorten geeft waarschijnlijk de grootste variatie in bloei.
6	variatie plantlagen en soorten	Groot.	Groot.	Zeer gevarieerd door verschillende beplanting: grote afwisseling in kleur en bloei, blad en geur (afbeelding 30, 31, 32).	Bomen en heesters in alle soorten en maten, blad verliezend, groenblijvend, kleur en geur. De grasstroken zijn overal beschadigd.
7	effect van de beplanting	Grote variatie. Stedelijk groen. Cultuur.	Variatie. Cultuur.	De bloem- en heestervakken lopen over het pad verder in een volgende border, zo lopen het wandelpad en de hoofdweg steeds langs zeer fraai opgebouwde vakken. Door te eindigen met beplanting die in het volgende vak juist begint worden de vakken als het ware aan elkaar verbonden en wordt de wandeling aantrekkelijker. Bovendien is er een keur aan bloemen en kleuren. De groenblijvende heesters en bomen zetten niet alleen de parkwand dicht om de stad buiten te sluiten maar vormen op kruispunten ook een verrassend effect. Vaak zijn dit groenblijvende bomen waardoor er een fraai donker - licht effect is (afbeelding 30, 35, 36, 37).	Begeleidend langs de hoofdweg parkinwaarts, door achterstallig onderhoud weinig doorzichten, het parkgevoel begint pas aan het eind van de Slurf. Belevingswaarde is veranderd door vormloos uitgegroeide heesters die deels het zicht op de monumentale bomen wegnemen. Beplanting rond Vondelbrug onvoldoende om parkidee te bestendigen en een verbinding te maken naar de kern van het park. De wanden hebben met name in de lagere regionen nauwelijks een gestructureerde opbouw. Ondanks de grote hoeveelheid fraaie bomen wordt de monumentale parkbeleving op veel plaatsen bedreigd door de gaten in de wand, de te hoge heesters in het midden en het betonnen obstakel van de Vondelbrug. Grasstroken, die de doorgaande lijnen horen te begeleiden, zijn beschadigd.

Casus 2: Kop Amstelveenseweg

2.1. Parkwand noordzijde (Tomahawk)

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Op het “Plan der Voltooiing” (afbeelding 94): grote openheid. In het “Plan van Bebouwing” (afbeelding 96) gesloten.	Op één plek een doorkijk. De rest van de strook is gesloten (afbeelding 101, 102).	Gesloten parkrand met bomen en heesters, afwisselend enkele groenblijvende en veel bladverliezende.	Gesloten (afbeelding 40).
2	doorgang/geen doorgang	Geen doorgang.	Geen doorgang, wel een doorkijk naar de Amstelveenseweg (afbeelding 101, 102).	Groenstrook naast westelijke hoofdtoegang tot het park.	Geen doorgang. Aan het eind van de Tomahawk is een toegang vanuit de kop van de Zocherstraat (afbeelding 103).
3	beplanting hoog/laag	Op het “Plan der Voltooiing” (afbeelding 94): twee grote, waarschijnlijk ook hoog bedoelde boomgroepen, met daartussen een open stuk gras, met in het midden een groep sierheesters/boompjes. Bedoeld als doorkijk. In het “Plan van Bebouwing” tot een dichte wand gevormd, zonder grote hoogteverschillen (afbeelding 96). Op de kaart van 1896 (afbeelding 100) verschijnt in het midden van dit vak weer een doorkijk. In de buurt van de toegang naar de Amstelveenseweg zullen zeker hogere bomen zijn bedoeld.	Op het “Plan van Bebouwing” lijkt het een voortzetting van de beplanting aan de noordzijde (zie casus 5). Op de plattegrond van het boekje van Heimans en Thijsse wordt een strook van bomen en heesters aangegeven (afbeelding 96, 101).	Hoge bomen en lage struiken, waarbij de struiken tegen het hek staan en langs de paden (afbeelding 38). De bomen staan willekeurig, soms in kleine groepjes, langs het pad, het hek en ook middenin. Langs het toegangspad staan drie lindes in laanverband (afbeelding 42, 43). Heesters zijn: Acer, Cornus, Alnus, Crataegus, Ligustrum, Amelanchier, Symphoricarpos, Phyladelphus, Prunus, Rhamnus, Ribes, Sambucus, Ulmus en Viburnum in verschillende soorten (afbeelding 42, 43).	Bosachtige beplanting met enkele hoge bomen. Het vak is ernstig versmald (afbeelding 42).
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Op eerste ontwerp monumentaal door afwisseling van hoog/laag, open gesloten. Later eenvoudiger door gesloten wand zonder al te grote hoogteverschillen, als het ware een voortzetting van de beplanting aan de noordzijde (zie casus 5).	Eenvoudig.	Eenvoudig heestermateriaal met enkele zware bomen als Populus, Quercus, Ulmus Acer, Fraxinus en Tilia in verschillende soorten en maten.	Geen monumentaal karakter.
5	bloemrijkdom	Waarschijnlijk vrij beperkt. (zie ook casus 5) kleur van bloeiende bomen en heesters. Waarschijnlijk geen mozaïekbedden.	Kleur van bloeiende heesters en bomen. Er is geen sprake van mozaïekbedden.	Kleur van bloeiende bomen en heesters, geen bloemen aangeplant.	Beperkt.
6	variatie plantlagen en soorten	Bomen en heesters, in alle maten, waarschijnlijk voornamelijk inheems (zie sortiment Zocher) als bosplantsoen. Vlak bij de doorgang is sprake van een parkachtige aanplant.	Beperkt: bosplantsoen van bomen en heesters.	Veel variatie in hoogtes, heesters variërend van een halve meter tot meer dan 4 meter, maar ook in soorten: groenblijvend, bloeiend en bladverliezend door elkaar. Bomen van kleiner dan 6 meter tot groter dan 12 meter.	Vervaagd door hoge heesters, een enkele hoge boom steekt hierboven uit.
7	effect van de beplanting	Tijdens ontwerpfase open, bij eerste aanleg waarschijnlijk dicht, maar rond de eeuwwisseling toch weer meer open.	Tamelijk dicht en eenvormig.	De vrij gesloten beplanting is een duidelijke grens tussen park en stad.	Gesloten wand.

2.2. Doorgang

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Open, zeer groen.	Open.	Open.	Open.
2	doorgang/geen doorgang	Brede doorgang. Belangrijke toegang.	Brede doorgang met hek, deels vast en deels opengaand.	Brede doorgang.	Belangrijke doorgang.
3	beplanting hoog/laag	Laanbomen in grasranden die de toegang begeleiden (afbeelding 100).	Hoge laanbomen in grasranden die de toegang begeleiden (afbeelding 102).	Zie parkwand noordzijde en parkwand zuidzijde.	Nauwelijks begeleidende bomen. De laanbeplanting begint pas na de Paardensprong.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Redelijk monumentaal.	Redelijk monumentaal.	Zie parkwand noordzijde en parkwand zuidzijde.	Geen monumentaal karakter; te rommelig.
5	bloemrijkdom	Waarschijnlijk beperkt door combinatie van laanbomen en gras (afbeelding 100). Geen informatie over eventuele vaste planten of éénjarigen.	Door de laanbomen en grasranden beperkt. Rechts van de ingang lijkt een rond bloemperk te liggen (afbeelding 101).	Zie parkwand noordzijde en parkwand zuidzijde.	Niet.
6	variatie plantlagen en soorten	Waarschijnlijk beperkt door combinatie van laanbomen en gras (afbeelding 100). Geen informatie over eventuele vaste planten of éénjarigen.	Waarschijnlijk beperkt door combinatie van laanbomen en gras. In het ronde bloemperk zullen waarschijnlijk éénjarigen hebben gestaan.	Zie parkwand noordzijde en parkwand zuidzijde.	Nauwelijks.
7	effect van de beplanting	Hoog en dicht groen.	Hoog en dicht groen.	Zie parkwand noordzijde en parkwand zuidzijde.	Heeft nauwelijks effect, behalve overgang van stad naar “iets groens”.

2.3a. Parkwand zuidzijde: speeltuin en kiosk of snoephuisje

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1900*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Ontwikkeling: van open naar meer dicht.	Doorlopende strook, slechts voor een klein deel beplant, dus een open structuur (afbeelding 101, 102).	Gesloten parkrand met veel bomen en enkele heesters, afwisselend groenblijvende en veel bladverliezende werd. Heesters zijn: Amelanchier, Cornus, Crataegus en Cotoneaster (afbeelding 42, 43).	Vrij gesloten.
2	doorgang/geen doorgang	Een aantal wandelpaden (waaronder latere Saxen Weimarlaan, Oranje Nassaulaan en Waldeck Pyrmontlaan) komt hier uit op de zuidelijke hoofdrijweg van het park. Op de kaart van 1896 (afbeelding 100) is voor het eerst sprake van een doorlopende strook van beplanting die slechts voor een klein deel beplant is met heesters/bomen.	Geen doorgang, wel doorzicht (afbeelding 101, 102).	Groenstrook met speeltuin naast westelijke hoofdtoegang tot het park (afbeelding 42, 43).	Kleine doorgang naar de speeltuin. Brede opening bij terras snoephuisje.
3	beplanting hoog/laag	1896: wisselende hoogte. Boom/heestergroepen afgewisseld met gras (afbeelding 100).	Diverse groepen bomen/heesters: soorten onbekend, behalve een rij vleugelnoten langs de aanzet van de zuidelijke hoofdrijweg. Boom/heestergroepen afgewisseld met gras. Op afbeelding 39, van de net aangelegde bebouwing aan de Saxen Weimarlaan is op de achtergrond de hoogte van de bomen van dit parkvak te zien. De combinatie met de laanbeplanting van de zuidelijke hoofdrijweg geeft waarschijnlijk een afwisselend beeld.	Hoge bomen en een paar struiken, waarbij de bomen vooral langs het hek, rond de zandbak en het snoephuisje staan (afbeelding 42, 43).	Hoge heesters en daar bovenuit stekend enkele grote Robinia´s.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Geen eenvoudig karakter, open. Vlak bij de doorgang was de boomaanplant vrij dicht.	Afwisselend in meerdere opzichten (afbeelding 101, 102).	Eenvoudig heestermateriaal met veel bomen als Acer, Aesculus carnea, Betula, Populus en Robinia. Duidelijk aanplant in verband om speelplaats karakter te geven.	Eenvoudig.
5	bloemrijkdom	Kleur van bloeiende bomen en heesters. Waarschijnlijk geen mozaïekbedden.	Onbekend, maar de aanwezigheid van vleugelnoten (Heimans en Thijsse) duidt op grotere variatie dan alleen inheemse bomen/heesters. Er is geen sprake van mozaïekbedden.	Kleur van bloeiende bomen en heesters, geen bloemen aangeplant.	Beperkt. De heesters zijn voor een groot deel (half-) wintergroene heesters als Cotoneaster salicifolia en Viburnum rhytidophyllum. Ook rond de speeltuin.
6	variatie plantlagen en soorten	Redelijk beperkt: bomen/heestergroepen en gras.	Redelijk door afwisseling van gras met bomen en heesters.	Veel variatie in hoogtes, heesters variërend van een halve meter tot meer dan 4 meter, maar ook in soorten: groenblijvend, bloeiend en bladverliezend door elkaar. Bomen van kleiner dan 6 meter tot groter dan 12 meter.	Vervaagd door hoge heesters. In het speeltuintje nog een lage heesterrand aan de voorzijde.
7	effect van de beplanting	Afwisselende open- en dichtheid door gras en bomen/heestergroepen.	Afwisseling en ruimte.	De vrij gesloten beplanting is een duidelijke grens tussen park en stad, de bomen zijn hier ook bedoeld als omheining van de speelplaats.	Totale wand redelijk dicht, vrij rommelig.

2.3b. Parkwand zuidzijde: de Telefoon

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Ontwikkeling: Van open naar meer dicht.	Doorlopende strook, slechts voor een klein deel beplant, dus een open structuur (afbeelding 101, 102).	Gesloten parkrand met veel bomen en enkele heesters, afwisselend groenblijvende en veel bladverliezend. Heesters zijn: Cratategus, Ligustrum, Prunus en Sambucus (afbeelding 42, 43).	Vrij open.
2	doorgang/geen doorgang	Een aantal wandelpaden (waaronder latere Saxen Weimarlaan, Oranje Nassaulaan en Waldeck Pyrmontlaan) komt hier uit op de zuidelijke hoofdrijweg van het park. Op de kaart van 1896 (afbeelding 100) is voor het eerst sprake van een doorlopende strook van beplanting die slechts voor een klein deel beplant is met heesters/bomen.	Geen doorgang, wel doorzicht (afbeelding 101, 102).	Geen doorgang (afbeelding 42, 43).	Kleine doorgang naar achterliggende straten.
3	beplanting hoog/laag	1896: afwisselende hoogte. Boom/heestergroepen afgewisseld met gras (afbeelding 100).	Diverse groepen bomen/heesters: soorten onbekend, behalve een rij vleugelnoten langs de aanzet van de zuidelijke hoofdrijweg. Boom/heestergroepen afgewisseld met gras. Op afbeelding 39, van de net aangelegde bebouwing aan de Saxen Weimarlaan is op de achtergrond de hoogte van de bomen van dit parkvak te zien. De combinatie met de laanbeplanting van de zuidelijke hoofdrijweg geeft waarschijnlijk een afwisselend beeld.	Hoge bomen en een paar struiken, waarbij de bomen vooral langs het wandelpad en middenin het vak.	Hoge heesters en daarboven uit stekend enkele grote Robinia.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Geen eenvoudig karakter, open.	Afwisselend in meerdere opzichten (afbeelding 101, 102).	Eenvoudig heestermateriaal met veel bomen als Acer, Aesculus, Populus, Pterocarya (aansluitend aan de laanbeplanting in grasrand), Alnus en Salix soorten (Salix alba ‘Tristis’ aan de vijverrand) (afbeelding 42, 43).	Eenvoudig.
5	bloemrijkdom	Kleur van bloeiende bomen en heesters. Waarschijnlijk geen	Onbekend, maar de aanwezigheid van vleugelnoten (Heimans	Kleur van bloeiende bomen en heesters, geen bloemen	Beperkt: kleur van de hoog uitgegroeide

		mozaïekbedden of gebruik van eenjarigen.	en Thijsse) duidt op grotere variatie dan alleen inheemse bomen/heesters. Geen mozaïekbedden.	aangeplant.	heesters en bomen.
6	variatie plantlagen en soorten	Redelijk beperkt: bomen/heestergroepen en gras.	Redelijk door afwisseling van gras met bomen en heesters.	Veel variatie in hoogtes, heesters variërend van een halve meter tot meer dan 4 meter, maar ook in soorten: groenblijvend, bloeiend en bladverliezend door elkaar. Bomen van kleiner dan 6 meter tot groter dan 12 meter.	Vervaagd door hoge heesters (afbeelding 41).
7	effect van de beplanting	Afwisselende openheid door gras en bomen/heestergroepen.	Afwisseling en ruimte.	De vrij gesloten beplanting is een duidelijke grens tussen park en stad, alhoewel de beplanting hier minder dicht op het hek en de huizen er achter staat, de bomen zijn hier ook duidelijker aangeplant in groepen. Het lijkt erop dat de bewoners van de achterliggende huizen hier meer zicht hebben op het park in tegenstelling tot de bewoners van de Zocherstraat die uitkijken op een veel dichtere parkrand.	Totale wand vrij rommelig.

2.4. Paardensprong

		Aanlegfase tot circa 1900	***1900-1914***	***1960***	***Nu***
1	open/gesloten	Gesloten parkvak gelegen op de splitsing/samenkomst van de zuidelijke en noordelijke hoofdrijweg.	Gesloten parkvak op de splitsing/samenkomst van de zuidelijke en noordelijke hoofdrijweg (afbeelding 101, 102).	Half gesloten parkvak met veel bomen en enkele heesters, afwisselend groenblijvende en veel bladverliezende. Heesters zijn: Cornus, Prunus soorten en Ulmus (afbeelding 42, 43).	Gesloten, compact parkvak op de splitsing/samenkomst van de zuidelijke en noordelijke hoofdrijweg.
2	doorgang/geen doorgang	Niet van toepassing.	Niet van toepassing.	Geen doorgang (afbeelding 42, 43).	Dit parkvak dient om het zicht op het park nog even te blokkeren.
3	beplanting hoog/laag	Op het “Plan van Bebouwing” (afbeelding 96) ziet de beplanting er compact uit, waarschijnlijk bestaand uit bomen en heesters. Het is niet bekend hoe hoog deze bomen waren.	Beplanting van bomen en heesters (afbeelding 101).	Hoge bomen en een paar struiken, waarbij de bomen duidelijk in groepsverband bij elkaar staan (afbeelding 42, 43).	Varieert van enkele meters tot middelhoge essen.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Belangrijke plek voor een parkvak.	Onbekend. Wel is bekend dat het plantvak ook werd gebruikt als plaats voor materiaalopslag.	Eenvoudig heestermateriaal met Alnus en Populus soorten (afbeelding 43).	Geen monumentaal karakter.
5	bloemrijkdom	Onbekend of hier ook sierheesters of bijzondere bomen bij hebben gestaan.	Beperkt.	Kleur van bloeiende bomen en heesters, geen bloemen aangeplant.	Zeer beperkt en onevenwichtig. Wel Rododendrons.
6	variatie plantlagen en soorten	Op het “Plan van Bebouwing” (afbeelding 96) wordt waarschijnlijk een beplanting van heesters en bomen bedoeld.	Bomen en heesters, waarschijnlijk een beperkt aantal soorten. Geen lage plantlagen of gras (afbeelding 101, 102).	Variatie in hoogtes, heesters variërend van een halve meter tot meer dan 4 meter, maar ook in soorten: groenblijvend, bloeiend, bladverliezend door elkaar. Bomen van 6 meter tot groter dan 12 meter (afbeelding 43).	Heesters, deels wintergroen (Rododendrons), middelhoge bomen. Verder nauwelijks variatie. Rommelig geheel.
7	effect van de beplanting	De binnenkomende wandelaar/fietser wordt even in spanning gehouden over het vervolg van de wandeling/fietstocht. Oriëntatie en tegelijk ook desoriëntatie (zie ook afbeelding 100).	Door de plek van het plantvak wordt de binnenkomende wandelaar/fietser even in spanning gehouden over het vervolg van de wandeling/fietstocht. Oriëntatie en tegelijk ook desoriëntatie. De slechte verzorging van het vak zal dit effect voor een deel teniet hebben gedaan.	Het vrij gesloten beplantingsvak met hoge bomen vormt hier een markant punt op een splitsing van twee wegen. Oriëntatie en tegelijk ook desoriëntatie.	Onevenwichtige oriëntatie/desoriëntatie, rommelig.

Casus 3: Zone vanaf westzijde toegang Vondelstraat tot en met omgeving Vondelkruispad

3.1. Parkwand oostzijde

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Ontwikkeling: eerst gesloten, wordt al snel meer geopend in verband met de toenemende bebouwing aan noordwest kant van het park. Zie diverse kaarten (afbeelding 95, 97, 98, 99, 100). Notulen 21 mei 1889 “langs den tuin van den Heer M.J. Waller eene boom is weggenomen, die den groei zijner bloemen en heesters benadeelde. Het is steeds een lust in den tuin des heeren Waller de bloemen te zien zodat het wegnemen van dien boom in het belang van het Vondelpark was”.	Wisselend open en gesloten. De beplanting van de tuinen aan de Vondelstraat doet mee in het aanzicht. Thijsse beschrijft een amandelboompje en een kerstroos in de tuinen van de buren (afbeelding 101).	Een redelijk gesloten parkrand met bomen en heesters, afwisselend enkele groenblijvende en veel bladverliezend. Heesters zijn: Crataegus, Ligustrum, Sambucus, Alnus, Cornus, Prunus, Corylus en Sorbus in verschillende soorten en maten (afbeelding 46, 48).	Gesloten, deels zeer dunne parkwand (afbeelding 103), aan de kant van de doorgang naar de Vondelstraat veel wintergroene heesters (Aucuba) en meer parkachtig. In de richting van het Vondelkruispad vrijwel alleen bladverliezende heesters, meer bosachtig.
2	doorgang/geen doorgang	Eerst geen doorgangen, later enkele privé-doorgangen, niet openbaar.	Diverse kleine privé-doorgangen (afbeelding 101, 102).	Geen openbare doorgang, maar wel twee kleinere privé-ingangetjes die rand doorbreken en verdelen in drie stukken (afbeelding 46, 48).	Geen doorgang.
3	beplanting hoog/laag	Onbekend; maar door het toenemend aantal paden is het waarschijnlijk dat er een ontwikkeling van gesloten boetplantsoen/hakhoutaanplant (Zocher catalogus 1894, zie algemene opmerkingen ten aanzien van de beplantingen) naar een aanplant met meer openheid en hoogteverschillen optreedt. Aan de laanzijde een grasrand.	Wisselend, gras, afgewisseld met beplantingsgroepen, onbekend of dit heesters of bomen of gemengde heesters bomen zijn. Ook zijn er enkele perkjes met bloemen in de graszones van de rand. Thijsse beschrijft dat de wilde wingerd tegen de achtergevels van de villa´s meedoet in de kleurenrijkdom van het park (afbeelding 101).	Hoge bomen en lage struiken, waarbij de struiken tegen het hek en langs het wandelpad staan. De bomen staan willekeurig langs het pad, het hek, maar ook middenin het vak.	Middelhoge en hoge heesters; meest middelhoge, af en toe hoge bomen (hoge Populus, omgezakte Pterocarya).
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Aanvang eenvoudige heester/boswand, maar een ontwikkeling naar een verdere diversificatie.	Eenvoudig karakter, maar met een enkele exoot, bijv. Moerascypres.	Eenvoudig heestermateriaal met enkele zware bomen als Quercus turneri (3x), Betula, Crataegus, Pterocarya, Populus en Ulmus. Ook enkele boomgroepen waaronder één van Prunussen in verschillende soorten en een groep van zes Ulmus (afbeelding 48).	Eenvoudig.
5	bloemrijkdom	Onbekend, maar bij bosplantsoen naar verwachting volgens opgaaf van assortiment catalogi Zocher, 1832/1894 (zie algemene opmerkingen ten aanzien van de beplantingen). Na een aantal jaren toenemende bloemrijkdom.	Bescheiden inheemse heesterbloeiwijzen (zie ook Vondelkruispad), afgewisseld met wat bloemperken (afbeelding 101).	Kleur van bloeiende bomen en heesters, geen bloemen aangeplant.	Beperkt.
6	variatie plantlagen en soorten	Ontwikkeling van weinig variatie naar grotere variatie, zie periode 1900-1914.	Redelijk bescheide n.	Veel variatie in hoogtes, heesters variërend van een halve meter tot meer dan 4 meter, maar ook in soorten: groenblijvend, bloeiend en bladverliezend door elkaar. Bomen van kleiner dan 6 meter tot groter dan 12 meter.	Beperkt.
7	effect van de beplanting	Ontwikkeling van afsluitende boswand naar een opener opzet en een toenemende variatie. Van natuur al snel naar cultuur.	Met afwisselingen licht en donker, met een deels zichtbare huizenwand. Kleureffecten door perkgoed. Cultuur.	De vrij gesloten beplanting (afbeelding 46) als grens tussen park en stad en kan men als bosachtig ervaren.	Parkwand, boswand.

3.2. Vondelkruispad

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Eerst gesloten, daarna open.	Het laantje zelf is af en toe gesloten en af en toe open. Aan het begin van de laan is nog geen blik op het park mogelijk.	Gesloten pad. Aan het begin zowel links als rechts redelijk dichte beplanting en tussen de parkvakken in minder dicht (zie parkvakken) (afbeelding 46, 47, 48).	Omsloten pad.
2	doorgang/geen doorgang	In aanvang niet aanwezig (bijv. afbeelding 95), verschijnt rond 1880. Smalle doorgang, hek onbekend. Het laantje loopt niet recht, maar buigt af naar het zuidwesten.	Het is een smalle, bescheiden doorgang (afbeelding 101, 102).	Veel gebruikte, maar smalle doorgang van Vondelstraat naar kruising Paviljoenweg en Tennisweg.	Kleine doorgang voor wandelaars. Het pad loopt in rechte lijn door naar de noordelijke hoofdrijweg, tegenover de Iepenbrug (Thijsse), ook wel Muzenbrug (Haak) genoemd (afbeelding 45, 103).
3	beplanting hoog/laag	Onbekend; maar zal in toenemende mate variatie hebben gekregen.	Volgens de omschrijvingen van Heimans/Thijsse en Quené weinig hoogteverschil.	Hoge bomen en lage struiken langs het pad. Zie parkwand 1 en 2.	De doorgang loop eerste door de boswand en daarna door het open parkvak (afbeelding 45).
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Eenvoudig, later meer onderscheid.	De korte doorgang heeft een redelijk bescheiden karakter, tot aan de moerascipres, op de hoek een perk met rozen.	Zie beide parkwanden.	Eenvoudig.
5	bloemrijkdom	In eerste fase onbekend, maar naar verwachting hakhoutaanplant (zie ook bijvoorbeeld parkwand oostzijde).	Behoorlijk: meest inheemse heestergewassen, enkele exoot (hulst, vlier, olm, els, meidoorn, lijsterbes, liguster, gele kornoelje, sering, eik, beuk, jasmijn, Thuja, esdoorn, moerascipres).	Zie beide parkwanden.	Beperkt.
6	variatie plantlagen en soorten	Van dicht naar deels open (afbeelding 95, 97, 98, 99, 100).	Beperkt: kleur van bloeiende heesters en bomen, zoals de gele kornoelje die uitgebreid door Thijsse en Heimans wordt beschreven.	Zie beide parkwanden.	Aan weerszijden van de doorgang: beperkt tot uitgegroeide heesters en bomen. Nauwelijks bodembedekkers.

7	effect van de beplanting	Zie beide parkwanden.	Vrij saai, met af en toe plantaardige verrassing. (bijvoorbeeld als de sering bloeit, of als de moerascipres in de herfst bruin kleurt).	Een pad recht door bosachtige aanplant. Een relatief donker pad waardoor je het park verlaat of binnenloopt.	Niet van toepassing. Weinig cultuur.

3.3. Parkwand westzijde

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Ontwikkeling: eerst gesloten, wordt langzaam geopend in verband met de toenemende bebouwing aan noordwest kant van het park. Zie diverse kaarten (afbeelding 95, 97, 98, 99, 100).	Heel open. Veel gras in de rand, enkele bloemperken (afbeelding 101, 102).	Een redelijk gesloten parkrand met bomen en heesters, afwisselend enkele groenblijvende en veel bladverliezend. Heesters zijn: Crataegus, Ligustrum, Sambucus, Alnus, Lonicera, Euonymus, Prunus, Ulmus, Symphoricarpos en Rhmanus in verschillende soorten en maten (afbeelding 46, 47).	Gesloten parkwand (afbeelding 45).
2	doorgang/geen doorgang	Eerst geen doorgangen, later enkele privé-doorgangen, niet openbaar.	Enkele privé-doorgangen.	Geen officiële doorgang, maar wel twee kleinere ingangetjes die rand doorbreken en verdelen is drie stukken (afbeelding 46, 47).	Geen doorgang.
3	beplanting hoog/laag	Onbekend; maar door het toenemend aantal paden is het waarschijnlijk dat er een ontwikkeling van gesloten boetplantsoen/hakhoutaanplant (Zocher catalogus 1894, zie algemene opmerkingen ten aanzien van beplantingen) naar een aanplant met meer openheid en hoogteverschillen optreedt. Aan de laanzijde een grasrand.	Voornamelijk laag.	Hoge bomen en lage struiken, waarbij de struiken tegen het hek en langs het wandelpad staan. De bomen staan willekeurig langs het pad, het hek, maar ook middenin.	Bomen en hoge heesterbeplanting.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Aanvang eenvoudige heester/boswand, maar een ontwikkeling naar een verdere diversificatie.	Vrij eenvoudig.	Eenvoudig heestermateriaal met enkele zware bomen als Aesculus, Acer, Alnus, Crataegus, Juglans, Sorbus, Ulmus, Populus, Prunus, Fraxinus, Pterocarya en Quercus. Hier ook een aantal bloesembomen als Prunus en Malus en een Cydonia. Ook enkele boomgroepen waaronder van Prunus en Populus soorten. Exoten als Ginkgo biloba (2x klein) en een Taxodium distichum (afbeelding 47).	Vrij eenvoudig. Grote populieren en plataan naast het Vondelkruispad.
5	bloemrijkdom	Onbekend, maar naar verwachting vrij veel inheemse soorten volgens assortiment Zocher catalogi (zie algemene opmerkingen ten aanzien van beplantingen).	Beperkt. Perkgoed (afbeelding 101).	Kleur van bloeiende bomen en heesters, geen bloemen aangeplant.	Beperkt. Heesters/bomen zijn voornamelijk Crataegus, Sambucus, Acer campestre, Acer, Fraxinus, Cornus, Prunus laurocerasus, Corylus.
6	variatie plantlagen en soorten	Ontwikkeling van weinig variatie naar toenemende variatie.	Nauwelijks.	Veel variatie in hoogtes, variërend van een halve meter tot meer dan 4 meter, maar ook in soorten: groenblijvend, bloeiend en bladverliezend door elkaar. Bomen van kleiner dan 6 meter tot groter dan 12 meter.	Heesters vanaf 6 meter, geen lage heesters. Bomen groter dan 12 meter. Beperkte variatie in soorten.
7	effect van de beplanting	Ontwikkeling van afsluitende boswand naar een opener opzet en een toenemende variatie. Van natuur naar cultuur.	Doorzicht, met kleine (privé-) kleuraccentjes. Cultuur.	De vrij gesloten beplanting als grens tussen park en stad kan men als bosachtig ervaren. Hier meer bloesembomen en variatie in bladvorm. Ook veel Lonicera.	Dichte boswand. Cultuur verdwenen.

3.4. Strook vóór het Vondelkruispad

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960- sterk gewijzigde plattengrond!*	*Nu*
1	open/gesloten	Ontwikkeling van gesloten naar open (afbeelding 95, 97, 98, 99, 100).	Zeer afwisselend (afbeelding 101, 102).	Twee relatief open parkvakken met gras en boomgroepen en solitairen.	Twee relatief open parkvakken met gras en boomgroepen en solitairen.
2	doorgang/geen doorgang	Eerst geen doorgang, later een parkdeel vol met paden en borders (afbeelding 95, 97, 98, 99, 100).	Ingewikkelde plattegrond van paden en borders (afbeelding 101, 102).	De twee vakken worden gescheiden door een pad in het verlengde van het (rechtgetrokken) Vondelkruispad (afbeelding 46, 47).	De twee vakken worden gescheiden door een pad in het verlengde van het (rechtgetrokken) Vondelkruispad (afbeelding 46, 47).
3	beplanting hoog/laag	Ontwikkeling van vrij uniforme bosrand naar zeer diverse beplanting (afbeelding 44).	Vele verschillende hoogtes.	Hoge en middelhoge bomen. De bomen staan willekeurig in de vakken als groep of als solitair aangeplant. Een groep van Taxussen. Verder geen onderbegroeiing. Wel gazon.	Hoge en middelhoge bomen. De bomen staan willekeurig in de vakken als groep of als solitair aangeplant. Een groep van Taxussen. Verder geen onderbegroeiing. Wel gazon.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Ontwikkeling van eenvoudig naar ingewikkeld.	Ingewikkeld.	Eenvoudig, maar door hoogte aangenaam.	Eenvoudig, maar door hoogte aangenaam.
5	bloemrijkdom	Ontwikkeling van bescheiden naar zeer groot.	Zeer groot.	Geen bloemen.	Geen bloemen.
6	variatie plantlagen en soorten	Ontwikkeling van weinig variatie naar veel variatie.	Zeer groot: In totaal 10 borders, waarvan de meeste een afwisseling van gazon, bloemperken, boomgroepen en heestergroepen hebben. In het midden van deze aanleg een siervorm met in het midden een vaas, daaromheen een cirkel van perkgoed (begonia´s), met daaromheen een cirkel	Heel beperkt. Bomen in alle maten in het gazon geplant met groenblijvende Taxusgroep.	Heel beperkt. Bomen in alle maten in het gazon geplant met groenblijvende Taxusgroep.

			van in de halfverharding geplante spitsbladige esdoorns. Andere heestergroepen zijn: een groep Azalea mollis, een groep Magnolia's, groep gemengde wintergroene heesters waaronder Rododendron, Thuja enTaxus, een groep Aucuba´s etc. Daarbij boomgroepen (iepenbos) en solitairen (kurkiep, Ginkgo, pluimes). In het perk aan de voet van de Zeistervaas staan vroege tulpen, gevolgd door Begonia´s. In de Zeistervaas éénjarigen, met als middelpunt een Cordyline (afbeelding 44). Een flink deel van de door de Firma Zocher aangevoerde éénjarigen zal hier aangeplant zijn geweest (zie balansen Vereniging).		
7	effect van de beplanting	Van natuur naar cultuur; van gesloten bosplantsoen met kronkelende waterloop naar *gardeneske* combinatie van allerlei plantvakken en bijzondere planten (afbeelding 44).	"Gardenesk". Cultuur.	Hoogte en ruimte. Openheid door gras, meer parkachtige uitstraling. Taxus belemmert doorkijk naar het park. Bescheiden afsluiting van de hoofdweg door grasrand en laanbomen langs de hoofdweg (afbeelding 46, 47).	Hoogte en ruimte. Openheid door gras, meer parkachtige uitstraling. Taxus belemmert doorkijk naar het park. Bescheiden afsluiting van de hoofdweg door grasrand en laanbomen langs de hoofdweg (afbeelding 46, 47).

Casus 4: Rondom het Paviljoen

		Aanlegfase tot circa 1900	***1900-1914***	***1960***	***Nu***
1	open/gesloten	Het eerste Paviljoen strekte zich uit tot aan de doorgang naar de Vondelstraat, en bovendien lag aan de oostkant een vrij brede sloot (afbeelding 97, 98). Deze sloot is pas verdwenen bij de aanleg van de Roemer Visserstraat (1890) (afbeelding 99, 100). Vanaf het moment dat het huidige Paviljoen gereed was (1881), was de beplanting rond het Paviljoen van belang in combinatie met het gebouw.	Beplanting in combinatie met het gebouw.	Open, maar door bomen en laan omringd. Het doorzicht vanuit het park wordt dichtgemaakt door de aanplant van twee (laan-) bomen aan de overzijde van de laan langs de vijver (afbeelding 51, 52). Aan de oostzijde is een open terrein. In de achterwand van dit terrein zijn bomen en heesters aangeplant.	Beplanting is aan de oostzijde mist coulissenwerking: open, overlopend in de (beplanting van) de Roemer Visscherstraat. Aan de westzijde meer gesloten naar de Vondelstraat. Vanuit het park is het zicht op het Paviljoen dichtgezet, deels door de doorzetting van de laanbeplanting (twee Platanus). Hiermee verdwijnt de essentie van het parksieraad.
2	doorgang/geen doorgang	Niet van toepassing.	Niet van toepassing.	Niet van toepassing.	Aan de oostzijde een open terrein naar parkeerplaats.
3	beplanting hoog/laag	Aan beide zijden van het gebouw: relatief smalle stroken met bomen. Aan de voet van het gebouw werden aan weerszijden van de monumentale trappen in conische vorm gesnoeide coniferen geplaatst. Aan de voet van deze coniferen is een strook met sierbeplanting. Op het terras op de beletage zijn boompjes in potten geplaatst. De straatbeplanting in de Roemer Visscherstraat werkt mee in de groene achtergrond van het gebouw. Vijver, grasrand en laan doen mee in de opbouw van dit rijke beeld. Het zijn allemaal horizontale lagen die bijdragen tot de voornaamheid van het gebouw. De bomen dienen als donkere coulissen voor dit lichtgekleurde gebouw (afbeelding 49).	Aan beide zijden van het gebouw hoog opgaande bomen (afbeelding 50). Onbekend of hier heesters tussen stonden. Aan de voet van het gebouw werden aan weerszijden van de monumentale trappen in conische vorm gesnoeide coniferen geplaatst. Aan de voet van deze coniferen is een strook met sierbeplanting. De bomen dienen als donker decor voor dit lichtgekleurde gebouw.	Bomen, heesters en heesterhagen, vaste planten (afbeelding 52).	Aan de westzijde hoog, met enige dieptes, aan de oostzijde een rand met een paar hoge bomen. Daarachter slechts middelhoge, wintergroene heesters rond de parkeerplaats.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Voornaam. Beplanting ten dienste van de monumentaliteit van het gebouw.	Voornaam. Beplanting ten dienst van de monumentaliteit van het gebouw.	Beplantingsmateriaal heeft duidelijke sierwaarde en is zeer afwisselend. Bomen als Acer, Aesculus, Crataegus, Fraxinus, Malus, Populus, Prunus, Sambucus en Taxus.	Verstoorde monumentaliteit, verstoorde symmetrie bij de coulissen. Bovendien fungeert het gebouw niet meer als parksieraad door dichtgezette zichtlijn vanuit park.
5	bloemrijkdom	Perkgoed, wintergroene coniferen en bomen. Het perkgoed zal door de firma Zocher geleverd zijn in de vorm van bollen en zomerbloemen. Dus minimaal twee beplantingen per jaar (zie ook balansen Vereniging en prijscourant firma Zocher).	Perkgoed, wintergroene coniferen, hoge bomen. Het perkgoed zal door de firma Zocher geleverd zijn in de vorm van bolgewassen en zomerbloemen. Dus minimaal een voorjaars- en een zomerbeplanting. Wellicht ook nog een winteraanplant met violen (zie ook balansen Vereniging en prijscourant firma Zocher).	Vaste en éénjarige planten als: Achillea, Ageratum, Antirrhinum, Chrysanthemum, Helenium, Iris, Petunia, Rudbeckia, Rosa soorten, Lavendula, Tagetes en Phloxen. Ook rijk bloeiende, groenblijvende en bladverliezende heesters als Amelanchier, Betula, Forsythia, Chaenomeles, Cornus, Cotoneaster, Hedera, Taxus, Syringa, Ligustrum, Philadelphus, Potentilla, Pyracantha, Prunus, Solidago, Spirea, Buddleia en Symphoricarpos.	Beperkt. De beplanting aan de voet van het gebouw bestaat uit vakken met buxushaagjes en Lavandula. Tegen de trappen en het verhoogde terras klimmen Wisteria omhoog.
6	variatie plantlagen en soorten	Hoge bomen, lage perken.	Hoge bomen, lage perken.	Zeer gevarieerd.	Beperkt.
7	effect van de beplanting	Indrukwekkend, het gebouw versterkend. Cultuur.	Indrukwekkend, Het gebouw versterkend. Cultuur.	Hoge sierwaarde door kleur en afwisseling in bloei. De wandopbouw (opbouw van de beplanting) aan de westzijde verschilt met de opbouw aan de oostzijde (afbeelding 51, 52). Effect van de beplanting is verminderd, omdat ze niet meer van grote afstand waar te nemen is.	Onevenwichtigheid rond het gebouw. Vrijwel volledige verstoring van relatie met park door ontbreken zichtlijn.

Casus 5: Strook met vijf entrees

		Aanlegfase tot circa 1900	***1900-1914***	***1960***	***Nu***
1	open/gesloten	Ontwikkeling: van geheel gesloten bosrand tot grotere opening door middel van het “langspad”, met verscheidene doorsteken naar het pad langs de hoofdrijweg (afbeelding 94, 96, 97, 98, 99, 100).	Deels geopend door het langgerekte langspad dat de parkwand in tweeën splitst (afbeelding 101, 102). Wanneer je het park binnenkomt via een van de entrees wordt het uitzicht op het park belemmerd door allereerst de noordelijke hoofdrijweg die tweezijdig is ‘ingepakt’ met platanen en vervolgens wordt het uitzicht beperkt door *clumps* op de hoeken in de parkvakken rond de vijver. Je wordt als het ware gedwongen verder het wandelpad te volgen of de laan op te lopen om te zien wat er nog meer verschijnt.	Gesloten smalle parkrand met bomen en heesters, afwisselend enkele groenblijvende en veel bladverliezend. Heesters zijn: Acer, Crataegus, Ligustrum, Amelanchier, Symphoricarpos, Salix, Philadelphus, Prunus, Rhamnus, Ribes, Sambucus, Ulmus, Rosa, Corylus, Lonicera en Viburnum in verschillende soorten en maten. Parkwand wordt gesplitst in twee delen door kronkelend wandelpad en afgescheiden van de noordelijke hoofdrijweg door het ruiterpad en bomen in grasrand (afbeelding 53).	Gesloten bosachtige strook met wandelpad (afbeelding 56) en ruiterpad, aansluitend op de noordelijke hoofdrijweg. Het langgerekte wandelpad is vrijwel recht getrokken.
2	doorgang/geen doorgang	Geen doorgangen.	De eerste doorgangen verschijnen na 1900 (afbeelding 102).	Vijf smalle (wandel)uitgangetjes (afbeelding 36) die eerst het wandelpad en daarna het ruiterpad parallel aan de noordelijke hoofdrijweg kruisen (afbeelding 58, 59, 60).	Vijf bescheiden doorgangen vanaf de Overtoom, direct uitkomend op de noordelijke hoofdrijweg (afbeelding 57). De doorgangen lijken zowel smaller als rechtgetrokken ten opzichte van de periode 1960 en 1901, met name bij de overgang naar de noordelijke hoofdrijweg (afbeelding 103).
3	beplanting hoog/laag	Op de oudste ontwerptekening (“Plan der Voltooiing 1870”) (afbeelding 94) wordt de rand beschreven als “achterzijde van den Overtoom”; de beplanting is dicht, hoog, maar wel duidelijk afwisselend in hoogte en vorm. Ook op het “Plan van Bebouwing” (1877) is een dergelijke dichte maar gevarieerde wand te zien. In 1883 wordt het verzoek van D.G. Knöbel uit de Parkstraat (later Reyer Anslostraat) “om de bomen in het park laag te houden” door het Bestuur van de Vereniging afgewezen. De wand moet dus al vrij snel dicht zijn gegroeid (notulen Bestuur Vereniging).	Plantvak met bomen en heesters (afbeelding 101/Heimans en Thijsse). Geen gegevens over variatie in beplanting, maar naar verwachting grotendeels inheems.	Hoge bomen en lage struiken, waarbij de struiken tegen het hek en langs de paden staan. De bomen staan willekeurig, soms in kleine groepjes, langs het pad, het hek en ook middenin (afbeelding 59, 60).	Hoge bomen en hoge heesters. Af en toe een monumentale Populus, Acer, Quercus en Pterocarya.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Geen monumentaal karakter, wel een afwisselend, ondiep bosplantsoen, moet middelhoog tot hoog bedoeld zijn geweest. De hoge bomen vormen een onderdeel van de wand: dus geen solitairen.	Vrij eenvoudig.	Eenvoudig heestermateriaal met enkele zware bomen als Populus, Quercus, Ulmus, Prunus, Acer, Crataegus, Alnus, Betula, Tilia, Pterocarya en Robinia in verschillende soorten en maten.	Geen monumentaal karakter.
5	bloemrijkdom	Bloeiende heesters (laag en hoog) en bomen (alle maten), waarschijnlijk grotendeels inheems (Zie catalogus Zocher 1894 en zie algemene opmerkingen ten aanzien van de beplantingen).	Kleur van de bloeiende heesters en bomen.	Kleur van bloeiende bomen en heesters, geen bloemen aangeplant.	Beperkt: eenvoudig heestermateriaal (Sambucus, Corylus, Crataegus, Acer campestre, Carpinus, Symphoricarpos, Ilex, Cornus mas, Viburnum) en bloeiende, meest inheemse, bomen. Aan de kop van de diverse doorgangen zijn als accent aan weerszijden wintergroene, (aardig in model gebleven) heesters geplaatst, afwisselend Rododendrons en Aucuba, met een enkele Pterocarya.
6	variatie plantlagen en soorten	Waarschijnlijk bomen en heesters in alle maten. Geen speciale bodemlaag.	De diverse plantvakken krijgen een grasrand aan de zijde van de hoofdrijweg (afbeelding 101).	Veel variatie in hoogte, heesters variërend van een halve meter tot meer dan 4 meter, maar ook in soorten: groenblijvend, bloeiend en bladverliezend door elkaar. Bomen van kleiner dan 6 meter tot groter dan 12 meter (afbeelding 58, 59, 60).	Plantlagen vervagen door hoge heesters en middelhoge bomen, weinig variatie, wel zowel bladverliezend als groenblijvend. Beperkte vaste plantenlaag/bodembedekkers. Geen grasranden langs parkvakken (afbeelding 55).
7	effect van de beplanting	Gevarieerd en ook gesloten wand, moet middelhoog tot hoog zijn bedoeld.	Wand, hier en daar op bescheiden wijze geopend.	De gesloten beplanting (afbeelding 54) is een duidelijke grens tussen park en stad. Ook nu geldt dat wanneer je het park binnenkomt via een relatief ondergeschikte entree het uitzicht op het park belemmerd wordt door allereerst de noordelijke hoofdrijweg die tweezijdig is ‘ingepakt’ met platanen en vervolgens wordt het uitzicht beperkt door *clumps* op de hoeken in de parkvakken rond de vijver. Je wordt als het ware gedwongen verder het wandelpad te volgen of de laan op te lopen om te zien wat er nog meer verschijnt.	Bosachtig karakter, de relatief smalle strook wordt behoorlijk overstemd door groot geworden heestermateriaal.

Casus 6: Doorgang Koninginneweg/Koningslaan

6.1. Parkwand oostzijde tot aan zuidelijke hoofdrijweg

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Op de kaarten tot 1896 (bijv. afbeelding 96, 97, 98, 99) slechts schematisch en zeer wisselend aangegeven. Op de kaart van 1986 een open situatie (afbeelding 100).	Parkvak doorsneden door een smal wandelpad. Beide delen heel open (afbeelding 101, 102).	Twee gesloten parkvakken met bomen en heesters, doorsneden door een wandelpad (afbeelding 63, 64).	Twee vrijwel gesloten parkvakken, doorsneden door een wandelpad (afbeelding 103).
2	doorgang/geen doorgang	Gelegen aan de oostzijde van de eind 19e eeuw gerealiseerde toegang van de Koninginneweg.	Gelegen aan de oostzijde van de doorgang bij de Koninginneweg.	Gelegen aan doorgang naar Koninginneweg.	Gelegen aan monumentale doorgang Koninginneweg.
3	beplanting hoog/laag	Op de kaart van 1896 (afbeelding 100) staat aan de oostzijde vrijwel geen beplanting aangegeven. Het lijkt een gazon te zijn geweest met een enkel bloemperk of heestervak daarin.	Laag: gazons met een enkele groep heesters en bomen en vlak bij de doorgang een enkel bloemperk.	Vak grenzend aan perceel Koninginneweg: hoge bomen en lage struiken, heesters als Alnus, Cornus, Crataegus, Prunus, Sambucus, Ulmus en Symphoricarpos in verschillende soorten en maten. Vak grenzend aan de zuidelijke hoofdrijweg: hoge bomen en lage struiken; heesters als Crataegus, Prunus en Euonymus in verschillende soorten en maten (afbeelding 64).	Variatie in de hoogte: hoge bomen (o.a. Quercus), verwilderd bosplantsoen van Sambucus, Corylus, Crataegus en Symphoricarpos. De heesters zijn hoog doorgeschoten. Aan de kant van de zuidelijke hoofdrijweg meer geopend met grasstroken met hoge bomen in het gras.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Eenvoudig maar ruimtelijk.	Eenvoudig maar ruimtelijk.	Vak grenzend aan perceel Koninginneweg: eenvoudig heestermateriaal met enkel zware bomen als Acer, een grote groep met Alnus en Populus trichocarpa, Platanus, Prunus, een groep Quercus en Salix. In de bermstrook twee Quercus robur en een Platanus. Vak grenzend aan de zuidelijke hoofdrijweg: eenvoudig heestermateriaal, met enkele zware bomen als Aesculus, een grote groep Quercus soorten en Prunus padus (afbeelding 64).	Monumentaal door hoge bomen.
5	bloemrijkdom	Beperkt maar fleurig (bloemperk en gras).	Beperkt (veel gras), wel met (sier-)heesters, perkgoed en gras.	Kleur van bloeiende heesters, enkele bloeiende bomen. Er zijn geen bloemen aangeplant.	Kleur van bloeiende heesters en bomen. Geen vaste planten of perkgoed.
6	variatie plantlagen en soorten	Beperkt, geen of nauwelijks bomen.	Beperkt: gazon met een aparte plukken heesters/bomen en een apart perkbloemvak (afbeelding 101). Geen of nauwelijks bomen.	Variatie in hoogte, heesters variërend van een halve meter tot meer dan 4 meter, maar ook in soorten: groenblijvend, bloeiend en bladverliezend door elkaar. Bomen van kleiner dan 6 meter tot groter dan 12 meter.	Beperkt: alleen (hoge) heesterlaag en boomlagen.
7	effect van de beplanting	Openheid met kleuraccent. Cultuur.	Open met kleuraccent. Cultuur.	De vrij gesloten beplanting is een duidelijke grens tussen stad en park. Bij binnenkomst begeleidt het groen je tot aan de zuidelijke hoofdweg.	Bij de doorgang verwilderd, verwaarloosd bosplantsoen; aan de kant van de hoofdrijweg meer parkachtig, met openheid.

6.2. Doorgang Koninginneweg

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Vanaf de aanleg van de doorgang (eind 19e eeuw) een vrij open situatie. De doorgang maakt een bocht van 90° alvorens op de zuidelijke hoofdrijweg uit te komen. Maar reeds vóór de bocht heeft men een weids uitzicht over een flink deel van het park (afbeelding 100).	Zie voorgaande fase en afbeelding 102.	Open. De doorgang maakt een bocht van 90° alvorens op de zuidelijke hoofdrijweg uit te komen. Maar reeds voor de bocht heeft men een weids uitzicht over een flink deel van het park, onder de laanbomen bij de hoofdrijweg door.	Open. De doorgang maakt een bocht van 90° alvorens op de zuidelijke hoofdrijweg uit te komen. Maar reeds voor de bocht heeft men een weids uitzicht over een flink deel van het park, onder de laanbomen bij de hoofdrijweg door (afbeelding 103, 62).
2	doorgang/geen doorgang	Vanaf eind 19e eeuw doorgang voor rijverkeer. Aan weerszijden van de rijweg twee doorgangen voor wandelaars.	Doorgang voor rijverkeer, met aan weerszijden een inkomende en uitgaande doorgang voor wandelaars.	Doorgang naar de Koninginneweg (afbeelding 63, 64).	Het monumentale hek wordt gevolgd door een monumentale doorgang vanwege de gescheiden rij- en wandelstrook en de bomen: Platanus aan weerszijden van de ingang, echte entreebomen. De doorgang is vrij donker vanwege hoog bladerdak van de bomen. De doorgang komt pas na een bocht uit op de hoofdrijweg. Daar wordt het een stuk lichter. Een haag van Spirea vanhouttei zorgt voor de afscheiding tussen de verkeersstroken (afbeelding 62).
3	beplanting hoog/laag	De rijstrook en wandelstroken worden gescheiden door een grasstrook. Vlak bij de zuidelijke hoofdrijweg staat vanaf eind 19e eeuw een aantal bomen aan weerszijden van de doorgang, wellicht als aansluiting op de laan beplanting op de zuidelijke hoofdrijweg (afbeelding 100).	Voornamelijk laag. Bomen op de weg vlak bij de hoofrijweg.	Hoog met bomen als: Acer, Alnus, Fraxinus, Platanus, Populus, Quercus, Populus, Tilia en Ulmus in soorten en maten en lager met heesters als: Amelanchier, Crataegus, Euonymus, Prunus, Rhamnus en Sambucus (afbeelding 64).	Hoge bomen zorgen voor bladerdak (afbeelding 62).
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Eenvoudig doch voornaam.	Eenvoudig doch voornaam.	Eenvoudig heestermateriaal met een redelijke sierwaarde, waartussen bomen, ook bomen in groepen geplant, deels doorlopend naar het	Monumentaal.

				aangrenzende gazongedeelte (afbeelding 63, 64).	
5	bloemrijkdom	Beperkt.	Beperkt.	Kleur van bloeiende bomen en heesters. Er zijn geen bloemen aangeplant.	Beperkt.
6	variatie plantlagen en soorten	Bomen en gras.	Bomen en gras.	Veel variatie in hoogtes, heesters variërend van een halve meter tot meer dan 4 meter. Bomen van kleiner dan 6 meter tot groter dan 12 meter.	Beperkt.
7	effect van de beplanting	Open. Gebogen, maar voornaam, geeft al gauw een brede blik op het park (wei, water, bosschages). Cultuur.	Open. Statig, geeft brede blik in het park. Cultuur.	De vrij gesloten beplanting is een duidelijke grens tussen park en stad.	Majestueuze overdekte doorgang naar de openheid van het park.

6.3. Parkwand westzijde tot aan de zuidelijke hoofdrijweg

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Op de kaarten tot 1896 (bijv. afbeelding 96, 97, 98, 99) slechts schematisch en zeer wisselend aangegeven. Op de kaart van 1986 een open situatie (afbeelding 100). Niet doorsneden door een pad. Gelegen aan de westzijde van de eind 19e eeuw gerealiseerde toegang van de Koninginneweg, lopend tot aan het water van de vijver bij het Willemspark.	Open, maar niet doorsneden door een pad (afbeelding 101, 102).	Vak gesplitst (afbeelding 63, 64): Dicht bij de doorgang Koninginneweg: gesloten parkvak met bomen en heesters. Het vak wordt begeleid door een smalle bermstrook vanaf het hek tot halverwege de toegangsweg. Aan de aansluiting met de zuidelijke hoofdrijweg ligt een tweede vak ("de kop van het Baarsje" Haak): dit is een gesloten parkvak met bomen en heesters.	Deels open (afbeelding 103).
2	doorgang/geen doorgang	Gelegen ten westen van doorgang Koninginneweg.	Gelegen aan de westzijde van toegang van de Koninginneweg.	Vak bij doorgang naar Koninginneweg. Aan de westkant van beide vakken loopt het smalle pad naar uitgang Koningslaan.	Gelegen aan monumentale doorgang Koninginneweg.
3	beplanting hoog/laag	Op de kaart van 1896 (afbeelding 100) staat aan de westzijde slechts beperkt beplanting aangegeven. Veel gazon, met hier en daar een plantvak.	Laag, met hier en daar een hoog accent. Aan de kant van de hoofdrijweg staat een groep lariksen. Ook is er een groep Rododendrons en een gekroesde schotse iep (afbeelding 101).	Bij doorgang Koninginneweg: hoge bomen en lage struiken, langs beide wegen Ligustrum en heesters/bomen als Alnus, Crataegus, Prunus, Sambucus, Ulmus en Sumphoricarpus. Bij de zuidelijke hoofdrijweg: hoog, met bomen als Acer, Alnus, Fraxinus, Platanus Populus, Quercus, Tilia en Ulmus lagere heesters/bomen als Amelanchier, Crataegus, Euonymus, Prunus, Rhamnus en Sambucus (afbeelding 64).	Variatie in de hoogte: hoge bomen (o.a. Quercus, Populus), verwilderd bosplantsoen van Sambucus, Corylus, Crataegus en Symphoricarpos. Aan de kant van de zuidelijke hoofdrijweg en de vijver van het Willemspark meer geopend met grasstroken, waar solitaire bomen en boomgroepen in het gras staan.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Vrij eenvoudig, maar ruimtelijk.	Eenvoudig maar ruimtelijk.	Bij doorgang Koninginneweg: eenvoudig heestermateriaal met enkel zware bomen als Catalpa, een grote groep Fraxinus en Populus en een Quercus robur. In de bermstrook twee Quercus rubra en een Platanus. Bij zuidelijke hoofdrijweg: eenvoudig heestermateriaal met een redelijke sierwaarde, waartussen bomen; ook bomen in groepen geplant, deels doorlopend naar het aangrenzende gazongedeelte (afbeelding 64).	Monumentaal door hoge bomen.
5	bloemrijkdom	Diverse plantvakken, afgewisseld met gazons. Waarschijnlijk beperkte bloemrijkdom.	Redelijk. Veel gras, maar bijvoorbeeld ook Rododendrons.	Kleur van bloeiende heesters. Er zijn geen bloemen aangeplant.	Slechts van bloeiende heesters. Geen vaste planten of perkgoed.
6	variatie plantlagen en soorten	Behoorlijk.	Vrij groot. Gazon met een aparte plukken heesters en bomen, zelfs coniferen en bijzondere boom.	Variatie in hoogte, heesters variërend van een halve meter tot meer dan 4 meter, maar (met name bij de toegang Koninginneweg) ook in soorten: groenblijvend, bloeiend en bladverliezend door elkaar. Bomen van kleiner dan 6 meter tot groter dan 12 meter.	Beperkt: alleen (hoge) heesterlaag en boomlagen.
7	effect van de beplanting	Openheid met hier en daar een border ter aankleding.	Open met kleuraccent, ruimtelijk, cultuur.	De vrij gesloten beplanting is een duidelijke grens tussen stad en park. Bij binnenkomst begeleidt het groen je tot aan de zuidelijke hoofdweg (afbeelding 63, 64).	Bij de doorgang verwilderd, verwaarloosd bosplantsoen (deels te zien op afbeelding 61); aan de kant van de hoofdrijweg en vijver meer parkachtig, met openheid. Het beperkte maairegime in de zomer verstoort dit parkachtige beeld.

6.4. Doorgang Koningslaan/Koningspad

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Pas ontstaan aan het eind van de 19e eeuw op de zeer open strook tussen het water van de vijver van het Willemspark en de achterzijde van de huizen aan de Koninginneweg.	Open.	Open (afbeelding 63, 64).	Open strook, tussen het parkvak ten westen van de doorgang bij de Koninginneweg en de vijver van het Willemspark (afbeelding 61, 103).
2	doorgang/geen	Vanaf 1895: klein hek met daarachter smal Koningspad voor	Smalle doorgang voor wandelaars (afbeelding 102).	Doorgang naar Koningslaan.	Smal voetgangerspad, zeer open.

	doorgang	wandelaars.			
3	beplanting hoog/laag	Langs gazon en water (afbeelding 100).	Aan westzijde begeleid door gras en vijver, meer richting de hoofdrijweg aan de westzijde geflankeerd door plantvak met gras en groepen heesters/bomen (zie 6.1).	Hoog aan de oostzijde, laag met gras aan de westzijde (afbeelding 63, 64).	Geen hoge bomen langs het pad. Verwilderd heestervak aan de oostzijde. Hoge bomen in gras aan westzijde, o.m. Quercus, Populus, Liquidambar, Salix alba Tristis. Op de laan staan enkele jonge Tilia. Laatste stuk, dicht bij de bebouwing, geheel geen heesters (afbeelding 61).
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Eenvoudig maar ruimtelijk.	Eenvoudig maar ruimtelijk (afbeelding 101, 102).	Oost hoge bomen en heesters, westelijk van het pad solitairen in het gras langs de vijver (afbeelding 63, 64).	Eenvoudig maar zeer ruimtelijk.
5	bloemrijkdom	Waarschijnlijk zeer beperkt.	Waarschijnlijk zeer beperkt (gras).	Kleur van bloeiende bomen, heesters. Geen bloemen aangeplant.	Slechts kleur van bloeiende solitairen.
6	variatie plantlagen en soorten	Waarschijnlijk beperkt.	Waarschijnlijk beperkt.	Diverse bomen en heesters, bladverliezend, groenblijvend en in verschillende hoogtes en maten.	Beperkt.
7	effect van de beplanting	Ruimte, openheid.	Ruimte, openheid.	Beschutting vanaf het oostelijk, open zicht over de vijver.	Heesters aan oostzijde verwaarloosd, maar het pad is veelbelovend: door eenvoud van pad, aanwezigheid van water, gras, (fraaie) solitairen en de belofte van het park. Vrij natuurlijk, mede door afwezigheid van harde materialen (afbeelding 61). Het beperkte maairegime in de zomer verstoort het kwestbare landschappelijke beeld van vijverloop, grasoever en solitairen. Het geeft slechts een rommelig beeld.

Casus 7: Doorgang Kattenlaan

7.1. Oostelijk van de doorgang

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Gesloten parkwand, met daarin vanaf 1876 de opzichterswoning met daarachter het stoomgemaal (afbeelding 95, 96, 97, 98, 99, 100).	Gesloten parkwand, met daarin de opzichterswoning (1876) met daarachter het stoomgemaal. Op de plattegrond uit ca. 1910 (afbeelding 102) is er achter de woning sprake van een privétuin.	Gesloten parkwand (afbeelding 67, 68).	Gesloten.
2	doorgang/geen doorgang	De doorgang is vrij smal. Er is geen informatie over de aanwezigheid van laanbomen langs het laantje. De doorgang komt uit op een breed stuk van de noordelijke hoofdrijweg, tegenover de twee bloementuinen die daar rond 1880 worden gerealiseerd (voor het eerst te zien op de kaart van 1896, afbeelding 100). De hoofdrijweg maakt hier een bocht en geeft een bescheiden zicht op de doorgang en de parkwanden (afbeelding 97, 98, 99, 100).	Zie voorgaande fase. De doorgang leidt direct naar “het grote bloemperk” en “het achterste bloemperk” (Julianas bloementuin), zoals Heimans en Thijsse ze noemen (afbeelding 81). De hoofdrijweg maakt hier een bocht en geeft, waarschijnlijk onder laanbomen (afbeelding 102) door, een bescheiden zicht op de doorgang en de parkwanden.	Doorgang naar Kattenlaan, opzichtershuis.	Het parkvak is gelegen naast de doorgang naar het Kattenlaantje, een veelgebruikte doorgang voor fietsers naar de Overtoom (afbeelding 66). De doorgang, begeleid door een aantal Quercus in laanverband, botst al snel op de noordelijke hoofdrijweg en daarna op een heg waarachter de speeltuin en speelvijver.
3	beplanting hoog/laag	Beplanting als parkwand. Bomen en heesters, meest inheems, zullen hier zijn aangeplant. Zie ook casus 12. Behoorlijke variatie.	Beplanting als parkwand. Bomen en heesters, waarschijnlijk meest inheems.	Zware bomen als Aesculus en Quercus robur en middelgrote bomen als Laburnum, Crataegus ox., Ilex aquifolium. Heesters als Ligustrum, Eleagnus pungens, Lonicera tatarica, Ribes, Philadelphus coronaria, Sambucus en Syringa (afbeelding 68).	Hoge bomen en hoog uitgegroeide heesters. Ook privé tuin van opzichterswoning (afbeelding 66, rechts). Vóór de woning een hoekaanplant van wintergroene heesters. De hoge bomen (o.a. eiken) van de parkwand bij de Brandtstraat (casus 12) lopen tot hier door.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Eenvoudig, vrij uniform karakter. De bomen zijn onderdeel van de wand. Dus geen solitairen.	Zie voorgaande fase.	Eenvoudig met een flinke eik en kastanje.	Eenvoudig, maar bladhoudende sierheesters aan de voorzijde van de opzichterswoning.
5	bloemrijkdom	Beperkt. Vergelijk “boetplantsoen en veeren” in catalogus Zocher ca. 1894, met o.a. acacia, berk, beuk, els, eik, esdoorn, spaanse aak, haagbeuk, kastanje, liguster, meidoorn, populier, hazelaar, linde, iep, etc. (zie ook algemene opmerkingen ten aanzien van de beplantingen).	Kleur van bloeiende bomen en heesters, geen bloemen aangeplant.	Bloei en kleur van heesters en bomen, er zijn geen bloemen aangeplant.	Kleur van bloeiende heester en bomen, met enkele sierheesters bij de opzichterswoning.
6	variatie plantlagen en soorten	Bestaat uit bomen en heesters. Bolgewassen of vaste planten onbekend.	Bestaat uit bomen en heesters. Bolgewassen of vaste planten onbekend.	Gevarieerd materiaal van bloeiend en groenblijvend tot geurend.	Plantlagen vervagen door hoge heesters en middelhoge inheemse bomen, weinig variatie, wel zowel bladverliezend als groenblijvend heestermateriaal. Aan de voorzijde van de opzichterswoning wordt de beplanting wél bijgehouden.
7	effect van de beplanting	Groene wand.	Groene wand.	De vrij gesloten beplanting is een duidelijke grens tussen stad en park, het assortiment wijst erop dat het geen gewone toegang of doorgang is. De woning van de opzichter heeft daar waarschijnlijk mee te maken.	Aan deze zijde is de laanwand redelijk dicht. Aan de andere zijde helemaal open, waardoor laanstructuur deels weg is.

7.2. Westelijk van de toegang

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Gesloten parkwand, die zich doorzet in de richting van de Amstelveenseweg (zie ook casus 5). De aanplant van laanbomen langs de noordelijke hoofdrijweg begint ongeveer voor dit parkvak (afbeelding 97, 98, 99).	In de bocht nog een gesloten parkwand, die zich doorzet in de richting de Amstelveenseweg (zie casus 5). Hier wordt de wand al gauw doorsneden door een langspad (afbeelding 101, 102). Afbeelding 65 geeft een beeld (uit 1936) van de westelijke parkwand, gezien vanuit de richting van de Overtoom. Links is de Kattenlaan te zien.	Gesloten parkwand (afbeelding 67, 68).	Deels gesloten, slordig parkvak.
2	doorgang/geen doorgang	De doorgang is vrij smal. Er is geen informatie over de aanwezigheid van laanbomen langs het laantje. De doorgang komt uit op een breed stuk van de noordelijke hoofdrijweg, tegenover de uitbundige en gevarieerde bloementuinen die daar vanaf 1880 worden gerealiseerd. De hoofdrijweg maakt hier een bocht en geeft een bescheiden zicht op de doorgang en de parkwanden.	De doorgang is vrij smal, maar leidt via een brede bocht van de noordelijke hoofdrijweg direct naar “het grote bloemperk” en “het achterste bloemperk”, (Juliana´s bloementuin) zoals Thijsse ze noemt. De hoofdrijweg maakt hier een bocht en geeft een bescheiden zicht op de doorgang en de parkwanden.	Doorgang naar Kattenlaan en opzichtershuis.	Het parkvak is gelegen aan de westzijde van de doorgang naar het Kattenlaantje, een doorgang voor fietsers naar de Overtoom. De doorgang, begeleid door een aantal eiken in laanverband (afbeelding 66), botst al snel op de noordelijke hoofdrijweg en daarna op een heg waarachter de speeltuin en speelvijver. Aan deze zijde van de laan is provisorisch een voetpad aangelegd, waardoor de parkwand niet meer aansluit op de laan. Hierdoor verliest het geheel aan structuur.
3	beplanting hoog/laag	Beplanting als parkwand. Bomen en heesters, meest inheems, zullen hier zijn aangeplant. Zie ook casus 5. Behoorlijke variatie. Volgens het “Plan van Bebouwing” (afbeelding 96) hier en daar wat verschil in hoogte en boomvorm.	Beplanting als parkwand. Bomen en heesters, waarschijnlijk meest inheems.	Bomen als Acer in soorten (in groep) Alnus, Populus can., Quercus robur en een Robinia. Heesters als Acanthopanax, Cornus sanguineum, Cotoneaster in soorten, Forsythia, Ribes rubrum, Sambucus, Symphoricarpos alba en Syringa (afbeelding 68).	Hoge bomen en hoog uitgegroeide heesters (afbeelding 66). De hoge bomen en hoge heesters van de parkwand tot aan de Amstelveense weg lopen tot hier door.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Eenvoudig. De bomen zijn onderdeel van de wand. Dus geen solitairen.	Eenvoudig, vrij uniform karakter. De bomen zijn onderdeel van de wand, dus geen solitairen.	Eenvoudig maar met zware Populus en drie flinke Quercus langs het toegangspad.	Eenvoudig, met enkele hoge bomen.
5	bloemrijkdom	Beperkt. Vergelijk “boetplantsoen en veeren” in catalogus Zocher 1894, met o.a. acacia, berk, beuk, els, eik, esdoorn, spaanse aak, haagbeuken, kastanje, liguster, meidoorn, populier, hazelaar, linde, iep, etc. (Zie ook algemene opmerkingen ten aanzien van de beplantingen).	Kleur van bloeiende bomen en heesters.	Bloei en kleur van heesters en bomen, er zijn geen bloemen aangeplant.	Bloeiende bomen en doorgeschoten heesters, alles op grote hoogte.
6	variatie plantlagen en soorten	Bestaat uit bomen en heesters. Bolgewassen of vaste planten onbekend.	Bestaat uit bomen en heesters. Bolgewassen of vaste planten onbekend.	Gevarieerd materiaal van bloeiend en groenblijvend tot geurend.	Plantlagen vervagen door hoge heesters en middelhoge inheemse bomen, weinig variatie.
7	effect van de beplanting	Groene wand.	Wand.	De vrij gesloten beplanting is een duidelijke grens tussen stad en park, het assortiment wijst erop dat het geen gewone toegang is. De woning van de opzichter heeft daar vermoedelijk alles mee te maken.	Verstoord laantje.

Casus 8: Doorgang bij Emmalaan

8.1. Westelijk van de brug

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Open. Zowel op het “Plan van Bebouwing” (afbeelding 96) als op de kaart van 1896 staat geen beplanting aangegeven rond deze brug (afbeelding 100). Ook op de foto uit 1992 (afbeelding 69) zijn geen beplantingen, maar slechts grastaluds te zien.	Open. Op de diverse kaarten staat dicht bij de brug gras aangegeven. Wat verder van de brug vandaan zijn twee plantvakken met bomen en heesters aangegeven, o.a. een hakhoutbosje met els en berk en het zogenaamde nachtegaalsbosje met wilgen, eiken, rozen en veldesdoorn (afbeelding 101, 102).	Beplanting gesloten direct links en rechts van de doorgang (afbeelding 73, 74).	Beplanting gesloten direct links en rechts van de doorgang.
2	doorgang/geen doorgang	Monumentale doorgang naar het villapark c.q. de fraaie villa´s aan de Koningslaan en Emmalaan.	Monumentale doorgang naar villapark en fraaie villa´s aan de Koningslaan en de Emmalaan.	Monumentale doorgang naar de Koningslaan en Emmalaan.	Doorgang naar Emmalaan/Koningslaan. Dit is een relatief open, monumentale doorgang met een breed zicht over de grote weide van het park.
3	beplanting hoog/laag	Gras. De laanbomen langs de zuidelijke hoofdrijweg zijn dichtbij.	Gras. De laanbomen langs de zuidelijke hoofdrijweg zijn dichtbij.	Hoog met bomen als: Acer pseudoplatanus, Alnus in soorten, Betula ver. Fraxinus in groep, Quercus , Salix in soorten, Populus nigra in groep, Tilia en Ulmus. Heesters zijn: Cornus, Crataegus, Prunus padus, Rhamnus Salix caprea en Sambucus in soorten (afbeelding 74).	Verwilderd bosplantsoen met hoge heesters en een enkele hoge boom.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Gras: uniform, groen, laag (afbeelding 69).	Gras: uniform, groen, laag.	Eenvoudig heester materiaal met een redelijke sierwaarde, waartussen bomen, wilgen aan de waterkant en ook bomen in groepen geplant, deels doorlopend naar het voorliggende vak dat aan de rijweg grenst.	Eenvoudig. De enige grote boom is een Populus.
5	bloemrijkdom	Niet van toepassing.	Niet van toepassing.	Er zijn geen bloemen aangeplant. Kleur van bloeiende bomen en heesters.	Beperkt.
6	variatie plantlagen en soorten	Geen.	Geen.	Veel variatie in hoogtes, heesters variërend van een halve meter tot meer dan 4 meter. Bomen van kleiner dan 6 meter tot groter dan 12 meter.	Nauwelijks variatie door het ontbreken van monumentale bomen aan de parkzijde en door verwilderde heesters.
7	effect van de beplanting	Open. Cultuur.	Openheid. Cultuur.	De beplanting vormt een dichte wand tussen park en villapark.	Dicht en verwilderd (afbeelding 72).

8.2. Oostelijk van de Emmabrug (het hakmes)

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Open. Zowel op het “Plan van Bebouwing” (afbeelding 96) als op de kaart van 1896 staat geen beplanting aangegeven rond deze brug (afbeelding 100). Ook op de foto uit 1992 (afbeelding 69) zijn geen beplantingen, maar slechts grastaluds te zien.	Open. Op de diverse kaarten staat dicht bij de brug gras aangegeven. Wat verder van de brug vandaan zijn twee plantvakken met bomen en heesters aangegeven met een rij esdoorns langs de laan (afbeelding 70).	Beplanting gesloten direct links en rechts van de toegang (afbeelding 73, 74).	Beplanting gesloten direct links en rechts van de doorgang (afbeelding 103).
2	doorgang/geen doorgang	Monumentale doorgang naar het villapark c.q. de fraaie villa´s aan de Koningslaan en Emmalaan.	Monumentale doorgang naar het villapark c.q. de fraaie villa´s aan de Koningslaan en de Emmalaan.	Doorgang naar de Koningslaan en Emmalaan.	Doorgang naar Emmalaan/Koningslaan. Dit is een relatief open, monumentale doorgang met een breed zicht over de grote weide van het park.
3	beplanting hoog/laag	Gras. De laanbomen langs de zuidelijke hoofdrijweg zijn dichtbij.	Gras. De laanbomen langs de zuidelijke hoofdrijweg zijn dichtbij (afbeelding 70).	Hoog met bomen als: Acer in soorten, Fraxinus in groep, Robinia, Salix in soorten (in groep), Populus in soorten. Heesters zijn: Alnus in soorten, Cornus, Crataegus in soorten, Salix, Sorbus en Sambucus (afbeelding 74).	Verwilderd bosplantsoen met hoge heesters en een enkele hoge boom.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Gras: uniform, groen, laag (afbeelding 69).	Gras: uniform, groen, laag (afbeelding 71).	Eenvoudig heestermateriaal met een redelijke sierwaarde, waartussen bomen, wilgen aan de waterkant en ook bomen in groepen geplant.	Eenvoudig. De enige bomen van enig formaat is een groepje Populus.
5	bloemrijkdom	Niet van toepassing.	Niet van toepassing.	Er zijn geen bloemen aangeplant.	Beperkt.
6	variatie plantlagen en soorten	Geen.	Geen.	Veel variatie in hoogtes, heesters variërend van een halve meter tot meer dan 4 meter. Bomen van kleiner dan 6 meter tot groter dan 12 meter (afbeelding 74).	Nauwelijks variatie door het ontbreken van monumentale bomen aan de parkzijde en door verwilderde heesters.
7	effect van de beplanting	Open. Cultuur.	Openheid. Cultuur.	De vrij gesloten beplanting is een duidelijke grens tussen park en villapark.	Dicht en verwilderd.

Casus 9: Doorgang Van Eeghenstraat

9.1. Westelijk van de doorgang

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Ontwikkelingsfase: lang een vrij gesloten bosplantsoen met een enkel wandelpad erdoor, met aan het eind van de 19e eeuw meer openheid door aanleg doorgang naar de Van Eeghenstraat (1892) (afbeelding 97, 98, 99, 100).	Deels geopend: nieuwe paden door de parkwand, deels met grasranden (afbeelding 101, 102).	Gesloten parkwand met aansluitend meer open door gras tot aan de Van Eeghenstraat (afbeelding 81, 82).	Gesloten parkwand met daarvoor een grasstrook tot aan de zuidelijke hoofdrijweg, ten westen van de doorgang Van Eeghenstraat (afbeelding 82).
2	doorgang/geen doorgang	Eerst nog geen doorgang, later gelegen aan de monumentale doorgang van de Van Eeghenstraat (afbeelding 100).	Nieuw wandelpad door het vak (afbeelding 101).	Het parkvak wordt verderop doorsneden door een wandelpad (afbeelding 82).	Het parkvak wordt verderop doorsneden door een wandelpad (afbeelding 103).
3	beplanting hoog/laag	Tot 1890 waarschijnlijk bosplantsoen (zie algemene opmerkingen ten aanzien van de beplantingen) met voornamelijk inheems bomen en heesters (zie sortiment Zocher). Daarna meer openheid, variatie, met gazons, heestergroepen e.d.	Gevarieerd. Aan de parkwand een beplanting van bomen en heesters, met daarnaast een grasrand. Heimans en Thijsse noemen een berkenbos en een groenblijvende eik (Quercus turneri pseudoturneri). Deze laatste boom duidt op de aanplant van exoten. Tevens andere heester/boomgroepen, waaronder een groep mannelijke Taxus (afbeelding 101). Deze groep is waarschijnlijk dezelfde als op afbeelding 76.	Beplanting loopt af van hoog naar laag. De parkwand vormt een hoge, dichte groenbuffer, het aangesloten grasgedeelte is laag met een enkele solitair of groep bomen (afbeelding 81, 82).	Parkwand als bosrand, met heesters en hoge, monumentale bomen. De bomen zijn deels in groepen aangeplant die ook tot in de grasstroken doorlopen.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Van eenvoudig (bosplantsoen) naar monumentaal karakter.	Gevarieerd, niet eenvoudig.	In de parkwand bomen als Acer, Aesculus, Alnus in soorten, Betula, Carpinus, Fraxinus (in groep), Pinus nigra, Populus in soorten (in groep), Prunus cerasifera en Sorbus. In het gras, drie Betula, een Castanea sativa, Populus en Pterocarya met heesters als Acer, Alnus rugosa, Crataegus, Ligustrum, Prunus cer., Rhamnus, Sambucus in soorten en Ulmus (afbeelding 82).	Monumentaal, ruimtelijk.
5	bloemrijkdom	Kleur van bloeiende heesters en bomen. Beperkt, maar groeiend.	Heel behoorlijk, door aanwezigheid van heestergroepen en gevarieerd gebruik van boormsoorten. Geen vaste planten of eenjarigen.	Kleur van bloeiende heesters en bomen, geen bloemen aangeplant.	Kleur van bloeiende heester en bomen.
6	variatie plantlagen en soorten	In eerste instantie beperkt, later toenemend.	Behoorlijk gevarieerd. Aanwijzigingen van Heimans en Thijsse wijzen op bosplantsoen, heestergroepen, boomgroepen, open stukken. Geen bloemperken.	Veel variatie in hoogte en soorten, groenblijvend, bloeiend en bladverliezend.	Veel variatie in hoogte, en bomen. Variatie in heesters vrij groot.
7	effect van de beplanting	Ontwikkeling van dichte boswand naar monumentale parkachtige aanleg met veel openheid.	Variatie op allerlei gebied.	De gesloten beplanting als grens tussen park en stad is hier relatief smal en gaat snel over in gras, waardoor bij binnenkomst het park zich als het ware openvouwt.	Parkachtig, variatie in opbouw.

9.2. Doorgang met middenbermen

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Open.	Open (afbeelding 101, 102).	Open (afbeelding 81, 82).	Open. Met boven het hoofd in de doorgang een bladerdak (afbeelding 80).
2	doorgang/geen doorgang	Eerst geen doorgang (bijv. afbeelding 99). Later zeer brede, monumentale doorgang, met in het midden een brede doorgang voor rijverkeer en aan weerszijden wandeldoorgangen voor de voetgangers (afbeelding 100). De doorgang wordt begeleid door enkele bomen aan weerszijden in laanverband, die doorlopen tot de kruising met de zuidelijke hoofdrijweg. Op de foto uit 1894 (afbeelding 75) is niet te zien of de bomen aan de rand van de doorgang staat of dat ze dienen als afscheiding van rijweg en wandelpaden. Eventuele stroken gras zijn op deze afbeelding ook niet te zien.	Doorgang naar open deel park; weids uitzicht over water, grasvelden, lanen (afbeelding 101). Op afbeelding 102 is te zien dat de rijweg van de wandelpaden was afgescheiden door middel van stroken beplanting. Deze beplanting bestond waarschijnlijk uit bovengenoemde laanbomen en grasstroken, net als de begeleidende stroken langs de hoofdrijweg.	Doorgang naar en van de Van Eeghenstraat; weids uitzicht over water, grasvelden, lanen e.d.	Korte, rechte doorsteek waarbij het park zich tijdens de doorsteek naar alle kanten openvouwt (afbeelding 103).
3	beplanting hoog/laag	Nog bescheiden maar groeiend (afbeelding 75).	Hoog.	Beplanting bestaat uit hoge bomen in laanverband, drie per berm, waarschijnlijk in grasberm (afbeelding 81, 82).	Hoog door boomkronen, laag door hagen (80 cm). Aan weerszijden monumentale Platanus, grote Populus. Jonge Populus aan de kop van de hagen (afbeelding 80).
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Monumentaal, mede door symmetrie en openheid naar park (afbeelding 75, 100).	Monumentaal.	De plantwijze brengt symmetrie met zich mee. Westelijke berm: Fraxinus en Platanus, middenberm: Betula en Fraxinus en oostelijke berm: weer Fraxinus en Platanus (afbeelding 82).	Monumentaal.
5	bloemrijkdom	Beperkt (bomen).	Beperkt.	Kleur van bloeiende heesters en bomen, geen bloemen aangeplant.	Beperkt.
6	variatie plantlagen en soorten	Beperkt.	Beperkt.	De bomen in de westelijke en oostelijke berm verspringen iets ten opzichte van de middenberm (afbeelding 81).	Beperkt.
7	Effect van de	Symmetrische begeleiding.	Monumentale begeleiding (afbeelding 102).	De drie bermen verdelen de toegangsweg in vier kleinere	Statige begeleiding van de wandeling (afbeelding

	beplanting			laantjes, waardoor de toegang belangrijk lijkt. Ook het grote hek draagt daar aan bij.	80), met open, gevarieerde blik naar het park.

9.3. Oostelijk van de doorgang

		Aanlegfase tot circa 1900	***1900-1914***	***1960***	***Nu***
1	open/gesloten	Ontwikkelingsfase: lange tijd een vrij gesloten bosplantsoen met een enkel wandelpad erdoor, met aan het eind van de 19e eeuw meer openheid door aanleg doorgang naar de Van Eeghenstraat (1892) (afbeelding 97, 98, 99, 100).	Open (afbeelding 101, 102).	Gesloten parkwand met aansluitend meer open door gras tot aan de zuidelijke hoofdrijweg (afbeelding 81, 82).	Gesloten parkwand met daarvoor een grasstrook tot aan de zuidelijke hoofdrijweg, ten westen van de doorgang Van Eeghenstraat (afbeelding 103).
2	doorgang/geen doorgang	Eerst nog geen doorgang, later gelegen aan de monumentale doorgang van de Van Eeghenstraat (afbeelding 100).	Het parkvak wordt doorsneden door een wandelpad (afbeelding 101, 102).	Doorsnijding met wandelpad verdwenen. Vereenvoudiging: het is één groot parkvak geworden (afbeelding 81, 82).	Het parkvak wordt verderop doorsneden door een wandelpad (afbeelding 103).
3	beplanting hoog/laag	Tot 1890 waarschijnlijk plantsoenaanplant met bomen en heesters (zie sortiment Zocher en algemene opmerkingen ten aanzien van de beplantingen). Daarna meer openheid en variatie, met gazons, heestergroepen, een enkel bloemperk, e.d.	Aan de parkwand: hoge beplanting met bomen en heesters. Aan de kant van de zuidelijke hoofdrijweg meer gazons, twee bloemperken, heester/boomgroepen (afbeelding 101).	Beplanting loopt af van hoog naar laag. De parkwand vormt een hoge, dicht groenbuffer, het aangesloten grasgedeelte is laag met een enkele solitair of groep bomen.	Parkwand als bosrand, met heesters en hoge, monumentale bomen. De bomen zijn deels in groepen aangeplant die ook tot in de grasstroken doorlopen.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Van eenvoudig (bosplantsoen) naar meer monumentaal karakter.	Parkachtig.	In de parkwand bomen en een groep Populus die zich op het gras voortzet. Heesters als Alnus, Amelanchier, Crataegus, Prunus, Rhamnus, Sambucus, Viburnum en Ulmus in verschillende soorten en maten (afbeelding 82).	Monumentaal, ruimtelijk.
5	bloemrijkdom	Eerst beperkt, later toenemend.	Groot, vanwege grote afwisseling van bomen, boomgroepen, heestergroepen, gazons, bloemperken (afbeelding 101).	Kleur van bloeiende heesters en bomen, geen bloemen aangeplant.	Kleur van bloeiende heester en bomen.
6	variatie plantlagen en soorten	In eerste instantie beperkt, later toenemend.	Groot, vanwege grote afwisseling van bomen, boomgroepen, heestergroepen, gazons, bloemperken (afbeelding 101).	Veel minder variatie in soorten, wel in hoogten. Bloeiende en bladverliezende heesters.	Wat minder variatie in hoogte, en heesters dan aan westzijde. Variatie in bomen gelijk.
7	effect van de beplanting	Ontwikkeling van dichte boswand naar monumentale parkachtige aanleg met veel openheid.	Rijk gevarieerd, parkachtig.	De gesloten beplanting als grens tussen park en stad is hier relatief smal en gaat snel over in gras, waardoor bij binnenkomst het park zich als het ware openvouwt.	Parkachtige aanleg met veel openheid en hoogte.

Casus 10: Doorgang Jacob Obrechtstraat

10.1 Westelijk van de doorgang

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Ontwikkelingsfase: lang een gesloten bosplantsoen (afbeelding 97, 98, 99); aan het eind van de 19e eeuw meer openheid door de aanleg doorgang Obrechtstraat, gelegen in een parkachtige strook met belangrijke doorgangen van P.C. Hooftstraat en Van Eeghenstraat (afbeelding 100).	Deels open.	Gesloten parkwand met aansluitend open gras tot aan de Van Eeghenstraat .	Gesloten parkwand met aansluitend open gras tot aan de Van Eeghenstraat. Geen doorsnijding met wandelpad (afbeelding 103).
2	doorgang/geen doorgang	Eerst nog geen doorgang. Later smalle doorgang voor wandelaars.	Gelegen aan smalle, bescheiden voetgangersdoorgang, die op de tekening van Heimans en Thijsse (afbeelding 101) rechtdoor getekend wordt, maar op de plattegrond van 1910 (afbeelding 102) met een bocht uitkomt op de zuidelijke hoofdrijweg. Het pad wordt niet begeleid door laanbomen. Het parkvak zelf wordt doorsneden door een slingerend wandelpad.	Doorgang naar de Van Eeghenstraat/Jacob Obrechtstraat. Het wandelpad in het parkvak zelf is verdwenen (afbeelding 84, 85).	Afbuigende wandeldoorgang naar de Van Eeghenlaan en de Jacob Obrechtstraat (afbeelding 83).
3	beplanting hoog/laag	Tot 1890 waarschijnlijk plantsoenaanplant met bomen en heesters (zie sortiment Zochercatalogi en zie algemene opmerkingen ten aanzien van de beplantingen). Daarna meer openheid.	Aan de parkwandzijde een plantsoen van heesters en bomen. Aan de hoofdrijwegzijde een parkvak met een afwisseling van open stukken (gras) en groepen heester/bomen.	Beplanting loopt af van hoog naar laag. De parkwand vormt een hoge, dichte groenbuffer, het aangesloten grasgedeelte is laag met een enkele solitair of groep bomen.	Hoge bomen als Populus en Acer in dichte heesterbeplanting. Populus staan ook op het gras, ook groep Fagus op het gras.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Ontwikkeling van eenvoudig bosplantsoen naar afwisselend parklandschap (vgl. afbeelding 97 met 100).	Eenvoudig maar parkachtig.	In de parkwand een grote bomen als Acer pseudoplatanus, Aesculus, Alnus, Betula, Fagus, Fraxinus, Malus (in groep), Populus canadensis, Pyrus, Salix en Tilia europea. Heesters als Alnus, Amelanchier, Crataegus, Prunus, Rhamnus, Sambucus, Ulmus.	Monumentale bomen (Populus) en redelijk eenvoudige heesterbeplanting als: Sambucus, Alnus, Euonymus, Crataegus (afbeelding 83).
5	bloemrijkdom	Eerst beperkt, later wat toenemend.	Beperkt. Wellicht zijn in enkele heester/boomgroepen (afbeelding 101) sierheesters of bijzondere boomsoorten aangeplant. Hierover zijn echter geen gegevens.	Kleur van bloeiende heesters en bomen, geen bloemen aangeplant.	Kleur van bloeiende bomen en heesters. Geen bloemen van vaste planten.
6	variatie plantlagen en soorten	In eerste instantie beperkt. Later toenemend.	Redelijke variatie.	Flinke, zware bomen. Ook in groepen aangeplant en meer bloeiende soorten.	Redelijke variatie in soorten en kleur: links en rechts flinke Taxus naast smalle entree. Smalle heester/bomenwand, met aansluitend gras met solitairen (afbeelding 83).
7	effect van de beplanting	Ontwikkeling van dichte boswand naar een opener, parkachtiger structuur (vgl. afbeelding 97 met 100).	Parkachtig.	De gesloten beplanting als grens tussen park en stad is hier relatief smal en gaat snel over in gras.	Smalle, donkere entree, maar door snel opvolgende grasstrook is het ruimtelijk effect bij binnenkomst van het park vrij groot.

10.2 Oostelijk van de doorgang

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Ontwikkelingsfase: lang een gesloten bosplantsoen (afbeelding 97, 98, 99); aan het eind van de 19e eeuw meer openheid door de aanleg doorgang Obrechtstraat, gelegen in een parkachtige strook met belangrijke doorgangen van P.C. Hooftstraat en Van Eeghenstraat (afbeelding 100). Vanaf 1896 wordt het parkvak in de richting van de P.C. Hooftstraat doorsneden door een wandelpad	Deels open.	Gesloten parkwand met aansluitend open gras tot aan de achterzijde van de bebouwing aan de Van Eeghenlaan (afbeelding 84, 85). Het parkvak wordt niet doorsneden door een wandelpad.	Gesloten. Het parkvak wordt niet doorsneden door een wandelpad.
2	doorgang/geen doorgang	Eerst nog geen doorgang. Later smalle doorgang voor wandelaars.	Gelegen aan smalle, bescheiden voetgangersdoorgang, die op de tekening van Heimans en Thijsse (afbeelding 101) rechtdoor getekend wordt, maar op de kaart van ca. 1910 (afbeelding 102) met een bocht uitkomt op de zuidelijke hoofdrijweg. De doorgang wordt niet begeleid door laanbomen. Het parkvak zelf wordt doorsneden door een slingerend wandelpad.	Doorgang naar de Van Eeghenlaan/Jacob Obrechtstraat.	Afbuigende wandeldoorgang naar Van Eeghenlaan, Jacob Obrechtstraat (afbeelding 83).
3	beplanting hoog/laag	Tot 1890 waarschijnlijk plantsoenaanplant met bomen en heesters (zie sortiment Zochercatalogus 1894 en algemene opmerkingen ten aanzien van beplantingen) (afbeelding 97, 98, 99). Daarna meer openheid (afbeelding 100).	Aan de parkwandzijde een plantsoen van heesters en bomen met daarvoor deels een gazon. In de richting van de doorgang bij de P.C. Hooftstraat staat een groep lorken in het gras. Aan de hoofdrijweg-zijde een parkvak met een afwisseling van open stukken (gras) en groepen heester/bomen (afbeelding 101, 102).	Beplanting loopt af van hoog naar laag. De parkwand vormt een hoge, dichte groenbuffer, het aangesloten grasgedeelte is laag met een enkele solitair of groep bomen (afbeelding 84, 85).	Zie westelijk van de doorgang.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Ontwikkeling van eenvoudig bosplantsoen naar afwisselend parklandschap.	Eenvoudig maar parkachtig.	In de parkwand een Aesculus, groep van Malus purpurea ‘Eleyi’, groep Populus canadensis (zie ook westelijk van de uitgang), een Populus nigra en een Quercus robur. In het gras: Acer, Fraxinus, Populus in soorten in een groep, Salix, Sorbus en Tilia. Heesters als Alnus, Amelanchier, Crataegus, Prunus padus, Rhamnus,	Zie westelijk van de doorgang.

				Sambucus in soorten, Viburnum opulus en Ulmus in de parkwand (afbeelding 85).	
5	bloemrijkdom	Eerst beperkt: kleur van bloeiende heesters en bomen; later wat toenemend.	Beperkt. Wellicht zijn in enkele heester/boomgroepen sierheesters of bijzondere boomsoorten aangeplant. Heimans en Thijsse noemen olijfwilgen en Rhus glabra.	Kleur van bloeiende heesters en bomen, geen bloemen aangeplant.	Zie westelijk van de doorgang.
6	variatie plantlagen en soorten	In eerste instantie beperkt. Later toenemend.	Redelijke variatie, ook meer bijzondere heesters.	Flinke, zware bomen. Ook in groepen aangeplant en meer bloeiende soorten.	Zie westelijk van de doorgang.
7	effect van de beplanting	Ontwikkeling van dichte boswand naar een opener, parkachtiger structuur (vgl afbeelding 98 en 100).	Parkachtig.	De gesloten beplanting als grens tussen park en stad is hier relatief smal en gaat snel over in gras.	Zie westelijk van de doorgang.

Casus 11: Doorgang P.C. Hooftstraat

11.1 Ten noorden van de doorgang

		Aanlegfase tot circa 1900	*1900-1914*	*1960*	*Nu*
1	open/gesloten	Ontwikkeling van een dichtgeplante hoek (afbeelding 95) naar een opener structuur met twee dichtgeplante parkvakken en een wandelpad daardoorheen (afbeelding 97, 98, 99). Pas op de kaart van 1896 is meer openheid te zien (afbeelding 100).	Open (afbeelding 101, 102).	Voor beide parkvakken geldt: gesloten parkwand met aansluitend open gras (afbeelding 87, 88).	Een wandelpad verdeelt het parkvak in twee delen (afbeelding 103).
2	doorgang/geen doorgang	Gelegen aan de doorgang naar de P.C. Hooftstraat. Op de kaart van 1885 is te zien dat er een wandelpad ontstaan is dat het parkvak in noord-zuid richting doorsnijdt (afbeelding 97).	Gelegen aan doorgang naar P.C. Hooftstraat. Het parkvak zelf wordt doorsneden door een wandelpad dat een korte doorsteek naar de hoofdrijweg vormt (afbeelding 101, 102).	Gelegen aan doorgang naar de P.C. Hooftstraat.	Doorgang naar de P.C. Hooftstraat. Oplopende entree.
3	beplanting hoog/laag	In eerste instantie waarschijnlijk vrij gesloten bosplantsoen met veelal inheemse heesters en bomen (Zie sortiment Zocher en zie algemene opmerkingen ten aanzien van de beplantingen). Later twee plantvakken met waarschijnlijk groeiende variatie. Langs de weg naar de doorgang bij de P.C. Hooftstraat staat in 1896 geen laanbeplanting aangegeven.	Waarschijnlijk grote variatie in hoogte. Op de tekening van Heimans en Thijsse (afbeelding 101) staat een boomgroep getekend, plus enkele vakken met heesters en bomen. Het grootste deel van de plantvakken wordt echter gevuld met gazons. Op de kaart van ca. 1910 (afbeelding 102) staat bij de doorgang geen laanbeplanting aangegeven.	Beplanting loopt af van hoog naar laag. De parkwand vormt een hoge, dichte groenbuffer, het aangesloten grasgedeelte is laag met een enkele solitair of groep bomen (afbeelding 87, 88).	Hoge bomen en deels groenblijvende heesters (Ilex). In de grasstrook aan de kant van de zuidelijke hoofdrijweg bijzondere soorten als roodbladige Prunus en een groep van drie monumentale Carpinus. De heesters zijn veelal hoog uitgegroeid.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Onbekend.	Niet eenvoudig, doch afwisselend.	In het meest westelijke vak (“de Vijg”) staan in het gras: drie Carpinus betula ‘Columnaris’, drie Fraxinus, een Populus en een Prunus cerasifera ‘Atropurpurea’. In de parkwand bomen als Acer, en Quercus. Heesters als Betula verrucosa, Ligustrum, Rhamnus, Sambucus, Viburnum in soorten en Weigelia. In het oostelijke vak (“P.C. halfmaantje”) staan in de parkwand bomen als Acer in soorten en Fraxinus in soorten, Aesculus, Ilex, Laburnum en Ulmus carpinifolia. Heesters als Acanthopanax, Acer in soorten, Cornus sanguinea, Corylus, Cotoneaster, Ilex aquifolium ‘aureomarginata’, Ligustrum, Phyladelphus coronaria, Physocarpus, Rododendron, Ribes, Sambucus, Spirea Van Houttei en Viburnum in soorten. In het gras staan een Acer campestre en een Fraxinus penns. ‘aucubafolia’’ (afbeelding 88).	Redelijk monumentaal.
5	bloemrijkdom	In eerste instantie waarschijnlijk beperkt, kleur van bloeiende heesters en bomen, later waarschijnlijk meer variatie.	Geen gegevens over bekend, maar is naar verwachting “redelijk”, gezien de plek in het park en het belang van de achterliggende huizen. Vakken met heesters zullen meer sierwaarde hebben gehad dan de heesters in het gemengde bosplantsoen.	Kleur van bloeiende heesters en bomen, geen bloemen aangeplant.	Beperkt.
6	variatie plantlagen en soorten	Heesters en bomen.	Heester/boomgroepen in gras (afbeelding 101).	Veel variatie in hoogte en soorten, groenblijvend, bloeiend en bladverliezend.	Beperkt. kleur van bloeiende heesters en bomen.
7	effect van de beplanting	Van wand als dicht bosplantsoen naar wand met open, parkachtige aanleg.	Open parkachtig.	In het westelijke vak is de gesloten beplanting als grens tussen park en stad relatief smal en gaat snel over in gras. In het oostelijke vak is de gesloten beplanting als grens tussen park en stad veel kleurrijker en kent meer sierwaarde. De grasstrook voert langs het Vossiuspad.	Donkerte.

11.2 Ten zuiden van de doorgang

		Aanlegfase tot circa 1900	***1900-1914***	***1960***	***Nu***
1	open/gesloten	Eerst gesloten parkvak, aan het eind van de 19e eeuw meer open aan de parkzijde. De wand blijft gesloten (afbeelding 91, 97, 98, 99) tot aan het midden va de jaren '90 (afbeelding 100).	Halfopen.	Gesloten parkwand met aansluitend open gras tot aan de achterzijde van de bebouwing aan de Van Eeghenlaan (afbeelding 87, 88).	Gesloten parkvak met dichte wand en grasstrook bij zuidelijke hoofdrijweg (afbeelding 103).
2	doorgang/geen doorgang	Gelegen aan de doorgang naar de P.C. Hooftstraat. In het parkvak zelf. In eerste instantie geen doorgang. Op de kaart van 1896 wordt het parkvak doorsneden door een pad (zie ook Obrechtstraat: casus 10).	Gelegen aan de doorgang naar de P.C. Hooftstraat. Het parkvak zelf wordt doorsneden door een wandelpad dat op de hoofdrijweg uitkomt (afbeelding 101, 102).	Naast doorgang naar de P.C. Hooftstraat.	Doorgang naar de P.C. Hooftstraat.
3	beplanting hoog/laag	In eerste instantie waarschijnlijk vrij gesloten bosplantsoen met heesters en bomen. Later twee plantvakken met graszones aan de kant van de hoofdrijweg. Groeiende variatie in hoogte. Langs de weg naar de doorgang bij de P.C. Hooftstraat staat in 1896 geen laanbeplanting aangegeven.	Waarschijnlijk grote variatie in hoogte. Op de tekening van Heimans en Thijsse staat vlak aan de zuidwand een plantsoen getekend van bomen en heesters (afbeelding 101). Genoemd worden de olijfwilg en de fluweelboom (azijnboom). In de richting van de hoofdweg komen ook open stukken gras, afgewisseld met perken met bomen of heesters en een groep lariksen. Op de kaart van ca. 1910 (afbeelding 102) staat bij de doorgang geen laanbeplanting aangegeven.	Beplanting loopt af van hoog naar laag. De parkwand vormt een hoge, dichte groenbuffer, het aangesloten grasgedeelte is laag met een enkele solitair of groep bomen (afbeelding 88).	Hoge bomen (Acer, Quercus) en deels groenblijvende heesters (Aucuba) langs het pad. In de grasstrook aan de kant van de zuidelijke hoofdrijweg staat een grote populier die vanuit de entree een belangrijke functie vervult. In de parkwand meerdere hoge bomen. De heesters zijn veelal hoog uitgegroeid.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Onbekend.	Niet eenvoudig maar afwisselend. Redelijk monumentaal.	In de parkwand een Aesculus, groep van Malus purpurea 'Eleyi', groep Populus canadensis (zie ook westelijk van de uitgang), een Populus nigra en een Quercus robur. In het gras: Acer, Fraxinus, Populus in soorten in een groep, Salix, Sorbus en Tilia. Heesters als Alnus, Amelanchier, Crataegus, Prunus padus, Rhamnus, Sambucus in soorten, Viburnum opulus en Ulmus in de parkwand (afbeelding 88).	Indrukwekkend, met name door de beplanting en opzet van de parkwand (afbeelding 103).
5	bloemrijkdom	Waarschijnlijk beperkt.	Waarschijnlijk vrij gevarieerd. Meer sierheesters en -bomen.	Kleur van bloeiende heesters en bomen, geen bloemen aangeplant.	Beperkt.
6	variatie plantlagen en soorten	Groepen van heesters en bomen, afgewisseld met open grasranden.	Heester/boomgroepen in gras.	Flinke, zware bomen. Ook in groepen aangeplant en meer bloeiende soorten.	Vrij beperkt: kleur van bloeiende heesters en bomen.
7	effect van de beplanting	Van bosplantsoen naar meer parkachtige aanleg.	Open parkachtig.	Parkachtig: gesloten parkwand (afbeelding 87, 88), met daarvoor een graszone met solitairen.	Parkachtig, ruimtelijk, gevarieerd.

Casus 12: doorgang Gerard Brandtstraat (voorheen Kosterstraat)

		Aanlegfase tot circa 1900	***1900-1914***	***1960***	***Nu***
1	open/gesloten	Ontwikkeling: van gesloten wand naar geopende structuur met twee wandelpaden (afbeelding 97, 98, 99, 100).	Open: de rand wordt op meerdere manieren ontsloten, zowel door een wandelpad parallel aan de waterloop, als door de doorgang richting de Brandtstraat (afbeelding 101, 102). Ook de wand is open vanwege de afwisseling van open stukken (gras en/of bloemperken) en meer gesloten stukken met bomen en heesters. Volgens de plattegrond van 1896 (afbeelding 100) staan er nog geen bomen langs de sloot. De afwezigheid van bomen langs de waterloop garandeert een open zicht op de wei en melkerij op het grote grasveld aan de overzijde van het water (afbeelding 89).	Gesloten parkwand (afbeelding 90, 91).	Vrij gesloten.
2	doorgang/geen doorgang	Geen doorgang. Even ten oosten van dit stuk ligt Villa Betty (vanaf 1877), met een privé doorgang naar het park.	Eenvoudige voetgangersdoorgang, niet uitkomend op de noordelijke hoofdrijweg maar op een wandelpad langs een waterloop.	Doorgang van de Brandtstraat naar het tennispad, vooral voor wandelaars.	Kleine doorgang in de richting van de Overtoom, maar geen directe toegang tot/direct zicht op het park door water, hoge bomen en tennisbanen (afbeelding 103).
3	beplanting hoog/laag	Ontwikkeling: van parkwandbeplanting (afbeelding 95), waarschijnlijk bosplantsoen van heesters en bomen, nog niet heel groot, naar meer variatie in hoogte (gras, bloemen, bomenwand) (afbeelding 100).	Afwisseling van groepen heester en bomen, met meer open stukken met gras en bloemperken. Deze afwisseling heeft ongetwijfeld te maken met de nabijheid van Villa Betty en andere monumentale villa´s aan de dichtbij gelegen Vondelstraat.	Hoge bomen en heesters, westelijk voor de parkwand gras met bomen als Acer, Fraxinus en twee flinke Quercus (afbeelding 90, 91).	Hoge bomen (Quercus), halfhoge heesters, aan weerszijden van de ingang teruggezette Rododendrons.
4	eenvoudig vs. monumentaal karakter	Ontwikkeling: van eenvoudig bosplantsoen van met name inheemse heesters en bomen naar een meer gevarieerde opzet, met name aan oostkant. Niet monumentaal, wel gevarieerd.	Vrij complex, vanwege groepen heesters en bomen, bloemperken en graszones.	Eenvoudig heestermateriaal als Crataegus in soorten, Cornus in soorten, Ilex in soorten, Ligustrum, Philadelphus in soorten, Prunus avium, Rhamnus, Salix, Sambucus, Symphoricarpos alba en Ulmus. Bomen als Acer in soorten, Aesculus, Fagus sylvatica ‘Atropurpurea’, Fraxinus, groep Populus, Platanus, groep Prunus avium, Quercus cerris en robur in groep, Salix en Tilia in soorten. Midden op het pad een paar Quercus robur (afbeelding 91).	Grote monumentale exemplaren Quercus, Acer, Populus. Heesters naast Rododendrons zijn Crataegus, Sambucus, Corylus, Cornus en Symphoricarpos.
5	bloemrijkdom	Ontwikkeling: van beperkt (door keuze van bosplantsoen van heesters en bomen) naar een meer gevarieerde opzet met bloemperken en gras.	Gevarieerd.	Geen bloemen aangeplant, kleur en geur van bloeiende bomen en heesters.	Geen bloemen aangeplant, enige sierheester Rododendron.
6	variatie plantlagen en soorten	Ontwikkeling: van randplantsoen van heesters en bomen naar meer variatie met graszones en bloemperken.	Groot.	Veel variatie in hoogte en soorten, groenblijvend, bloeiend en bladverliezend.	Heesters vanaf 1,5 meter en bomen groter dan 12 meter.
7	effect van de beplanting	Van groene wand van park, naar wat meer openheid.	Open gevarieerdheid. Cultuur.	De gesloten beplanting als grens tussen park en stad is relatief smal en loopt tot het wandelpad en de vijver achter de tennisbaan. De grasstrook west aan de parkwand versterkt het ruimtelijk effect. Geen doorzicht naar het park door de aanwezigheid van de tennisbanen.	Heesters, hoewel veelal vormloos, vormen groene entree, hoge Quercus geven karakter. Vijver geeft beperkt parkgevoel. Relatief natuurlijk.